

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 22 – 28 Ocak 2008	Yayımlandığı Tarih 29 Ocak 2008	Sayı 361
---	---	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [Adalet Bakanlığında 5 Adet Atama Kararı](#)
(R.G. 22 Ocak 2008 – 26764)
- [Terörle Mücadelede Görev Alan Personelin, Bu Görevlerinin İfasından Doğduğu İddia Edilen Suçlardan Dolayı Yapılan Soruşturma ve Kovuşturmalarda Müdafî Olarak Belirlediği Avukat veya Avukatların Ücretlerinin Ödenme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik](#)
(R.G. 26 Ocak 2008 – 26768)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/35, K: 2007/95 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 22 Ocak 2008 – 26764)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2006/131, K: 2007/4 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 26 Ocak 2008 – 26768)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2007/59, K: 2007/75 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 26 Ocak 2008 – 26768)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/162, K: 2007/89 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 26 Ocak 2008 – 26768)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden 2 Adet Karar](#)
(R.G. 25 Ocak 2008 – 26767)
- [Yargıtay 19. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar](#)
(R.G. 25 Ocak 2008 – 26767)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mehmet Sait Kaya/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Saygılı/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Şevk/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Bekir Özdemir/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Çerkez Kaçar/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ercıkdı ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mustafa Türkoğlu/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Baltacı/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Avcı \(\(Cabat\) ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [Kamu İhale Kurumundan Kamu İhale Tebliği \(Tebliğ No: 2008/1\)](#)
(R.G. 22 Ocak 2008 – 26764)
- [Tarım ve Köyişleri Bakanlığında Türk Gıda Kodeksi Tuz Tebliği \(Tebliğ No: 2007/53\)](#) (R.G. 23 Ocak 2008 – 26765)
- [Tarım ve Köyişleri Bakanlığında Türk Gıda Kodeksi Yumurta ve Yumurta Ürünleri Tebliği \(Tebliğ No: 2007/54\)](#)
(R.G. 23 Ocak 2008 – 26765)

- [Adalet Bakanlığından Mnhal Noterlikler İlanları](#)
(R.G. 23 Ocak 2008 – 26765)

 [İçindekilere dön](#)

Atama Kararları

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2008/9687

1 – Açık bulunan Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığına, Bakanlık Tetkik Hâkimi (32819) Bilal ÇALIŞKAN'ın, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi gereğince atanması uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

21/1/2008

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. A. ŞAHİN
Adalet Bakanı

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2008/9688

1 – Açık bulunan Avrupa Birliği Genel Müdür Yardımcılığına, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Daire Başkanı (33223) Mustafa ELÇİM'in, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi gereğince atanması uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

21/1/2008

Abdullah GÜL

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. A. ŞAHİN
Adalet Bakanı

CUMHURBAŞKANI

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2008/9689

1 – Açık bulunan Avrupa Birliği Genel Müdür Yardımcılığına, Adalet Başmüfettişi (31024) Mustafa AKKUŞ'un, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi gereğince atanması uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

21/1/2008

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. A. ŞAHİN
Adalet Bakanı

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2008/9700

1 – Açık bulunan Ceza İşleri Genel Müdür Yardımcılığına, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı (27274) Muammer NAMAZCI'nın, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi gereğince atanması uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

21/1/2008

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. A. ŞAHİN
Adalet Bakanı

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2008/9701

1 – Açık bulunan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcılığına, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı (32280) Ekrem BAKIR'ın, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi gereğince atanması uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

21/1/2008

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. A. ŞAHİN
Adalet Bakanı

[R.G. 22 Ocak 2008 – 26764]

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığından:

TERÖRLE MÜCADELEDE GÖREV ALAN PERSONELİN, BU GÖREVLERİNİN İFASINDAN DOĞDUĞU İDDİA EDİLEN SUÇLARDAN DOLAYI YAPILAN

**SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMALARDA MÜDAFİ OLARAK
BELİRLEDİĞİ AVUKAT VEYA AVUKATLARIN ÜCRETLERİNİN
ÖDENME USUL VE ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 — (1) Bu Yönetmeliğin amacı, personelin terörle mücadelede aldığı görevlerin ifasından doğduğu iddia edilen suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmalarda müdafii olarak belirlediği avukat veya avukatların ücretlerinin ödenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, terörle mücadelede aldığı görevlerin ifasından doğduğu iddia edilen suçlardan dolayı hakkında soruşturma ve kovuşturma yürütölen personel ile bu personelin müdafii olarak belirlediği avukat veya avukatların ücretlerinin ödenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) En yakın amir: Hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılan personelin ilk amirini,
- b) İlgili kurum/kuruluş: Personele göre, Kara Kuvvetleri Komutanlığını, Deniz Kuvvetleri Komutanlığını, Hava Kuvvetleri Komutanlığını, Jandarma Genel Komutanlığını, Milli İstihbarat Teşkilatı MüsteŐarlıĐını, Sahil Güvenlik Komutanlığını ve Emniyet Genel Müdürlüğünü,
- c) Personel: Görevinden ayrılmış olsa dahi, terörle mücadelede görev alan istihbarat ve kolluk görevlileri ile bu amaçla görevlendirilmıŐ diğer personeli, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Avukatlık Ücretinin Ödenmesinde Esas Alınacak Hususlar

Avukatlık ücreti ödeme şartları

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre avukatlık ücretinin ödenebilmesi için;

- a) Personel hakkında, terörle mücadelede aldığı görevlerin ifasından doğduğu iddia edilen suçlardan dolayı bir soruşturma veya kovuşturma bulunması,
- b) Personelin, bu soruşturma veya kovuŐturmada müdafii olarak belirlediği avukat veya avukatlara usulüne uygun olarak vekâletname vermesi,
- c) Personelin 8 inci maddede belirtilen usule uygun olarak talepte bulunması,
- ç) Yönetmeliğin 11 inci maddesi gereğince ilgili komisyon tarafından personelin avukatlık ücretinin ödenmesine karar verilmesi, gerekir.

Avukat sayısı

MADDE 6 – (1) Personel, hakkında yürütölen soruşturma veya kovuŐturmada müdafii olarak istediği sayıda avukatı seçmekte serbesttir. Ancak, müdafii olarak belirlediği bu avukatlardan en çok üç avukatın ücreti, 5 inci maddedeki şartların varlığı halinde ilgili kurum/kuruluş tarafından ödenir.

Avukatlık ücretinin miktarı

MADDE 7 – (1) Avukatlık ücreti, avukatlık ücret tarifesine bağlı olmaksızın ödenir. Ancak, bir personel için yapılacak toplam ödeme, soruşturma evresindeki işlerde 7.000, ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda 35.000, askeri mahkemenin görevine giren

suçlarda 17.500 ve asliye ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda 15.750 göstergenin avukatlık sözleşmesinin yapıldığı tarihteki memur maaş katsayısı ile çarpımının 20 katından fazla olamaz.

(2) Avukatlık ücretinin takdirinde,

- a) Suçun işleniş biçimi,
- b) Suç konusunun önem ve değeri,
- c) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı,
- ç) Failin kusur durumu,
- d) Failin güttüğü amaç ve saiki,
- e) Avukatın yapabileceği masraflar,
- f) Soruşturma veya kovuşturmanın bulunduğu safha göz önünde bulundurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Müracaat Usulü ve Komisyon

Müracaat usulü

MADDE 8 – (1) Görevdeki personel, avukatlık ücretinin ödenmesine ilişkin talebini bir dilekçe ile en yakın amirine, diğer personel ise ikamet ettiği yerdeki ilgili kurum/kuruluşun bağlı birimine iletir.

(2) Personel müracaatı sırasında dilekçesine aşağıdaki belgeleri eklemek zorundadır:

- a) Çağrı kâğıdı, yakalama emri, iddianame gibi personel hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütüldüğünü gösterir belge,
- b) Elinde mevcut olan soruşturma veya kovuşturmaya konu olay ile ilgili bilgi ve belgeler,
- c) Avukat ile arasında yapılan ve Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen şartları içeren Avukatlık sözleşmesi,
- ç) Usulüne uygun olarak verilen vekâletname,
- d) Avukatın banka hesap numarasını belirtir bir belge.

(3) Avukatlık ücretinin ödenmesi, ancak soruşturma veya kovuşturmanın devamı süresince istenebilir.

Müracaat üzerine yapılacak işlemler

MADDE 9 – (1) Talebi alan amir, 8 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen belgelerde eksik olup olmadığını kontrol eder.

a) Belgelerde eksiklik yoksa dilekçe ve ekindeki belgelere ikinci fıkradaki belgeler eklenerek, personelin bağlı bulunduğu ilgili kurum/kuruluşça 11 inci maddede belirtilen komisyonun sekreteryaya hizmetlerini yapmakla görevlendirilmiş birime gönderilir.

b) Belgelerde eksiklik varsa, personelden yazı ile eksikliği tamamlaması istenir.

(2) Avukatlık ücretinin ödenmesine ilişkin personel talepleri, ilgili kurum/kuruluşça gönderilirken, talebi alan birim tarafından aşağıdaki belgeler eklenir:

- a) Olayın nev'i ve cereyan tarzını açıklayan ayrıntılı olay tutanağı ile olayla ilgili diğer bilgi ve belgeler,
- b) Varsa görev emrinin yazılı sureti, emir şifahi verilmiş ise bunu teyit eden belge,
- c) Olayın meydana geldiği tarihte personelin görevli bulunduğu kıt'a, kurum ve karargâh Komutanlığının veya Müdürlüğün kanaatini belirten rapor.

Avukatlık sözleşmesi

MADDE 10 – (1) Personel ile avukat arasında yapılacak avukatlık sözleşmesinde, avukatın;

a) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun Avukatlık Sözleşmesi başlıklı Onbirinci Kısım hükümleri ile avukatlık sözleşmesi hükümlerine uygun bir şekilde yerine getirmesine,

b) Soruşturma evresinde soruşturmanın, kovuşturma evresinde her duruşmayı takiben kamu davasının gelişimi hakkında ilgili kurum/kuruluşça da bilgi vermesine,

c) Bu Yönetmeliğin 11 inci maddesine göre kurulan komisyon tarafından, takdir edilecek ücretin ödenme şekilleri hakkında bilgi sahibi olduğuna ve bu ödeme şekillerini kabul ettiğine ilişkin hükümlere yer verilir.

Komisyon ve çalışma düzeni

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmeliğe göre, personele avukatlık ücreti ödenmesine yönelik olarak 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre iletilen talepleri incelemek ve avukatlık ücretinin ödenip ödenmeyeceğine, ödenecek ise ücret miktarına, ücretin defaten mi, taksitle mi ödeneceğine, taksitle ödenecek ise kaç taksitte ödeneceğine ve taksit ödeme zamanlarına karar vermek üzere;

a) Millî Savunma Bakanlığında; Personel Dairesi Başkanlığının bağlı bulunduğu Müsteşar Yardımcısının başkanlığında, Maliye Dairesi Başkanı, Personel Dairesi Başkanı, Hukuk Müşavirliği ve Davalar Dairesi Başkanı ile avukatlık ücreti ödenmesi talebinde bulunan asker kişilerin bağlı bulunduğu Kuvvet Komutanlıklarının Harekât Başkanı ve Personel Başkanından,

b) Jandarma Genel Komutanlığında; Kurmay Başkanı başkanlığında, Harekât Başkanı, Personel Başkanı, İstihbarat Başkanı, Maliye Başkanı ve Adli Müşavirden,

c) Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığında; Personel Başkanlığının bağlı bulunduğu Müsteşar Yardımcısının başkanlığında, Personel Başkanı, İstihbarat Başkanı, Operasyon Başkanı, İdari İşler Başkanı ve Hukuk Müşavirinden,

ç) Sahil Güvenlik Komutanlığında; Kurmay Başkanı başkanlığında, Harekât Başkanı, Personel Başkanı, Maliye Başkanı, İstihbarat Başkanı ve Hukuk Müşavirinden,

d) Emniyet Genel Müdürlüğünde; Personel Dairesi Başkanlığının bağlı bulunduğu Emniyet Genel Müdür Yardımcısı başkanlığında, Personel Dairesi Başkanı, Terörle Mücadele Harekât Dairesi Başkanı, Özel Harekât Dairesi Başkanı, İstihbarat Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Daire Başkanı ve Hukuk Müşavirinden,

Oluşan bir Komisyon kurulur.

(2) Komisyonun sekretarya hizmetleri Milli Savunma Bakanlığında Personel Dairesi Başkanlığınca, Emniyet Genel Müdürlüğünde Hukuk Müşavirliğince, diğerlerinde Personel Başkanlıklarınca yürütülür.

(3) Komisyon, bütün üyelerinin hazır bulunması ile toplanır ve salt çoğunlukla karar verir.

(4) Komisyon tarafından verilen karar, ilgisine göre Millî Savunma Bakanı, Jandarma Genel Komutanı, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı, Sahil Güvenlik Komutanı ve Emniyet Genel Müdürünün onayı ile kesinleşir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce soruşturma ve kovuşturması başlayan personelden, miktarı ne olursa olsun avukatlık ücreti ödenenler hariç, durumları bu Yönetmelik hükümlerine uygun olan ve haklarında yürütülen soruşturma veya kovuşturma devam edenlerin müracaatı halinde, müdafî olarak belirledikleri avukatın ücreti de bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre ödenir.

Yürürlük

MADDE 12 – (1) Sayıştayın ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Savunma Bakanı ve İçişleri Bakanı birlikte yürütür.

[R.G. 26 Ocak 2008 – 26768]

— • —

 İçindekilere dön

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2002/35

Karar Sayısı : 2007/95

Karar Günü : 12.12.2007

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay Beşinci Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.1.2000 günlü, 4502 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 5.4.1983 günlü, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun, 5. maddesinin sekizinci fıkrasının ilk tümcesi ile 4502 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

Telsiz Genel Müdürlüğü'nde başmüfettiş olarak çalışmakta iken, bu kurumun görev ve faaliyetlerinin sona erdirilmesi nedeniyle, 15.8.2000 tarihi itibarıyla Telekomünikasyon Kurumu Bilgi Teknolojileri ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'na uzman olarak atanan kişi tarafından, Telekomünikasyon Kuruluna yapılan atamalara ilişkin 2000/311 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2000/1006 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Telekomünikasyon Kurumundaki Teftiş Kurulu Başkanı ve Müfettiş kadrolarının kaldırılmasına ilişkin kısmının ve uzmanlığa atanmasına dair işlemin iptali istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Danıştay Beşinci Dairesi, iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“ ... 4502 sayılı Yasayla, Ulaştırma Bakanlığına bağlı Telsiz Genel Müdürlüğü kaldırılıp, kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahip Telekomünikasyon Kurumu kurulmuştur. Telekomünikasyon sektörünün yeniden yapılandırılması çerçevesinde kurulan Kurum, sektör politikalarını belirlemek, idari düzenleme yapmakla görevli olup; kamu tekeli kaldırılıp özelleştirilecek sektörde düzenleyici otorite olarak kabul edilmiştir. Kuruluşu ve görev alanı itibarıyla anılan Kurum, son yıllarda klasik idari örgütlenme modeli dışında kurulan, öğretilerde “Bağımsız İdari Otoriteler” olarak adlandırılan idari kuruluşlar arasında yer almaktadır.

Kamusal yaşamı etkileyen belli sektörlerde düzenleme ve denetleme işlevini yerine getirmek üzere kurulan bağımsız idari otoriteler, klasik idari yapının dışında, kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumu niteliğini taşımaktadırlar. Dolayısıyla anılan kuruluşların, kamu kurumu nitelikleri gözönüne alınıp, idarenin kuruluş ve faaliyetleriyle, personeline ilişkin Anayasa'da yer alan ilkeler doğrultusunda kurulması gerekir.

Anayasanın 123 üncü maddesinin birinci fıkrasında “İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.”, üçüncü fıkrasında da “Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasanın 128 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ise, “Devletin kamu iktisadi teşekkülleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” hükümlerini içermektedir.

Kamu kurumu nitelikleri gözönüne alınarak bağımsız idari otoritelerin, örgütlenme ve faaliyet alanlarına, kamu yönetim usulüne tabi bu kuruluşlarda hizmetlerin kimlerce

yürütüleceğine ve personel rejimine ilişkin temel ilke ve esasların yasayla düzenlenmesi Anayasal bir zorunluluktur. Yasama Organı, belirtilen konularda, temel ilke ve esasları koyup, konunun çerçevesini çizdikten sonra, sınırlı, belirli konuları, ölçütlerini belirlemek suretiyle idarenin düzenlemesine bırakabilir.

Telekomünikasyon Kurumunun Ulaştırma Bakanlığına bağlı Telsiz Genel Müdürlüğünün kaldırılması suretiyle kurulması, anılan Genel Müdürlükteki personelin kadrolarıyla birlikte kuruma geçmesi; devlet memurlarının statülerinin Kuruma intibakı sorununu ortaya çıkarmıştır. Bu sorunun, Kurumun personel rejiminin özel olarak düzenlenmesi suretiyle çözümü mümkündür. Ancak 4502 sayılı Yasa, Kurumun personel rejimini düzenlememiş; anılan sorunu da çözmemiştir. Anılan Yasada belirtilen konular Bakanlar Kurulunun düzenlemesine, çözümüne bırakılmıştır.

4502 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 14. maddesi ile değişik 2813 sayılı Telsiz Kanununun 5. maddesinin 8. fıkrasında “Kurum personelinden kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelin unvan, sayısı, nitelikleri, ücretleri, diğer mali ve sosyal hakları, sözleşme esasları ile bu Kanuna ekli kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapılması Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.” kuralına yer verilmiştir. Aynı Yasanın Geçici 1. maddesinde “Telsiz Genel Müdürlüğüne ait ekli (1) sayılı listede gösterilen kadrolar 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmıştır. Telekomünikasyon Kurumu için ekli (2) sayılı listede gösterilen kadrolar ihdas edilmiştir.

Bu Kanun ile Telsiz Kanununda yapılan yeni düzenlemeler ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler ile kadro ve görev unvanları değişmeyenler aynı unvanlı yeni kadrolara atanmış sayılırlar.

Kadro ve görev unvanı değişenler veya kaldırılanlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilebilirler. Bunların atandıkları yeni kadrolarda alacakları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatların toplamı, eski kadrolarında almakta olduğu aylık, ekgösterge ile zam ve tazminatlardan az olduğu takdirde, bu durum giderilinceye kadar aradaki fark her hangi bir vergi ve kesintiye tabi olmaksızın tazminat olarak ödenir.

5.4.1983 tarihli ve 2813 sayılı Telsiz Kanununda Ulaştırma Bakanlığında yapılan atıflar hizmet alanları itibariyle Bakanlık veya Kurum'a yapılmış sayılır.” şeklinde kurala bağlanmıştır.

Yukarıda metni yazılı hükümlerden de anlaşılacağı gibi, 4502 sayılı Yasa, Telsiz Genel Müdürlüğüne ait kadroları yasa ekindeki cetvelde sayıp, Telekomünikasyon Kurumuna devretmekle yetinip; bu kadro ve görev unvanlarıyla çalışanların statüleri konusunda herhangi bir temel ilke ve esas koymamakta; Kurumun personel rejimini saptama ve Kuruma intikal ettiği yasa ekindeki cetvelde gösterilen kadro ve görev unvanlarında değişiklik yapma yetkisini, ölçüt konulup sınırlama getirmeksizin Bakanlar Kuruluna vermektedir.

4502 sayılı Yasayla verilen yetkiyi kullanan Bakanlar Kurulu, yasa eki cetvelde yer alan kadro ve görev unvanlarını değiştirmiş; Telsiz Genel Müdürlüğünde başmüfettiş olarak çalışan davacı, kadro ve görev unvanının Bakanlar Kurulunca uzman olarak değiştirilmesi sonucu uzman olarak atanmıştır. Böylece 657 sayılı Yasaya tabi müfettişlik kariyerine sahip olan, görev ve yetkileri, hakları, yükümlülükleri ancak yasayla düzenlenmesi gereken davacı, 4502 sayılı Yasa ekindeki cetvelde de müfettişliği, kariyeri korunmuş olmasına rağmen, yasayla yetki tanınan Bakanlar Kurulunca Kurum için gerekli görülmeyip, müfettişlik kadro ve görev unvanlarının değiştirilmesi nedeniyle uzmanlığa atanmıştır.

Sonuç olarak Telekomünikasyon Kurumunun personel rejimini belirleme yetkisinin temel ilke ve esasları konulup, çerçevesi çizilmeden, sınırları gösterilmeden Bakanlar Kuruluna devrine ilişkin 4502 sayılı Yasanın yukarıda irdelenen hükümleri, Anayasanın 2 nci,

123 üncü ve 128 inci maddelerine aykırı olduğu gibi; yasama yetkisinin devredilmesi sonucunu doğurması nedeniyle Anayasanın 7 nci maddesine de aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle ve bir davaya bakmakta olan Mahkemenin uygulanacak bir Kanun veya Kanun Hükmünde Kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görmesi durumunda gerekçeli kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması gerektiğini düzenleyen 2949 sayılı Yasanın 28. maddesinin 1. fıkrası gereğince, 4502 sayılı Yasanın 14. maddesi ile değişik 2813 sayılı Telsiz Kanununun 5/8. maddesinin ve aynı Yasanın geçici 1 inci maddesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dosyada bulunan ilgili belgelerin onaylı birer örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına, 25.12.2001 tarihinde oybirliği ile karar verildi.”

III - YASA METİNLERİ

A - İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1 - 5.4.1983 Günlü, 2813 Sayılı Telsiz Kanunu'nun, 27.1.2000 günlü, 4502 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen ve iptali istenilen kuralı da içeren 5. maddesi şöyledir:

“4 üncü maddede belirtilen genel esaslar çerçevesinde Devlet yetki ve sorumluluğunu uygulamak ve Kanunla verilen diğer görevleri yapmak üzere; Haberleşme Yüksek Kurulu kurulmuştur.

Bu Kanun ile 4.2.1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununda belirtilen genel esaslar çerçevesinde, Kanunlarla öngörülen yetki ve sorumlulukları uygulamak ve verilen diğer görevleri yapmak üzere kamu tüzel kişiliğini ve idari ve mali özerkliği haiz özel bütçeli Telekomünikasyon kurumu kurulmuştur. Kurum görevlerini yerine getirirken bağımsızdır.

Kurum'un ilişkili olduğu bakanlık Ulaştırma Bakanlığıdır.

4 üncü maddenin (g) fıkrasında sayılan hizmetlerin ifası için; telsiz sistemlerinin belirlenen tekniklere ve usullere uygun olarak çalıştırılmasının kontrolü, enterferansların tespiti ve giderilmesi, Devlet ve kişi güvenliğini ilgilendiren telsiz faaliyeti konularında yürürlükteki mevzuat dahilinde Devlet güvenlik makamlarıyla işbirliği yapılması ve milli ve milletlerarası teknik monitör hizmeti ve faaliyetleri Kurum tarafından yürütülür.

Kurum'un karar organı bir kurul başkanı ve altı üyeden oluşan Telekomünikasyon Kurulu'dur.

Kurul Başkanı kurumun en üst amiri olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Kurul başkanının teklifi üzerine üyelerden birini ikinci başkan olarak seçer, İkinci başkan izin, hastalık, yurt içi-yurt dışı görevlendirme, görevden alınma ve görevde bulunmadığı diğer hallerde Başkan'a vekalet eder.

Kurul başkan ve üyelerinin aylık ücretleri, en yüksek Devlet memurunun her türlü ödemeler dahil aylık net ücretinin iki katını geçmemek üzere ilgili Bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Kurum personelinin kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelin unvan, sayısı, nitelikleri, ücretleri, diğer mali ve sosyal hakları, sözleşme esasları ile bu Kanuna ekli kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapılması Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir. Kurum kadrolarında çalışan memurlara, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil),

a) 15 ila 11 inci derecelerden aylık alanlara %20'sini,

b) 10 ila 7 nci derecelerden aylık alanlara %25'ini,

c) 6 ila 4 üncü derecelerden aylık alanlara %30'unu,

d) 3 ila 1 inci derecelerden aylık alanlara %35'ini,

Geçmemek üzere Kurulca tespit edilecek usul ve esaslar çerçevesinde her ay aylıkla birlikte gelir vergisine tabi olmaksızın fazla çalışma ücreti ödenir.

Kurul başkan ve üyeleri ile kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak sözleşmeli personele çalıştıkları günlerle orantılı olarak mart, haziran, eylül ve aralık aylarında birer aylık ücretleri tutarında ikramiye ödenebilir. Ayrıca, iş verimliliği ve benzeri hususlar dikkate alınarak iki ikramiye daha ödenebilir.

Kurum personeli, bu Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir.

Kurul üyeleri ve Kurum personeli, denetleme ve incelemeleri sırasında ilgililere ve üçüncü kişilere ait öğrendikleri gizli bilgileri, ticari sırları bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Kurum'un para, evrak, dosya ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Kurul üyeleri ve Kurum personeli, görevleri sırasında veya görevleri nedeniyle işledikleri veya kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından Devlet memuru sayılırlar.

Bu Kanunda ve diğer mevzuatta Telsiz İşleri Genel Müdürlüğü ve Telsiz Genel Müdürlüğüne yapılan tüm atıflar Telekomünikasyon Kurumu'na, Telsiz İşleri Genel Müdürü ve Telsiz Genel Müdürüne yapılmış tüm atıflar Kurul Başkanına yapılmış sayılır.

Kurum, 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile vize ve tescil açısından 26.5.1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile 21.2.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabi değildir. Kurum, Sayıştay tarafından denetlenir. Kurumun gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Kurum mevzuata uygun olarak taşra teşkilatı kurabilir.

Kurum'un gelirleri aşağıda belirtilmiştir:

- a) 27 nci maddeye göre alınacak ücretler,
- b) 4.2.1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu çerçevesinde imtiyaz sözleşmesi imzalayan ya da telekomünikasyon ruhsatı alan işletmecilerden aynı Kanunun ek 19 uncu maddesi çerçevesinde alınacak ücretlerin %00 5'i (onbinde beşi) ve ilgili imtiyaz sözleşmesi veya telekomünikasyon ruhsatında gösterilmiş olması kaydıyla işletmecilerden Kurum masraflarına katkı amacıyla alınacak diğer ücretler,
- c) Kurum'un, amatör telsizcilik belgesi ve operatör ehliyetnamesi vermek üzere açacağı sınavlara katılanlardan alınacak sınav ücretleri,
- d) Her türlü basılı evrak, form ve yayınlardan elde edilecek gelirler,
- e) Müşavirlik hizmetlerinden elde edilecek gelirler,
- f) Kurs, toplantı, seminer ve eğitim faaliyetlerinden sağlanacak gelirler,
- g) Genel Bütçeden gerektiğinde yapılacak yardımlar,
- h) Kurum lehine takdir edilen ve dağıtımına tabi tutulan bölüm dışında kalan vekalet ücretleri,

i) Kurum tarafından uygulanacak idari para cezaları,

j) Yapılacak her türlü bağış, yardım ve diğer gelirler.

Kurumun, gelir ve harcamalarına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra: 4/5/2007-5651/12 md.) Kurulca belirlenecek esas ve usûller çerçevesinde, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinde belirtilen doğrudan temin usûlüyle serbest avukatlar veya avukatlık ortaklıklarıyla avukat sözleşmeleri akdedilebilir.”

2- 27.1.2000 günlü, 4502 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesi şöyledir:

“Telsiz Genel Müdürlüğüne ait ekli (1) sayılı listede gösterilen kadrolar 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmıştır. Telekomünikasyon Kurumu için ekli (2) sayılı listede gösterilen kadrolar ihdas edilmiştir.

Bu Kanun ile Telsiz Kanununda yapılan yeni düzenlemeler ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler ile kadro ve görev unvanları değişmeyenler aynı unvanlı yeni kadrolara atanmış sayılırlar.

Kadro ve görev unvanı değişenler veya kaldırılanlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilebilirler. Bunların atandıkları yeni kadrolarda alacakları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatların toplamı, eski kadrolarında almakta olduğu aylık, ek gösterge ile zam ve tazminatlardan az olduğu takdirde, bu durum giderilinceye kadar aradaki fark herhangi bir vergi ve kesintiye tabi olmaksızın tazminat olarak ödenir.

5.4.1983 tarihli ve 2813 sayılı Telsiz Kanununda Ulaştırma Bakanlığına yapılan atflar hizmet alanları itibariyle Bakanlık veya Kurum'a yapılmış sayılır.”

B - Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 128. maddelerine dayanılmıştır.

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOğLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUğCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmaları ile 28.02.2002 gününde yaptığı ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz başvurusunda, Telekomünikasyon Kurumu'nun, öğretilerde “Bağımsız İdari Otoriteler” olarak adlandırılan idari kuruluşlar arasında yer aldığı, kamusal yaşamı etkileyen belli sektörlerde düzenleme ve denetleme işlevini yerine getirmek üzere kurulan bağımsız idari otoritelerin, klasik idari yapının dışında, kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumu niteliğini taşıdıkları, bu nedenle bu kuruluşların, kuruluş ve faaliyetleriyle, personellerine ilişkin temel ilke ve esasların yasayla düzenlenmesinin Anayasal bir zorunluluk olduğu, Telekomünikasyon Kurumunun Ulaştırma Bakanlığına bağlı Telsiz Genel Müdürlüğünün kaldırılması suretiyle kurulmasının ve anılan Genel Müdürlükteki personelin kadrolarıyla birlikte kuruma geçmesinin, devlet memurlarının statülerinin Kuruma intibakı sorununu ortaya çıkardığı, bu sorunun, Kurumun personel rejiminin Yasa'da özel olarak düzenlenmesi suretiyle çözümlenmesi gerekirken, 4502 sayılı Yasa'nın, Telsiz Genel Müdürlüğüne ait kadroları ekindeki cetvelde sayıp, Telekomünikasyon Kurumuna devretmekle yetindiği, söz konusu kadro ve görev unvanlarıyla, çalışanların statüleri konusunda herhangi bir temel ilke ve esas getirmediği, Kurumun personel rejimini saptama ve Kuruma intikal ettiği yasa ekindeki cetvelde gösterilen kadro ve görev unvanlarında değişiklik yapma yetkisini, ölçüt konulup sınırlama getirmeksizin Bakanlar Kuruluna verdiği, bu yetkiyi kullanan Bakanlar Kurulu'nun da, yasa eki cetvelde yer alan kadro ve görev unvanlarını değiştirdiği, bunun sonucunda da görev, yetki, hak ve yükümlülükleri ancak yasayla düzenlenmesi gereken ve Telsiz Genel Müdürlüğünde başmüfettiş olarak çalışan davacının uzman olarak atandığı, bu nedenle iptali istenilen kuralların, Anayasanın 2., 7., 123. ve 128 inci maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

A - 2813 Sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 Sayılı Kanun'un 14. Maddesiyle Değiştirilen 5. Maddesinin Sekizinci Fıkrasının İlk Tümcenin İncelenmesi

2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin sekizinci fıkrasının iptali istenilen birinci tümcesine göre, Telekomünikasyon Kurumu personelinden kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personel ile kadro aylığı ödenmek suretiyle çalıştırılacak personelin unvan, sayı, nitelik, ücret, diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esaslarını belirlemek amacıyla, 2000/1006 sayılı Bakanlar Kurulu kararı oluşturulmuş, kararın kapsamına Telekomünikasyon Kurumunda, karara ekli (I) ve (II) sayılı

listelerde unvan, sayı ve nitelikleri belirtilen personelin girdiği, sözleşmeli personel kavramının, Telekomünikasyon Kurumunun bu esaslara göre kadro karşılık gösterilmek suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılacak personeli, kadro aylığı ödenmek suretiyle çalıştırılacak personel kavramının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre çalıştırılan personeli ifade ettiği, kadro karşılığı çalıştırılacak sözleşmeli personel ile kadro aylığı ödenmek suretiyle çalıştırılacak personelin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 ve 68. maddelerinde belirtilen şartların yanında ekli listelerde görev unvanları itibariyle belirlenen şartları da taşımaları gerektiği, karşılık gösterilen kadrolara başka atama yapılamayacağı ve sözleşmeli personelin kadrolarının her türlü yetki ve sorumluluğunu taşıyacakları, Telsiz Genel Müdürlüğünden kadro ve görev unvanları değişmediği için Kurumun aynı unvanlı kadrolarına atanmış sayılanlar ile kadro ve görev unvanı değiştiği veya kaldırıldığı için başka unvanlı kadrolarına atanarlarda ekli (I) ve (II) sayılı listelerde belirtilen niteliklerin aranmayacağı belirtilmiş ve karar ekinde, III sayılı liste ile 4502 sayılı Kanunla Telekomünikasyon Kurumu için ihdas edilen kadro unvan ve derecelerinde değişiklikler yapılmış, bu bağlamda başmüfettişlik kadrosu da iptal edilmiştir.

Temel işlevi, telekomünikasyon alanındaki kamusal ve özel kesim etkinliklerini kurallar koyarak düzenlemek, konulan kurallara uyulup uyulmadığını izlemek, denetlemek ve bu kurallara uyulmaması halinde de, ya doğrudan doğruya yaptırım uygulamak veya bazen de kanunlarda gösterilen yaptırımların uygulanması için adli mercileri harekete geçirmek olan Telekomünikasyon Kurumu, idarenin bütünlüğü içerisinde yer alan, tüzel kişiliğe sahip, görev alanına ilişkin sektörde kamu hukuku ilke ve düzenlemelerine bağlı olarak, kamu yararı amacıyla düzenleyici işlemler yapan, genel idare esaslarına göre faaliyet gösteren, gördüğü hizmet sürekli ve asli nitelik taşıyan bir kuruluştur.

Öte yandan, 2813 Sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 Sayılı Yasa'nın 14. maddesi ile değiştirilen 5. maddesi hükmüne göre, Kurum personeli, bu Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olup, kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personel de dahil olmak üzere, Telekomünikasyon Kurumu'nda çalışacak personelin, Anayasa'nın 128. maddesinde sözü edilen kamu görevlileri kapsamında olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 128. maddesinde "*Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.*" denilmektedir.

Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında olan Kurum personelinden, kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelin unvanının, sayısının, niteliklerinin, ücretlerinin, diğer mali ve sosyal haklarının ve sözleşme esaslarının belirlenmesi ve kanuna ekli kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapılması yetkisi, itiraz konusu kuralla, Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kuruluna bırakılmıştır.

Buna göre, Kurum'da çalışan memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin yasayla düzenlenmesi gerekirken, buna ilişkin düzenlemelerin Bakanlar Kurulu'na bırakılması, Anayasa'nın 128. maddesine aykırıdır.

Bu nedenle kuralın iptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR bu sonuca, kuralın "*... bu Kanuna ekli kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapılması Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.*" kısmı yönünden farklı gerekçelerle katılmıştır.

Kural iptal edilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 2. ve 7. maddeleri yönünden incelenmesine gerek duyulmamış, 123. madde ile de ilgisi görülmemiştir.

B- 4502 sayılı Kanun'un Geçici 1. Maddesinin İncelenmesi

1- Maddenin Birinci Fıkrasının İncelenmesi

4502 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin birinci fıkrasında, Telsiz Genel Müdürlüğüne ait kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerden çıkarılmış ve Telekomünikasyon Kurumu için ekli (2) sayılı listede belirtilen kadrolar ihdas edilmiştir. Söz konusu (1) ve (2) sayılı listeler incelendiğinde, Telsiz Genel Müdürlüğüne ait bir adet birinci derece başmüfettişlik kadrosu iptal edilirken, Telekomünikasyon Kurumuna, birinci dereceden iki adet başmüfettişlik kadrosu ihdas edildiği görülmektedir.

Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında, "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." hükmü yer almış, maddenin gerekçesinde, "İdarenin kuruluş ve görevlerinin kanunla düzenleneceği ilkesinin bir sonucu olarak, kamu tüzel kişilerinin de ancak kanunla veya kanunun açık yetki vermesi halinde idarî işlemle kurulabileceği öngörülmektedir." denilmiş, 128. maddesinde de memurların ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, haklarının ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödeneklerinin ve diğer özlük işlerinin yasayla düzenlenmesi öngörülmüştür.

İdarenin yasallığı ilkesi, idarenin hizmet birimleri ile bu birimlerin kadro ve görev unvanlarının ve görevlerinin yasayla düzenlenmesini de içerir. Kadrolar, bir kamu hizmetinin teşkilatlanmasının ön koşuludur. Kadro unvanı, personelin yerine getireceği görevlerini, yetkilerini, haklarını ve yükümlülüklerini, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük haklarını ifade etmektedir. Kadro derecesi ile personelin özellikle aylık ve ödenekleri ve diğer özlük hakları bakımından sıkı bir bağ bulunmaktadır. Kadro ile birlikte, ana hizmet, danışma ve yardımcı hizmet birimlerinde istihdam edilecek personelin niteliklerinin Yasa ile belirlenmesi Anayasa'nın 128. maddesinin gereğidir.

Buna göre, bir kamu kurumunun, buna bağlı olarak bu kurumun gördüğü kamu hizmetinin kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin karar verme yetkisi kapsamında, yasa koyucu tarafından varlığına yasayla son verilmiş olan Telsiz Genel Müdürlüğüne ait kadroların, bir yasa kuralı ile iptal edilmesinde ve idarenin bütünlüğü içinde kamu tüzel kişiliğini haiz olarak 4502 sayılı Yasa'yla kurulmuş olan Telekomünikasyon Kurumu'na ait kadroların da yine aynı yasayla belirlenmiş olmasında Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle iptali istenilen kural Anayasa'nın 123 ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 7. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

2- Maddenin İkinci Fıkrasının İncelenmesi

Maddenin ikinci fıkrasında, " *Bu Kanun ile Telsiz Kanununda yapılan yeni düzenlemeler ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler ile kadro ve görev unvanları değişmeyenler aynı unvanlı yeni kadrolara atanmış sayılırlar.*" hükmü yer almıştır.

2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 5. maddesinde, 4502 sayılı Yasa'nın 14. maddesi ile değişiklikler yapılmış, bu değişikliklerle bir yandan Telsiz Genel Müdürlüğünün varlığına son verilerek Telsiz Genel Müdürlüğüne ait kadrolar iptal edilmiş, diğer yandan Haberleşme Yüksek Kurulu ile Telekomünikasyon Kurumu kurulmuş ve Telekomünikasyon Kurumu için yeni kadrolar ihdas edilmiş, ayrıca ihdas edilen kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapma konusunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir. Söz konusu yetkiyi kullanan Bakanlar Kurulunca da Telekomünikasyon Kurumu için ihdas edilen bazı kadro unvan ve derecelerinde değişiklikler yapılmıştır.

a- Fıkranın, " ... ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler..." Bölümünün İncelenmesi

Geçici 1. maddenin ikinci fıkrasının incelenen bölümünde, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile değişik 5. maddesinin sekizinci fıkrasının

ilk tümcesinde verilen yetkinin kullanılmasıyla oluşturulan Bakanlar Kurulu kararıyla yapılacak düzenlemeler sonucu kadro ve görev unvanları değişmeyenlerin aynı unvanlı yeni kadrolara atanmış sayılacakları öngörülmektedir.

2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile değişik 5. maddesinin sekizinci fıkrasının ilk tümcesi, Anayasa'nın 128. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden, geçici 1. maddenin ikinci fıkrasının, "...ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler..." bölümü de, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR bu sonuca farklı gerekçelerle katılmıştır.

Kural iptal edilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 7. maddesi yönünden incelenmesine gerek duyulmamış, 123. madde ile de ilgisi görülmemiştir.

b- Fıkranın Kalan Bölümünün İncelenmesi

Geçici 1. maddenin ikinci fıkrasının kalan bölümünde, 4502 sayılı Kanun ile Telsiz Kanununda yapılan yeni düzenlemeler sonucu kadro ve görev unvanları değişmeyenlerin aynı unvanlı yeni kadrolara atanmış sayılacakları öngörülmektedir.

Yukarıda da değinildiği üzere, bir kamu kurumunun, buna bağlı olarak bu kurumun grdği kamu hizmetinin kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin karar verme yetkisi yasa koyucuya ait olduğundan ve kuralda çalışanların kazanılmış hakları ihlal edilmediğinden, yasa koyucu tarafından anılan yetki kapsamında varlığına son verilen Telsiz Genel Müdürlüğünde çalışanlardan, 4502 sayılı Yasa ile yapılan yeni düzenlemeler sonucu kadro ve görev unvanları değişmeyenlerin, Telekomünikasyon Kurumu'ndaki aynı unvanlı yeni kadrolara atanmış sayılacaklarının ngrlmesinde, Anayasa'nın 123. ve 128. maddelerine aykırılık bulunmamaktadır.

Bu nedenle iptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 7. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

3- Maddenin nc Fıkrasının İncelenmesi

Maddenin nc fıkrasında, "*Kadro ve görev unvanı değişenler veya kaldırılanlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilebilirler. Bunların atandıkları yeni kadrolarda alacakları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatların toplamı, eski kadrolarında almakta olduğu aylık, ek gösterge ile zam ve tazminatlardan az olduğu takdirde, bu durum giderilinceye kadar aradaki fark herhangi bir vergi ve kesintiye tabi olmaksızın tazminat olarak ödenir.*" denilmektedir.

a- nc Fıkranın Birinci Tmcesinin İncelenmesi

Tümcede, 4502 sayılı Yasa ile yapılan düzenlemeler ile bu Yasa'nın verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca yapılan düzenlemeler ayrımı yapılmaksızın, söz konusu düzenlemeler sonucu Telsiz Genel Müdürlüğündeki kadro ve görev unvanları değişenlerin veya kaldırılanların, yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde grevlendirilebilecekleri öngörülmektedir.

Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında olan Telekomünikasyon Kurumu personelinin kadro ve görev unvanlarının değiştirilmesi ya da kaldırılması, aynı madde gereğince ancak yasayla yapılabilir.

Birinci tümce, bir kısım personelin kadro ve görev unvanlarının Bakanlar Kurulu kararıyla değiştirilmesine ya da kaldırılmasına olanak sağladığından, kadro ve görev unvanları Bakanlar Kurulu kararıyla değişenler ya da kaldırılanlar bakımından, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin sekizinci fıkrasının birinci tümcesi için yukarıda belirtilen gerekçelerle, Anayasa'nın 128. maddesine aykırıdır.

Bu nedenle 4502 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci tümcesinin, Bakanlar Kurulu'na verilen yetki yönünden iptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR bu sonuca farklı gerekçelerle katılmıştır.

Kuralın, Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

b- Üçüncü Fıkranın İkinci Tümcenin İncelenmesi

Tümcede, Telsiz Genel Müdürlüğündeki kadro ve görev unvanlarının değiştirilmesi veya kaldırılması nedeniyle, yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilenlerin, atandıkları yeni kadrolarda alacakları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatların toplamının, eski kadrolarında almakta oldukları aylık, ek gösterge ile zam ve tazminatlardan az olması halinde, bu durumun giderilmesine kadar aradaki farkın herhangi bir vergi ve kesintiye tabi olmaksızın tazminat olarak ödenmesi öngörülmektedir.

Kuralda, kaldırılan Telsiz Genel Müdürlüğü'nden yeni kurulan Telekomünikasyon Kurumuna intikal ettirilen personelin kazanılmış haklarının korunması ve bu durum nedeniyle oluşabilecek maddi kayıplarının önlenmesi amaçlandığından, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırılık bulunmamaktadır.

Bu nedenle iptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 7. ve 123. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

4- Maddenin Dördüncü Fıkrasının İncelenmesi

Maddenin dördüncü fıkrasında, 2813 sayılı Telsiz Kanununda Ulaştırma Bakanlığına yapılan atıfların, hizmet alanları itibariyle Bakanlık veya Kurum'a yapılmış sayılacağı hükmüne bağlanmıştır.

4502 sayılı Kanun'la, Türkiye'nin telekomünikasyon sektörünü düzenleyen temel kanunlarda değişiklikler yapılmış, bir anlamda sektörün yapısı değiştirilmiştir. Anılan Yasa'yla, Telekomünikasyon Kurumu kurulmuş; sektördeki politika ve strateji belirleme ile düzenleme ve işletme fonksiyonları birbirinden ayrılmış, politika ve strateji belirleme görevi Ulaştırma Bakanlığında bırakılırken, düzenleyici fonksiyonlar Telekomünikasyon Kurumuna verilmiştir.

Telekomünikasyon sektörünün yeniden yapılandırılması nedeniyle, 2813 sayılı Telsiz Kanununda Ulaştırma Bakanlığına yapılan atıfların, kamunun yararı ve kamu hizmetinin gereği olarak, hizmet alanları itibariyle Bakanlık veya Kurum'a yapılmış sayılacağına öngörülmesinde Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

Bu nedenle iptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 7., 123. ve 128. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

VI - İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez*" denilmektedir. 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü fıkrasında da bu kural tekrarlanmakta, maddenin beşinci fıkrasında ise, Anayasa Mahkemesi'nin, iptal sonucunda meydana gelecek hukuksal boşluğu, kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette görmesi halinde, dördüncü fıkradaki hükmü uygulayacağı belirtilmektedir.

4502 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 5. maddesinin sekizinci fıkrasının "Kurum personelinden kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelin unvan, sayısı, nitelikleri, ücretleri, diğer mali ve sosyal hakları, sözleşme esasları ile bu Kanuna ekli kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapılması Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir." biçimindeki ilk tümcesi ile 4502 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin ikinci fıkrasının, "... ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler ..." bölümünün ve üçüncü fıkrasının birinci tümcenin Bakanlar Kuruluna verilen yetki yönünden iptali nedeniyle doğan hukuksal boşluk, kamu

düzenini tehdit ve kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, iptal kararının, kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII - SONUÇ

27.1.2000 günlü, 4502 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un:

A- 14. maddesiyle değiştirilen 5.4.1983 günlü, 2813 sayılı Telsiz Kanunu’nun 5. maddesinin sekizinci fıkrasının “Kurum personelinden kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelin unvan, sayısı, nitelikleri, ücretleri, diğer mali ve sosyal hakları, sözleşme esasları ile bu Kanuna ekli kadro unvan ve derecelerinde değişiklik yapılması Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.” biçimindeki ilk tümcesinin Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B- Geçici 1. maddesinin;

1- Birinci fıkrasının Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

2- İkinci fıkrasının,

a- “... ve verilen yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulunca yapılacak düzenlemeler ...” bölümünün Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

b- Kalan bölümünün Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

3- Üçüncü fıkrasının,

a- Birinci tümcesinin Bakanlar Kuruluna verilen yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

b- İkinci tümcesinin Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

4- Dördüncü fıkrasının Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

C- İptal edilen, tümceler ve bölümün doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa’nın 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince BU TÜMCELER VE BÖLÜME İLİŞKİN İPTAL HÜKÜMLERİNİN, KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

12.12.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

[R.G. 22 Ocak 2008 – 26764]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı: 2006/131

Karar Sayısı : 2007/4

Karar Günü : 24.1.2007

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Kemal KILIÇDAROĞLU, Haluk KOÇ ve 122 Milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 1.7.2006 günlü, 5538 sayılı Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 29. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesine eklenen

fikranın, Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 127. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

IV - YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

1.7.2006 günlü, 5538 sayılı Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesine eklenen fikranın yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, 14.9.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, iptali istenen kuralla sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesislerin 5393 sayılı Yasa kapsamı dışına çıkarıldığı, oysa, sivil hava ulaşımına açık olmayan havaalanları ile bu havaalanları bünyesindeki tesislerin ilgili belediyelerin görev, yetki ve sorumluluk kapsamında olduğu, belediyelerin bu tür havaalanları ve tesisleri yetki ve görevleri çerçevesinde denetleyeceği, ulaşım yollarını yapmak, çöp toplamak, yapı ruhsatı vermek gibi birçok hizmet sunacağı, vergi, resim ve sair harçları da alacağı, buna karşın sivil ulaşımına açık havaalanları için bunların olanaksız olacağı, bu farklılığın ve ayrıcalığın makul sebebe dayanmadığı ve kamu yararı bakımından olumsuz bir takım sonuçlar doğuracağı, örneğin, sivil ulaşımına açık havaalanları ve tesislerin içerisinde imar hizmetlerinin belediyeler tarafından değil, başka kurumlarca yerine getirilmesi ve belediye sınırları içinde imar bütünlüğüne aykırılıklar oluşabileceği, keza ulaşım yollarının yapılması görevi belediyelere verilmişken, sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile tesislerinin bağlantı yollarının yapımının bunun dışında tutulmasının, bu hizmetlerin yerine getirilmesinde karmaşa ve aksamalara neden olabileceği, ayrıca çöplerin toplanamaması nedeniyle temizlik sorunlarına yol açabileceği, diğer taraftan söz konusu havaalanlarındaki mahalli müşterek hizmetlerin görülmesinin belediyelerin görev alanı dışına çıkarıldığı belirtilerek, kuralın Anayasa'nın 2., 10. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5538 sayılı Yasa'nın 29. maddesiyle 5393 sayılı Yasa'nın 14. maddesine eklenen fıkrada "Sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır" denilmektedir. Benzer kural, 5538 sayılı Yasa'nın 23. maddesiyle 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası'nın 7. maddesine eklenerek paralellik sağlanmıştır.

Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasına göre "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir."

İkinci fıkrasına göre de "Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir."

Belediyeler Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere kurulmuş, kamu tüzelkişiliğine ve yönetsel özerkliğe sahip, idarî vesayete tâbi bir yerel yönetim türüdür. Yerel yönetimler açısından özerklik, anayasa ve yasaların belirlediği kamu hizmetlerinin önemli bir bölümünün yurttaşların yararına olarak, yerel yönetimlerin sorumluluğu altında yerine getirilmesi yetkisidir.

Belediyeler belediye sınırları içinde, Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasına göre "mahalli müşterek ihtiyaçları" karşılamakla görevlendirilirken, ikinci fıkrasına göre de bu görevlendirmenin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yasayla yapılması zorunlu

kılınmaktadır. Belediyeler mahalli müşterek gereksinimleri, yasalarla sınırları belirlenmiş alanlarda özerk biçimde belirleyebilir.

Mahalli müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayan kişi, aile, zümre ya da sınıfın özel çıkarlarını değil, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, bölünebilir ve rekabet konusu olabilen yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir.

Sivil hava taşımacılığının, belirli bir bölgedeki insanların ulaşım gereksinimini karşılama bile, bu gereksinimin, *“aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve güncelleştirdiği, özünde yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade”* eden bir gereksinim olmadığı açıktır. Sivil hava taşımacılığı, doğası gereği ve zorunlu olarak birden fazla kenti, kimi zaman birden fazla ülkeyi ilgilendiren, coğrafi alan olarak birbirinden tamamen ayrı ve ancak belirli bir mesafenin üstünde olan kentler arasındaki bir taşımacılıktır. Zorunlu olarak ulusal ve uluslararası güvenliği ilgilendirmektedir.

Sivil hava taşımacılığının ulusal niteliği dikkate alındığında, bu hizmetin verilmesi için sivil hava taşımacılığına açık havaalanları bünyesinde kurulması ve işletilmesi zorunlu olan hava taşımacılığına özgü hizmetlerin de mahalli müşterek nitelikte olmadığı ve belediyelerin görev alanına girmediği anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 127. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddeleriyle ilgisi görülmemiş, 11. maddenin anayasallık denetiminde işlevsel olmaması nedeniyle, bu yönde bir inceleme yapılmamıştır.

VI - SONUÇ

1.7.2006 günlü, 5538 sayılı “Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 29. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesine eklenen sekizinci fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 24.1.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

[R.G. 26 Ocak 2008 – 26768]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2007/59

Karar Sayısı : 2007/75

Karar Günü : 30.7.2007

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 15. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun Geçici 16. maddesini yürürlükten kaldıran 29.4.2005 günlü, 5341 sayılı Siyasi Partiler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin, Anayasa'nın 2., 5. ve 68. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın Geçici 16. maddesi uyarınca Anavatan Partisi'ne ödenmesi gereken devlet yardımı ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı'na karşı açılan davada

itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan mahkeme iptali için başvurmuştur.

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 31.5.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Maddenin Anlam ve Kapsamı

Anayasa'nın 23.7.1995 günlü 4121 sayılı Kanun'la değişik 68. maddesinin son fıkrasında, "*Siyasi partilere, Devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabii olduğu esaslar kanunla düzenlenir.*" denilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda 3032 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle siyasi partilere devlet yardımı yapılacağı kabul edilmiş, bu yardımın yöntem ve ilkeleri ise Ek Madde 1'de düzenlenmiştir. Bu maddeye göre yardımın ön koşulu milletvekili genel seçimlerine girmek ve bu seçimlerde ülke seçim barajını (%10) aşmış olmaktır.

9.4.1987 günlü, 3349 sayılı Yasa ile 2820 sayılı Yasanın Geçici 13. Maddesine eklenen fıkra ile, seçime katılmamış olsalar da yasanın yürürlüğe girdiği tarihte mecliste grubu bulunan partilere de belirli düzeyde yardım yapılacağı kabul edilmiş, 7.8.1988 günlü, 3470 sayılı Yasa ile Ek Madde 1'e eklenen fıkra ile son genel seçimde %7 oy alan partilere de yardım yapılması esası benimsenmiştir.

2820 sayılı Yasa'ya 31.10.1990 günlü 3673 sayılı Yasayla eklenen Geçici 16. Madde ile "daha önce seçime katılmamış olsalar da TBMM'de en az 10 Milletvekili ile temsil edilen partilere de yardım" yapılması kabul edilmiştir. Bu madde 24.3.1992 günlü, 3789 sayılı Yasayla son halini alarak, yardım olanağını, en az 3 Milletvekili ile temsil edilen partilere de tanımıştır.

Maddenin yürürlükten kaldırılmadan önceki haline göre "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde 10 veya daha fazla milletvekili bulunup da Devlet yardımı alamayan ve seçimlere girme hakkını elde edecek şekilde teşkilatlanmasını tamamlamış siyasi partilere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Siyasi Partiler Kanununun 'Ek Madde 1' de öngörülen esaslar dairesinde en az Devlet yardımı alan siyasi partiye yapılan yardım kadar Devlet yardımı yapılır. Bu partilerin 10'dan az olmakla birlikte en az 3 veya daha fazla milletvekiline sahip olmaları halinde kendilerine en az Devlet yardımı alan siyasi partiye yapılan yardımın 1/4'ü tutarında Devlet yardımı yapılır.*"

Maddenin ilk şekli yalnızca 31.10.1990 tarihinde TBMM'nde Milletvekili bulunan partiler bakımından geçici bir düzenleme niteliğinde iken, son şekli, düzenlemeyi sürekli hale getirmiştir. Bu düzenlemelerle yardımın, alınan oy oranı (toplumsal temsil) ve sahip olunan Milletvekili sayısı (parlamentar temsil) ölçütlerine göre belirlendiği bir sistemin kabul edildiği anlaşılmaktadır.

İtiraz konusu kural, partilerden ayrılma yoluyla Mecliste temsil edilmeye başlanan partilere, sahip oldukları Milletvekili sayısına göre çeşitli oranlarda devlet yardımı yapılmasını öngören 2820 sayılı Yasanın Geçici 16. Maddesini yürürlükten kaldırmaktadır. Bu kuralın yürürlükten kaldırılmasıyla, siyasi partilere devlet yardımı seçimlerde aldıkları oy oranına, dolayısıyla ulaştıkları toplumsal temsil oranına göre belirlenecektir.

B - Anayasaya Uygunluk Denetimi

Başvuru kararında, Türkiye Cumhuriyetinin demokratik bir devlet olduğu, devletin demokrasiyi korumakla görevli bulunduğu, siyasi partilerin demokratik yaşamın vazgeçilmez unsuru olması nedeniyle partilere devletin yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapılması gerektiği, hesapların denetiminin ve kapatılmalarının Anayasa Mahkemesi kararına bağlı kılındığı, siyasi partilerin kendi bağımsızlığını koruyarak ve etki altında kalmadan, çıkar grupları tarafından baskı görmeden siyasal mücadele sergilemelerinin amaçlandığı, halkın siyasi partilere gösterdiği ilginin her seçimde değiştiği, buna dayalı olarak da partilerin aldıkları yardımların farklılaştığı, çok oy almış partinin yüksek yardım alarak, sonraki seçimlere daha iyi hazırlandığı ve bunun adaletsiz sonuçlar yaratabileceği, yeterli seçmen kitlesinin güvenini kazanan ve kamu yararının oluşmasına daha çok katkıda bulunacak siyasi partiler bakımından ödemedede bir ayırım yapılabileceği, aynı şekilde yeterli örgütsel yapıya ve etkinliğe sahip olmayan oluşumlara da devlet yardımlarının yapılmaması gerektiği, bunun yanında, örgütlenme koşulunu sağlamasına rağmen seçimlere katılmayan, ya da katılmakla birlikte az oy aldığı halde, belirli milletvekili sayısıyla Mecliste temsil edilen partilerin farklı oranlarda devlet yardımından yararlanmasının kamu yararının bir sonucu olduğu, dolayısıyla bu partilerin yardımdan yoksun bırakılmasının Anayasa'nın 2., 5. ve 68. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 68. maddesinin ikinci fıkrasında siyasi partiler demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak tanımlanmıştır.

Demokratik sistem herkese açık, herkes için eşit ve özgür siyasal katılımı gerçekleştirir. Bunun için bireysel iradeleri birleştirip yönlendirerek onlara ağırlık kazandıran özgün kuruluşlara gereksinim vardır. Bu kuruluşlar, dağıntık siyasal tercihleri birleştirip açıklık ve güç sağlayarak devlet hizmetlerini daha yararlı kılmak, hak ve özgürlükleri güvenceye bağlayarak toplumsal barışı güçlendirmek, anayasal ilkeler doğrultusunda kamuoyu oluşturarak ulusal yaşama daha çok aydınlık getirmek yönünden vazgeçilmez öneme sahip olan siyasi partilerdir.

Siyasi partilerin, halkın demokrasi alanında yetişmesi ve olgunlaşması için bir okul hizmeti gördükleri ve demokrasinin oluşum aracı oldukları gözetilirse, demokratik düzenin işleyişi, devletin yönetilmesi yolundaki kolaylaştırıcı ve hazırlayıcı bütün bu ve benzeri sürekli faaliyetlerin, siyasî partileri kamu yararına çalışan kuruluşlar durumuna getirdiği belirgindir.

Siyasi partiler, siyasal mücadele yoluyla mümkün olan en geniş onaya ulaşarak ulusal iradenin devlete egemen kılınmasını sağlayan yaşamsal nitelikte demokratik unsurlardır. Siyasi partiler ulusal iradeyi yasama organında somutlaştırarak, ülkenin bir seçim dönemi için hangi siyasal program ya da programlara göre yönetileceğini belirlerler.

Siyasi partilerin, ortaya çıkışı ve örgütlenmesinden başlayarak, rekabetçi ortamda toplumla iletişim kurabilmesi, siyasal programını topluma aktarabilmesi, nitelikli eleman çalıştırması ve toplumsal taleplerle iletişim kurabilmesi için maddi kaynaklara ihtiyaçları vardır. Demokratik ülkelerin çoğunda siyasi partilerin bu gereksinimlerini kısmen karşılamak üzere devlet bütçesinden yardım yapılması yöntemi benimsenmiştir.

Siyasi partilere devlet yardımını zorunlu kılan koşullar dikkate alındığında, yardımın, iktidara gelme mücadelesi sırasında ve öncesinde ortaya çıkabilecek harcamalara dönük olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa'nın 68. maddesinde devlet yönetimine ya da yasama faaliyetlerine katılan siyasi partilerle ilgi kurulmaksızın, yalnızca demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak tanımlanan siyasi partilere yardım yapılacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla yardımın temel amacı, siyasi parti mensuplarının milletvekili ya da bakan olarak devlet iktidarı kullanımına katılmasının ödüllendirilmesi olamayacağından, bu yönde bir anayasal zorunluluğun bulunduğundan söz edilemez.

Siyasi partilere yapılacak devlet yardımına ilişkin ölçütler Anayasa'nın 68. maddesinin son fıkrasında yer almaktadır. Anayasa'nın 2. maddesindeki demokratik devlet ilkesi ile 5. maddesindeki demokrasiyi korumak görevinin somutlaşması niteliğinde olan bu fıkra göre

“siyasi partilere, devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabi olduğu esaslar kanunla düzenlenir”.

“Yeterli düzeyde” ve “hakça” ifadeleri, yardımın tabi olacağı ilkeleri belirleyecek olan yasa koyucunun takdir alanının sınırlarını çizmektedir.

“Yeterli düzeyde” ifadesi seçimlerde toplumsal onaya ulaşmak için yapılması gereken siyasal faaliyetleri karşılamaya elverişli parasal miktar ile ilgilidir. Siyasi partiler ulusal iradenin oluşumunu sağlarken üye aidatları ya da bağışlarla yeterli parasal kaynağa ulaşamadıkları durumda, çok partili demokratik düzenin gerekli kıldığı ölçüde devlet yardımından yararlandırılması, onların paraca güçlü bazı kişi ve kuruluşların etki ve baskısı altına düşmesini engeller. Tüm harcamaların devlet bütçesinden karşılanması da siyasal partilerin toplumla ilişkisini kopararak ulusal iradenin oluşumunu engeller. O halde yapılacak yardımın “yeterli düzeyde” olması, bir yandan siyasi partilerin devletin ya da özel kişi ve kuruluşların güdümüne girmesini engelleyici, diğer yandan toplumla ilişkisini destekleyici düzeyde olmasını ifade etmektedir. Kuşkusuz, yeterli düzeydeki parasal tutarın ne kadar olduğunun, ülkenin ekonomik, siyasal ve sosyal koşullarına göre değişkenlik göstermesi nedeniyle yasa koyucu tarafından somutlaştırılması gerekir.

“Hakça” ifadesi hangi siyasi partilere ve ne oranda devlet yardımı yapılacağını belirleyen temel ölçüttür. Bu kavram, siyasi partilere yapılacak yardımın miktarının adaletli bir ölçüde göre saptanmasını zorunlu kılmaktadır. Devlet yardımının hangi ölçütleri yerine getiren siyasi partilere verileceği hususu ile bu ölçütleri yerine getiren partilerin hangi oranda devlet yardımı alabileceği yasa koyucu tarafından belirlenecektir.

Hakça ifadesi, belirli örgütlenme yaygınlığına ulaşmış ve belirli toplumsal onaya mazhar olmuş partilerin, seçimlerde elde ettiği başarı düzeylerine göre devlet yardımından yararlanacağı biçiminde anlaşılmalıdır. Kuşkusuz bu yönde kamu yararını daha isabetli biçimde karşılayabilecek sistem ve yöntem tercihi yasa koyucunun takdiri içinde kalmaktadır.

İtiraz konusu Geçici 16. maddenin yürürlükten kaldırılmasından önce, genel seçimlere katılıp katılmadığına bakılmaksızın TBMM’de en az on ve en az üç milletvekiliyle temsil edilen partilere belirli oranlarda devlet yardımı yapılması olanaklı iken, yürürlükten kaldırıldıktan sonra, genel kural niteliğindeki Ek Madde 1 uyarınca devlet yardımı, ancak milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların %7’sinden fazlasını alan siyasi partilere aldıkları oy miktarı ile orantılı olarak yapılacaktır.

Yasa koyucunun belirli bir dönem kamu yararı görerek genel kurala ayırık ve geçici bir düzenleme getirmek suretiyle siyasi partilere sağladığı devlet yardımına, bu düzenlemeyi yürürlükten kaldırarak son vermesinde Anayasa’ya aykırı yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa’nın 2., 5. ve 68. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamıştır.

VI - SONUÇ

22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun geçici 16. maddesini yürürlükten kaldırarak 29.4.2005 günlü, 5341 sayılı Siyasî Partiler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 1. maddesinin Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ’ın karşıoyuları ve OYÇOKLUĞUYLA, 30.7.2007 gününde karar verildi.

Başkanvekili
Haşım KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya
KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 26 Ocak 2008 – 26768]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı: 2002/162

Karar Sayısı : 2007/89

Karar Günü : 27.11.2007

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ermenek Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 112. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...tüzükte gösterilen sebeplerle..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 11., 13., 33. ve 38. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

Vakfi zarara uğrattıkları gerekçesiyle Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkında Tüzük'ün 23. maddesi uyarınca vakıf yöneticilerinin görevden uzaklaştırılmaları amacıyla açılan davada, itiraz konusu ibarenin Anayasaya aykırılığı iddiasını ciddi bulan Mahkeme iptali istemiyle başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

" ...

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 112/2. maddesinde; "...Mahkeme denetim makamının başvurusu üzerine tüzükte gösterilen sebeplerle duruşma yaparak yöneticileri görevden alabilir ve vakıf senedinde başka bir hüküm yoksa yenisini seçebilir" hükmü getirilmişse de;

Anayasa'nın 2. maddesine göre; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

Anayasa'nın 11. maddesine göre; "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

Anayasa'nın 13. maddesine göre; "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

Anayasa'nın 33. maddesinin son fıkrasına göre; "Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarakta uygulanır."

Anayasa'nın 38. maddesine göre; "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır."

İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir." Şeklinde düzenlenen maddelere göre vakıf yöneticilerinin hangi sebeplerle görevden alınacağı hususu kanunun yollaması ile düzenleyici bir idari işlem niteliğinde olan tüzükte gösterilmesi ve tüzük hükümlerine göre yaptırım uygulanması Anayasa'nın yukarıda anılan 2, 11, 13, 33 ve 38. maddelerine aykırı olduğu kanısına varılmıştır.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan gerekçelerle davalılar vekili tarafından yapılan Anayasa'ya aykırılık iddiası mahkememizce de ciddi bulunduğundan, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 112/2. maddesindeki "...tüzükte gösterilen sebeplerle ..." hükmünün, Anayasa'nın 2, 11, 13, 33 ve 38. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptaline karar verilmesi itirazın arz olunur."

III - YASA METİNLERİ

A - İtiraz Konusu Yasa Kuralı

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun itiraz konusu ibareyi de içeren 112. maddesi şöyledir:

"Haklı sebepler varsa mahkeme, vakfın yönetim organı veya denetim makamının istemi üzerine diğerinin yazılı görüşünü aldıktan sonra vakfın örgütünü, yönetimini ve işleyişini değiştirebilir.

Mahkeme, denetim makamının başvurusu üzerine, **tüzükte gösterilen sebeplerle** duruşma yaparak yöneticileri görevden alabilir ve vakıf senesinde başka bir hüküm yoksa yenisini seçebilir."

B - Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuruda Anayasa'nın 2., 11., 13., 33. ve 38. maddelerine dayanılmıştır.

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Enis TUNGA ve Mehmet ERTEN'in katılımlarıyla 12.11.2002 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, temel hakların ancak kanunla sınırlanabileceği, Anayasa'nın 33. maddesinde herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma özgürlüğünün bulunduğu, bu kuralın vakıflar için de geçerli olduğu, kuralın bir cezai yaptırım niteliğinde olması nedeniyle yasayla düzenlenmesi gerekirken tüzükte düzenlenmesine olanak tanındığı, vakıf yöneticilerinin hangi nedenlerle görevden alınacağı hususunun yasanın yollamasıyla düzenleyici bir idari işlem niteliğinde olan tüzükte gösterilmesi ve tüzük hükmüne göre yaptırım uygulanmasına olanak tanınmasının Anayasa'nın 2., 11. 13., 33. ve 38. maddelerine aykırılık oluşturacağı ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kural 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun vakıflara ilişkin üçüncü bölümünde yer almaktadır. Vakıf yöneticilerinin değiştirilmesini konu alan kuralın birinci fıkrasında, haklı nedenlerin varlığı durumunda, vakfın yönetim organı veya denetim

makamının istemi üzerine diğzerinin yazılı görüşü alındıktan sonra vakfın örgütü, yönetimi ve işleyişinin mahkeme kararıyla değıştirilebileceği öngörülmektedir. İtiraz konusu ibarenin de yer aldığı ikinci fıkrasında, denetim makamının başvurusu üzerine, tüzükte gösterilen sebeplerle ve duruşma yapılarak vakıf yöneticilerinin mahkeme tarafından görevden alınabileceği ve vakıf senedinde başka bir hüküm bulunmadığı hallerde yenisinin yine mahkemece seçilebileceği belirtilmektedir.

3.12.2001 günlü, 4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 22. maddesinde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda öngörülen tüzük ve yönetmeliklerin çıkartılması ya da eski kanuna göre çıkartılmış olanların değıştirilmesine kadar Türk Medeni Kanunu'na aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı öngörülmektedir. İtiraz konusu kuralın atıfta bulunduğu tüzük, 21.8.1970 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkında Tüzük'tür. Bu Tüzüğün 23. maddesine göre yöneticilerin görevden alınması amacıyla dava açma yetkisi, denetim makamı olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'nündür.

Anayasa'nın 33. maddesinin dördüncü fıkrasında dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir denilmektedir. Buna göre derneklerin organlarının oluşumunun, görevden alınmasının, seçiminin, faaliyet esas ve usullerinin kanunla düzenleneceği açıktır. Maddenin son fıkrasında bu hükümlerin vakıflarla ilgili olarak da uygulanacağı öngörüldüğünden, iptali istenen kuralda vakıf yöneticilerinin görevden alınma nedenlerinin yasa yerine tüzüğe bırakılması Anayasa'ya aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu ibare Anayasa'nın 33. maddesine aykırıdır; iptali gerekir.

Ahmet AKYALÇIN karara ek gerekçe ile katılmıştır.

VI - SONUÇ

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 112. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "... tüzükte gösterilen sebeplerle..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 27.11.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

[R.G. 26 Ocak 2008 – 26768]

— • —

 İçindekilere dön

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/16492

Karar No : 2007/17085

İncelenen Kararın

Mahkemesi : İstanbul 3. Sulh Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 1/9/2006

Numarası : Esas no: 2006/1117 Karar no: 2006/917

Davacı : İstanbul Valiliği İl Dernekler Müdürlüğü

Davalı : Mezo Terapi Derneği

Dava Türü : Dernek Feshi

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünöldü.

İstanbul Valiliği İl Dernekler Müdürlüğünün 23/8/2006 tarihli ve 24165 sayılı talep yazısı üzerine, anılan mahkemede Mezoterapi Derneğinin 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 87. maddesi gereğince kendiliğinden dağılmış sayılmasına karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Dava, Türk Medeni Kanununun 87. maddesi hükmü gereğince derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti davasıdır.

Dosyanın incelenmesinden İstanbul Valiliği il Dernekler Müdürlüğünün talep yazısı üzerine, anılan Mahkemece esasa kaydedilen davanın, dosya üzerinden yapılan inceleme ile sonuçlandırıldığı görülmüştür.

5253 sayılı Dernekler Kanununun 18/1. maddesinde "Bu kanunla ilgili olarak hukuk mahkemelerinde bakılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır." denilmektedir. Dernekler Kanununun 36. maddesinin son cümlesinde ise, sözü edilen Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

Sözü edilen yasal düzenlemeler gereğince, Dernekler Kanunu, ile' ilgili hukuk davalarında duruşma açılması ve basit yargılama usulüne göre yargılama yapılarak davanın sonuçlandırılması gerekmektedir. Davanın dosya üzerinde yapılan inceleme ile karara bağlanması konusunda mahkemeye takdir hakkı tanınmamıştır.

Ayrıca, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 73. maddesinde, kanunun gösterdiği istisnalar haricinde hakim her iki tarafı istima veyahut iddia ve müdafaalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere tevfikan davet etmedikçe hükmünü veremeyeceği kabul edilmiştir.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere BOZULMASINA, oybirliğiyle karar verildi. 6/12/2007

— • —

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2006/21661

Karar No : 2007/17790

İncelenen Kararın

Mahkemesi : İstanbul 1. Aile Mahkemesi

Tarihi : 3/5/2005

Numarası : Esas no: 2005/163 Karar no: 2005/343

Davacı : Serdar Bedirhanoglu

Davalı : Monique Mary Margaret Ayala Hird

Dava Türü : Tanıma (Evlat Edinme)

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 37 nci maddesinde tenfiz dilekçesine eklenecek belgeler belirtilmiş olup, bu hükme göre yabancı mahkeme ilamının o ülke makamlarınca usulen onanmış aslı ve onanmış tercümesi ile, ilamın kesinleştiğini gösteren ve o ülke makamlarınca usulen onanmış yazı veya belge ile onanmış tercümesinin dilekçeye eklenmesi zorunludur.

İncelenen dosyada, tanınması istenilen yabancı mahkeme kararının kesinleştiğini gösteren herhangi bir yazı veya belgenin bulunmadığı görülmektedir. Mahkemece eksiklikler giderilmeden davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere BOZULMASINA, oybirliğiyle karar verildi. 26/12/2007

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 19. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/5214

Karar No : 2007/9851

Mahkemesi : Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi

Tarih : 9/11/2006

Nosu : 377-490

Davacı : T. Halk Bankası A.Ş. Kızılay Şubesi vek. Av. Selim Karakoyun

Davalılar : 1- Kadir Kaya vek. Av. Çağdaş Aksu 2- Cevdet Yılmaztürk

Taraflar arasındaki itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne yönelik kesin olarak verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığı'nın talebi ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Daya, banka kredi kartı sözleşmesinden kaynaklanan alacağın tahsili için girişilen icra takibine yönelik itirazın iptali istemine ilişkindir.

Davalı Kadir Kaya vekili davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Diğer davalı davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş, kesin olarak verilen hüküm, davacı vekilinin talebi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca kanun yararına temyiz edilmiştir.

Esas hakkında hüküm tesis eden mahkemenin yargılama giderleri hakkında olumlu yada olumsuz bir karar vermemesi HUMK.'nun 426. maddesine aykırı olup hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yukanda açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozma isteğinin kabulü ile HUMK.'nun 427/7. maddesi gereğince hükmün kanun yararına ve hukuki sonuçları kalkmamak koşulu ile **BOZULMASINA**, aynı yasanın 427/son maddesi uyarınca kararın bir örneğinin Resmî Gazete'de yayımlanmak üzere Adalet Bakanlığı'na gönderilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine 9/11/2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

MEHMET SAİT KAYA/Türkiye Davası*

Başvuru No: 17747/03

Strazburg

25 Temmuz 2006

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

Başvuran, 1964 doğumlu olup Gaziantep'te ikamet etmektedir.

1999 tarihinde, başvurana ait taşınmaz, Birecik barajı projesi çerçevesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından kamulaştırılmıştır. İdare tarafından başvurana kamulaştırma bedeli ödenmiştir.

Ödenen tutar üzerinde anlaşmazlık doğması üzerine başvuran, 31 Temmuz 1998 tarihinde Nizip Asliye Hukuk Mahkemesi'ne kamulaştırma bedelinin artırılması talebiyle başvuruda bulunmuştur.

Nizip Asliye Hukuk Mahkemesi, Mehmet Sait Kaya'yı haklı bularak 3 Şubat 1999 tarihli bir kararla İdare tarafından başvurana, 7 Ağustos 1998 tarihinden itibaren işlemek üzere gecikme faiziyle birlikte 3.871.557.500 Türk Lirası (yaklaşık 10.131 Euro) tutarında ek tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Yargıtay, 27 Kasım 2000 tarihinde İdare tarafından yapılan başvuruyu reddetmiş ve ilk derece mahkemesi kararını onamıştır.

İdare, 3 Aralık 2002 tarihinde başvurana 12.857.442.458 Türk Lirası (7.963 Euro) tutarında ek tazminat ödemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetersiz kalan gecikme faizi nedeniyle ek tazminatın değer kaybettiğinden şikayetçi olmakta ve bu itibarla 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine gönderme yapmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümete göre, başvuran tarafından icra takibi başlatılmadığı için AİHS'nin 35 § 1. maddesinde öngörüldüğü gibi iç hukuk yolları tüketilmemiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, buna benzer bir itirazı daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Yalçınkaya-Türkiye*, no: 14796/03, 2 Şubat 2006, *Fadıl Yılmaz-Türkiye*, no: 28171/02, 21 Temmuz 2005, *Metaxas-Yunanistan*, no: 8415/02, 27 Mayıs 2004 ve *Karahalios-Yunanistan*, no: 62503/00, 11 Aralık 2003). AİHM, bu karardan ayrılmasını gerektirecek hiçbir neden bulamamakta ve bu nedenle Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

AİHM, içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle *Akkuş*, adigeçen karar) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM, başvuruda hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir.

B. Esas Hakkında

AİHM daha önce bu davaninkine benzer soruları gündeme getiren başka davalar da incelemiş ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz., *Akkuş*, adigeçen karar, ve *Aka*, adigeçen karar).

AİHM, mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan İdare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvurana, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Söz konusu davanın toplam fiili süresi ile ikiye katlanan bu gecikme, AİHM'yi, başvurana genel yararın gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. AİHS'İNİN 6Ş1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, yürütülen adli işlemlerin süresinin AİHS'nin 6 § 1 maddesini ihlal ettiğinden şikayetçi olmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

AİHM, söz konusu şikayetin AİHS'nin 35 § 3 maddesine göre açıkça dayanaktan yoksun ilan edilemeyeceğine kanaat getirmiştir. Başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır.

B. Esas Hakkında

1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında ulaşılan sonuç dikkate alındığında, AİHM şikayetin ayrıca Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi açısından incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

III. AİHS'İNİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran 7.500 Euro tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, manevi tazminat olarak 5.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Akkuş* kararında benimsenen hesaplama yöntemini gözönünde bulundurarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, başvurana maddi tazminat olarak 3.500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Manevi tazminat hususunda ise AİHM, mevcut dava koşullarında, bir ihlalin varlığının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna kanaat getirmiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 50 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu konuyu AİHM'nin takdirine bırakmaktadır

Mahkemenin bu konudaki içtihadı ve mevcut unsurlar doğrultusunda AİHM, 50 Euro ödenmesinin makul olduğuna karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6§1 maddesine dayanan şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Manevi tazminatla ilgili olarak, mevcut kararının kendisinin adil tazmin için başlı başına *yeterli olduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana maddi tazminat için 3.500 Euro (üç bin beş yüz), masraf ve harcamalar için 50 Euro (elli) *ödenmesine*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 25 Temmuz 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

SAYGILI/Türkiye Davası*

Başvuru No: 57916/00

Strazburg

4 Mayıs 2006

OLAYLAR

OLAYIN KOŞULLARI

Başvuran 1973 yılında doğmuştur ve İstanbul'da ikamet etmektedir.

9 Aralık 1996 tarihinde, başvuran sokakta sorguya çekilmiş ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri tarafından göz altına alınmıştır. Başvuran, yasa dışı örgüt üyesi olmakla suçlanmıştır.

16 Aralık 1996 tarihinde, başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde Cumhuriyet Başsavcısının ve hakimin karşısına çıkarılmıştır. Başvuran, Başsavcının karşısında, kendisine yöneltilen suçlamaları reddetmiştir ve gözaltında kötü muamelelere maruz kaldığını iddia etmiştir. Başvuran, gözaltı sırasında kıyafetlerinin çıkarıldığını, dövüldüğünü, soğuk suyla ıslatıldığını iddia etmiştir. Başvuran, sorgulanması sırasında da gözlerinin bağlanarak kendisine bazı kötü muamelelerde bulunduğu iddia etmektedir. Başvuran geçici olarak tutuklanmıştır.

Aynı gün, Adli Tıp Kurumunda bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Verilen raporda başvuranın sol omzu üzerinde 2x3 cm'lik eskiden kalma morluk izleri tespit edildiği belirtilmiştir. Kurum doktoru, söz konusu yaraların başvuran için hayati tehlike teşkil etmediğine karar vermiş, başvurana üç gün iş görmemesini salık vermiştir.

13 Şubat 1997 tarihinde, başvuran kötü muameleye maruz kaldığı iddiaları hakkında Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiştir.

20 Mart 1997 tarihinde, Cumhuriyet Başsavcısı, Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca, sorumlu dört polis memuru aleyhinde ceza davası açmıştır.

23 Ekim 1997 tarihinde, başvuran İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde sivil bir kanat oluşturulması için talepte bulunmuştur. Başvuran, Ağır Ceza Mahkemesi'nde, gözaltında maruz kaldığını ileri sürdüğü kötü muameleleri detaylı olarak anlatmıştır.

26 Ocak 1998 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesindeki duruşmada başvuran suçladığı dört polis memurunun kimliğini tespit etmiş ve B.K. isimli başka bir polis memurunu daha suçlamıştır. Polis memurları kendilerine yöneltilen suçlamaları reddetmişlerdir. Polis memurları, başvuranın vücudunda tespit edilen izlerin tutuklanması sırasında güç kullanılmasından kaynaklanmış olabileceğini düşünmektedirler.

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

30 Mart 1998 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın tanığını dinlemiştir. Başvuranın tanığı, kendisinin de aynı yerde göz altında bulunduğunu, yandaki hücrede birinin dövüldüğünü duyduğunu ama kim olduğunu anlayamadığını beyan etmiştir.

24 Haziran 1998 tarihli bir kararla, Ağır Ceza Mahkemesi davalı polisleri delil yetersizliğinden serbest bırakmıştır. Kararda, aynı zamanda 16 Aralık 1996 tarihli raporda başvuranın morluklarının eskiden kalmış olduğunun belirtildiğinin ve başvuranın dava sırasında B.K. isimli başka bir polis memurunun kimliğini tespit ettiğinin altı çizilmiştir. Mahkeme, B.K. hakkında hukuki bir soruşturma açılmasına hükmetmiştir.

1 Aralık 1999 tarihli bir kararla, Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

15 Haziran 2000 tarihinde, Cumhuriyet Başsavcısı, Ağır Ceza Mahkemesinin kararına uygun olarak B.K. adlı kişinin ifadesini almıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın sorgusuna katıldığını inkar etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göre B.K. uzun yıllar boyunca Terörle Mücadele Biriminin hizmetinde çalıştığından dolayı, göz altına alınan kişiler tarafından tanınmaktadır ve kötü muamele iddialarında periyodik olarak suçlanmaktadır.

Aynı gün, Cumhuriyet Başsavcısı, düzenlenen tıbbi raporda morlukların nasıl ve hangi tarihte oluştuğunun belirtilmediğini içeren bir men-i muhakeme kararı vermiştir.

Başvuran, bu karara itiraz etmemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

AIHS'İNİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, AIHS'nin 3.maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

Hükümet, AIHS'nin 35. maddesinde şart koşulduğu şekilde başvuranın İç Hukuktaki başvuru yollarını kullanmadığı için AIHM'nin başvuranın şikayetlerini reddetmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Hükümet, başvuranın şikayeti üzerine resmi bir soruşturma yürütülmüş olduğunu ve soruşturmanın gözaltından sorumlu dört polis memurunun mahkemeye çıkarılmasıyla sonuçlandığının altını çizmektedir. Bununla birlikte, beraat kararında, mahkeme başka bir polis memuruna karşı dava açılmasına karar vermiştir. Ceza Kanunu'nun davanın esası ile ilgili olan düzenlemeleri işkence ve kötü muamelelerin İç Hukuk tarafından ağır şekilde cezalandırıldığının ispatıdır.

Hükümet, aynı zamanda, Borçlar Kanunu veya Anayasa'nın 125. maddesi ya da 2577 no'lu kararda davanın esası ile ilgili olan düzenlemelerle sunulan sivil ve idari tazminat alma yollarının önemini hatırlatmaktadır. Olayda, başvuran yürürlükteki sivil ve idari başvuru yollarını kullanarak zararının tazminini talep edebilecek olmasına rağmen bu yollara hiç başvurmamıştır, B.K. için verilmiş olan men-i muhakeme kararına da itiraz etmemiştir.

Başvuran bu argümanları reddetmektedir.

AIHM, Türk Hukukunun, Devlete veya Devlet görevlilerine isnat edilebilecek haksız ve konusu suç teşkil eden fiiller aleyhinde başvurulabilecek idari, sivil ve cezai yollar öngördüğünü vurgulamaktadır.

Anayasa'nın 125.maddesinin kamu görevlileri tarafından mağdur edilen bir kimse için idarenin objektif sorumluluğu kapsamında idari dava açma hakkını öngördüğü bir gerçektir. Bununla birlikte, AIHM, AIHS'nin 2 ve 13.maddelerinin kapsamına giren şikayetler için başvuran, sadece tazminat ödenmesiyle sonuçlanabilecek bir idari dava açmış varsayıyorsa, söz konusu maddelerin, ölümcül saldırı durumunda, hukuku AIHS ile bağlı Devletlere dayattığı, sorumluların kimliğinin tespitine ve cezalandırılmasına yönelik bir soruşturma yürütme müeyyidesi etkisiz hale getirilmiş olabilir (*Yaşa-Türkiye davası*, 2 Eylül 1998 tarihli karar, *Kararların toplamı* 1998-IV, § 74). Bu görüş 3.madde kapsamında kötü muamele

vakalarına da aynen uygulanmaktadır (*İlhan-Türkiye davası*, 22277/93 no'lu dava, § 61). Sonuç itibarıyla, başvuranın belirtilen idari davaları ve kamu davalarını açma zorunluluğu bulunmadığından Hükümet tarafından öne sürülen ön itiraz kabul edilememektedir.

Bunun yanısıra, AİHM, AİHS'nin 35 § 3 maddesi çerçevesinde şikayetin belirgin olarak kötü şekilde oluşturulmadığını tespit etmektedir. Bununla birlikte, AİHM, şikayette hiçbir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığına hükmetmiştir. Bu durumda şikayetin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

B. İçerik hakkında

Hükümet, işkence ve kötü muamele iddialarının temelsiz olduğunu, Adli Tıp Kurumu tarafından verilen raporun başvuranın vücudundaki morlukların eskiden kalma olduklarını açıkça belirttiğini ileri sürmektedir.

AİHM, bir kişi gözaltındayken tamamen polis memurlarının gözetiminde olduğu sırada yaralandığı zaman, bu süre zarfında meydana gelen tüm yaralanmaların güçlü maddi karinelere yer verdiğini vurgulamaktadır (*Salman-Türkiye davası*, 21986/93 no'lu dava, § 100). Bu durumda, söz konusu yaralanmaların nasıl oluştuğu konusunda makul bir açıklama yapması, mağdur kişinin iddialarını hakkında-özellikle de bu iddiaların tıbbi belgelerle desteklendiği durumda- çürütecek delilleri temin etmesi Hükümetten beklenmektedir (*Selmouni-Fransa davası*, 25803/94 no'lu dava, § 87, *Berktaş-Türkiye davası*, 22493/93 no'lu dava, § 167, 1 Mart 2001, *Altay-Türkiye davası*, 22279/93, §50, 22 Mayıs 2001).

Başvuranın vücudundaki izlerin muhtemelen başvuranın tarif ettiği kötü muamele sonucu oluşabilecek yaralanmalar olmadığı bir gerçektir. Bununla birlikte, AİHM, olayda, Hükümetin, yedi gün boyunca avukatıyla görüştürülmeden alıkonulan başvuranın vücudunda tespit edilen izlerin oluşum nedeniyle ilgili hiçbir açıklama yapmadığını gözlemlemiştir.

Öte yandan, bazı polis memurlarının, Ağır Ceza Mahkemesinde verdikleri ifadeye, başvuruları güç kullanarak tutukladıklarını ve başvuranın vücudunda tespit edilen izlerin bu durumdan kaynaklanmış olabileceğini dolayısıyla da gözaltından önce oluştuğunu ileri sürmelerine rağmen, AİHM, özellikle de gözaltından önce başvuranın tıbbi muayenesi yapılmamış olduğundan, söz konusu izlerin başvuranın tutuklanması sırasında oluştuğunun kesin olmadığı kanaatindedir (*Cangöz-Türkiye davası*, 28039/95 no'lu dava, § 30, 4 Ekim 2005).

AİHM, kendisine sunulan tüm verilerin ışığında ve de Hükümetin hiçbir makul açıklama getirmemiş olmasından dolayı, olayda Adli Tıp Kurumunun düzenlediği raporda başvuranın vücudunda tespit edilen izlerin, Hükümetin sorumlu olduğu insanlık dışı bir muameleden kaynaklandığının kesinliğine hükmetmiştir.

Dolayısıyla, AİHM, AİHS'nin 3.maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

II. AİHS'NİN 13.MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 13.maddesine atıfta bulunarak, başvuran kötü muameleye maruz bırakıldığı yolundaki iddialarını ortaya koyabileceği etkin bir başvuru yolunun yokluğundan yakınmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 3. maddesine ilişkin tespitini göz önüne alarak, olayda söz konusu maddenin ihlal edilip edilmediğinin incelenmesine gerek olmadığı kanaatindedir.

III. AİHS'İN 41.MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Zarar

Başvuran, manevi zarara uğradığını ileri sürerek 30 000 Euro talep etmektedir. Hükümet, bu miktara itiraz etmektedir.

AİHM, hakkaniyetle karar vererek, başvurana manevi zararının tazmini için 5 000 Euro ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, yaptığını beyan ettiği harcamalar için 12 920 Yeni Türk Lirası (YTL, yaklaşık 8 075 Euro) talep etmektedir. Bunun 300 YTL'lik (yaklaşık 187,5 Euro) miktarının, AİHM'de görülen dava kapsamında, çeviri masraflarına, telefon görüşmelerine, belgelerin çoğaltılması ve sunulmasına harcadığını beyan etmektedir. Başvuran bu durumu ispat edecek herhangi bir belge sunmamıştır.

Hükümet taleplerin abartılı olduğu kanaatindedir.

AİHM, İç Tüzüğü'nün 60 § 2 maddesi uyarınca, başvuranın hiçbir kanıt belgesi sunmadığından, talebi bu şekliyle kabul edemeyeceği görüşündedir. Buna rağmen, AİHM, karmaşıklık arz eden bu davada, mutlaka, başvuranın, kendisinin mahkemede temsil edilmesi amacıyla avukatların üstlendikleri görev için harcama yaptığını hükmetmiştir. Bu nedenle, AİHM, başvurana tüm masraflar için 1 000 Euro ödenmesini makul karşılamaktadır. Bu rakamdan adli yardım için harcanan 715 Euro çıkarılınca kalan miktar 285 Euro'dur.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU NEDENLERLE, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Davanın geri kalan kısmının kabul edilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Davanın AİHS'nin 13. maddesi çerçevesinde incelenmesine gerek olmadığına;
4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat için 5 000 Euro (beş bin) ve masraf ve harcamalar için 285 Euro (iki yüz seksen beş) *ödenmesine*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 4 Mayıs 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

ŞEVK /Türkiye*

Başvuru No. 4528/02

Strazburg

11 Nisan 2006

OLAYLAR

I.DAVA OLAYLARI

Başvuranlar sırasıyla 1951 ve 1979 doğumludur ve Bodrum'da ikamet etmektedir. İkinci başvuran, birinci başvuranın oğludur. 28 Haziran 2001 tarihinde, Muğla Emniyet Müdürlüğü, Bodrum Cumhuriyet Başsavcısı'ndan bir organize suç çetesine mensup olduklarından şüphelenilen on altı kişi için tutuklama emri çıkarılmasını talep etmiştir. Çete, iddia edildiği üzere, memurlara rüşvet vermekte ve halkı mallarını satmak için tehdit etmekte ve kara para aklamakta idi. Birinci başvuranın da adı geçmekteydi. Aynı tarihte, her iki başvuran da Bodrum'da tutuklanmıştır. Birinci başvuran, evinde yakalanmıştır. Evi aranmış ve polis bir arama ve tutuklama tutanağı hazırlamış ve başvuran bunları imzalamıştır. İkinci başvuran, Ö.A.'ya ait bir döviz bürosunda güvenlik görevlisi olarak çalışmaktaydı. Polis Ö.A.'yı tutuklamak için döviz bürosuna arama yaparken, Ö.A. olay yerine gelmiş ve tutuklanmıştır. 30 Haziran 2001 tarihinde, Muğla Emniyet Müdürlüğü, birkaç şüpheli bulunduğundan, Bodrum Cumhuriyet Savcısı'ndan, başvuranların tutukluluk hallerinin uzatılması talebinde bulunmuştur. 4 Temmuz 2001 tarihinde, her iki başvuran da polise ifade vermiş ve çeteye bağlantılarının olduğunu inkâr etmiştir. Birinci başvuran, ifadesinde, Ö.A.'yı tanıdığını ve zaman zaman ona borç verdiğini anlatmıştır. 5 Temmuz 2001 tarihinde, her iki başvuran da Bodrum Cumhuriyet Savcısı tarafından sorgulanmıştır ve polise verdikleri ifadeleri yinelemişlerdir. İkinci başvuran, serbest bırakılmıştır. Aynı gün, birinci başvuran, Bodrum Sulh Ceza Mahkemesi'ne çıkarılmış ve mahkeme tutuklu yargılanmasına karar vermiştir. 11 Temmuz 2001 tarihinde, birinci başvuran, bu karara itiraz etmiştir. 23 Ağustos 2001 tarihinde, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, başvuranlar ve diğer on altı kişi aleyhinde bir iddianame hazırlayarak İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne sunmuştur. 17 Eylül 2001 tarihinde, birinci başvuran mahkemeye bir dilekçe yazarak serbest bırakılmayı talep etmiştir. 17 Ekim 2001 tarihinde, başvuranların yargılanmasına İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başlanmıştır. Mahkeme, suçun ciddiyeti ve dava dosyasındaki kanıtları dikkate alarak, birinci başvuranın tutuklu yargılanmasına karar vermiştir. 23 Ekim 2001 tarihinde, birinci başvuranın temsilcisi, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi aracılığıyla, bu karara İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde itirazda bulunmuştur. 22 Kasım 2001 tarihinde, mahkeme, birinci başvuranın serbest bırakılma talebini reddetmiştir. Bu karar, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne 3 Aralık 2001 tarihinde gönderilmiştir. 13 Aralık 2001 tarihinde, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi, ikinci duruşmasını yapmış ve birinci başvuranı tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakmıştır. 2 Mayıs 2002 tarihinde, mahkeme, birinci başvuranı beş ay hapse mahkûm etmiş, ikinci başvuranın ise beraatına karar vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 128. maddesi'nin 4. fıkrasına (18 Kasım 1992 tarihinde 3842/9 sayılı Kanun'la değişik) göre, tutuklanan, ve/veya bir savcının tutukluluk halinin devamına karar verdiği bir kişi, bu tedbire ilgili bölge hakimliğinde itiraz edebilir ve serbest bırakılabilir.

Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kişilere Tazminat Verilmesi Hakkında 466 sayılı Kanun'un 1. Bölümüne göre:

“1. Anayasa ve diğer kanunlarda gösterilen hal ve şartlar dışında yakalanan veya tutuklanan veyahut tutukluluklarının devamına karar verilen;

2. Yakalama veya tutuklama sebepleri ve haklarındaki iddialar kendilerine yazılı olarak hemen bildirilmeyen;

3. Yakalanıp veya tutuklanıp da kanuni süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan;

4. Hâkim önüne çıkarılmaları için kanunda belirtilen süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetlerinden yoksun kılınan;

5. Yakalanıp veya tutuklanıp da bu durumlar yakınlarına hemen bildirilmeyen;

6. Kanun dairesinde yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturma yapılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına veya beraatlarına veya ceza verilmesine mahal olmadığına karar verilen;

7. Mahkûm olup da tutuklu kaldığı süre hükümlülük süresinden fazla olan veya tutuklandıktan sonra sadece para cezasına mahkûm edilen kimselerin uğrayacakları her türlü zararlar, bu kanun hükümleri dairesinde Devletçe ödenir.”

HUKUK

Başvuranlar, tutuklanmalarını haklı çıkaracak hiçbir makul şüphe olmadığını ve tutukluluk hallerinin çok uzun sürdüğünü ileri sürerek şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, birinci başvuran, yaklaşık beş ay süren tutukluluk halinden ve tutukluluk halinin İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından hızlı bir biçimde ele alınmadığından şikâyetçi olmuştur. AİHS'nin 5 § 1 (c), 3. ve 4. maddelerine atıfta bulunmuşlardır.

I.KABULEDİLEBİLİRLİK

A.Hükümet'in ön itirazı

Hükümet, AİHS'nin 35 § 1. maddesinin gerektirdiği üzere, iç hukuk yolları tüketilmediğinden başvurunun reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Hükümet, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 128. maddesi uyarınca, tutukluluk hallerinin uzunluğuna itiraz edebileceklerini ifade etmiştir. Ayrıca, Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kişilere Tazminat Verilmesi Hakkında 466 sayılı Kanun çerçevesinde tazminat talep edebileceklerini ileri sürmüştür.

AİHM, benzer davalarda Hükümet'in ön itirazlarını halihazırda inceleyip reddettiğini tekrarlar (bkz özellikle, *Öcalan – Türkiye* [BD], no. 46221/99, §§ 66-71, AİHM 2005-...). AİHM, bu davada, içtihadından sapmayı gerektirebilecek hiçbir özel durum tespit etmemiştir.

Sonuç olarak, AİHM, Hükümet'in ön itirazını reddeder.

B. Kabul edilebilirliğe ilişkin diğer nedenler

AİHS'nin 5 § 1 (c) maddesi uyarınca olan şikâyet hakkında, AİHM, başvuranların, örgütlü çete faaliyetlerinde yer aldıklarından şüphelenilen kişileri yakalamak için Muğla Emniyet Müdürlüğü tarafından yürütülen operasyonla ilişkili olarak yakalandıklarını kaydeder. Birinci başvuranın evinin aranması sırasında, polis memurları çeşitli silahlar bulmuştur. Ayrıca, ikinci başvuran, çetenin lideri olduğundan şüphelenilen kişi olan Ö.A.'nın sahibi olduğu bir döviz bürosunda koruma görevlisi olarak çalışırken yakalanmıştır. Bu şartlarda, haklarındaki şüphenin 5 § 1 (c) maddesinin gereklerini karşılamış olduğu

değerlendirilebilir, zira, özgürlükten mahrum bırakmanın maksadı, başvuruların bu çeteyle ilişkileri hakkındaki şüpheleri doğrulamak veya gidermektir.

Birinci başvuranın, tutuklu yargılanma süresine ilişkin olarak AİHS'nin 5 § 3. maddesi uyarınca olan şikayeti hakkında, AİHM, başvuranın tutuklu yargılanmasının yaklaşık beş ay sürdüğünü ve İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından düzenlenen ikinci duruşmada serbest bırakıldığını kaydeder. Sanıkların sayısı, suçlamaların ağırlığı ve başvuran aleyhindeki deliller karşısında, AİHM, birinci başvuranın tutuklu yargılanmasının toplam süresinin, AİHS'nin 5 § 3. maddesi anlamı dahilinde haddinden fazla olmadığını değerlendirmektedir.

Dolayısıyla, AİHM, başvuruların, yakalanmalarını haklı çıkaracak yerinde bir şüphenin mevcut olmamasına ilişkin şikayetlerinin ve aynı zamanda birinci başvuranın tutuklu yargılanma süresine ilişkin şikayetinin açıkça dayanaktan yosun olduğu ve kabuledilmez bulunması gerektiği kararına varır.

II. AİHS'NİN 5 § 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, AİHS'nin 5 § 3. maddesinin öngördüğü gibi hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılmadan yedi gün polis nezaretinde tutulduklarını iddia etmişlerdir. Söz konusu madde şöyledir:

“Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır.”

Hükümet, başvuruların polis nezaretinde tutulma sürelerinin, söz konusu zamanda yürürlükte olan mevzuat ile uyumlu olduğunu ileri sürmüştür. İlgili yasanın AİHM içtihadına uygun olarak o zamandan sonra değiştirildiği göz önüne alındığında, başvuruların iddiaları temelsizdir.

AİHM, başvuruların polis nezaretinde tutulmalarının altı gün sürdüğünü kaydeder. *Brogan ve Diğerleri – İngiltere* davasında (29 Kasım 1988 tarihli karar, Seri A no. 145 B, ss. 33-34, § 62), maksadı toplumu bütün olarak terörden korumak olmasına rağmen, yargı kontrolü olmaksızın dört gün altı saat polis nezaretinde tutuklu bulundurma AİHS'nin 5 § 3. maddesinin kesin zaman limitlerinin dışına çıktığını yineler (bkz. *Brogan ve Diğerleri – İngiltere*, 29 Kasım 1988 tarihli karar, Seri A no. 145 B, ss. 33-34, § 62).

Başvuranların itham edildikleri suçların ağır olduğu farz edilse bile, AİHM, onların, bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılmadan yedi gün polis nezaretinde tutulmalarının gerekli olduğunu kabul edemez.

Dolayısıyla, AİHS'nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 5 § 4. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Birinci başvuran, yerel yetkililerin, serbest kalma başvurusunu yeterli çabuklukta incelemediklerinden şikayetçi olmuştur. 5 § 4. madde şöyledir:

“Yakalama veya tutuklu durumda bulunma nedeniyle özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar vermesi ve yasaya aykırı görülmesi halinde kendisini serbest bırakması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.”

Hükümet, bu iddiaya itiraz etmiş, AİHM'nin içtihadı ışığında (yukarıda anılan, *Brogan ve Diğerleri* § 59), yerel yetkililerin, 5 § 4. maddede yer alan çabukluk şartına uymuş olduğunun değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

AİHM, 5 § 4. maddenin, yakalanan veya tutuklu bulunan kişilere özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğuna itiraz etmek için mahkemeye başvurma hakkı sağlamakla birlikte aynı zamanda, bu işlemlerin başlamasının ardından özgürlük kısıtlamasının yasaya

uygulduğuna ilişkin kısa bir süre içinde karar verilmesi haklarını ortaya koyduğunu anımsar (bkz. *Musial – Polonya* [BD], no.24557/94, § 43, AİHM 1999-II). Bir kişinin AİHS'nin 5 § 4. maddesi uyarınca olan hakkına saygı gösterilip gösterilmediği konusu her davanın kendi şartları ışığında belirlenmelidir (bkz. *Rehbock – Slovenya*, no. 29462/95, § 84, AİHM 2000-XII). AİHM, işlemlerin genel idaresini ve ertelemelerin ne dereceye kadar başvuranın veya onun yasal temsilcilerinin davranışına atfedilebileceğini gözönünde bulundurmalıdır. Ancak, esas itibarıyla, kişinin özgürlüğü söz konusu olduğu için Devlet işlemleri öyle bir düzenlemelidir ki yargılama asgari gecikme ile yürütülmelidir (bkz. *Zamir – İngiltere*, no. 9174/80, 11 Ekim 1983 tarihli Komisyon raporu, DR 40, s. 42, §§ 107-108; *Mayzit – Rusya*, no. 63378/00, § 49, 20 Ocak 2005).

AİHM, ayrıca, AİHS'nin 5 § 4. maddesi anlamı dahilinde, gecikmenin, yerel makamlara başvurunun yapılması ile başladığını ve başvurana veya onun temsilcisine kararın bildirildiği tarihte sona erdiğini yineler (bkz., *mutatis mutandis*, *Koendjibiarie – Hollanda*, 25 Ekim 1990 tarihli karar, Seri A no. 185-B, § 28; *Singh – Çek Cumhuriyeti*, no. 60538/00, § 74, 25 Ocak 2005).

Bu davada, başvuran, 23 Ekim 2001 tarihinde, tutukluluğunun yasaya uygunluğuna itiraz etmek için başvuruda bulunmuştur. Talebi, 22 Kasım 2001 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından reddedilmiş ve bu karar, 3 Aralık 2001 tarihinde İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi kayıtlarına geçirilmiştir.

AİHM, geçen 41 günlük sürenin, AİHS'nin 5 § 4. maddesi anlamı dahilinde kısa bir süre içinde yargı kararının verilmesi gereğini karşılamadığını değerlendirmektedir (*Kadem – Malta*, no. 55263/00, § 44, 9 Ocak 2003 ve *Rehbock – Slovenya*, no. 29462/95, § 87, AİHM 2000-XII). AİHM, ayrıca, bu sürecin tamamının yetkililere atfedilebilir olduğunu tespit eder, zira, başvuranın, başvurusunu yaptıktan sonra başvurusunun incelenmesini engellediğine dair hiçbir gösterge yoktur.

Dolayısıyla, AİHS'nin 5 § 4. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“ Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuranların her biri, önce Cumhuriyet Savcısı huzuruna çıkarılmadan yedi gün polis nezaretinde tutulmalarına ilişkin olarak 10.000 Euro (Euro) manevi tazminat talep etmiştir. Ayrıca, birinci başvuran, 10.000 Euro manevi tazminatı, tutuksuz yargılanma başvurusunun incelenmesindeki gecikme sonucu talep etmiştir.

Hükümet, başvuranlar tarafından talep edilen miktarlara itiraz etmiş ve ihlal tespitinin başlı başına yeterli tazmin oluşturacağı önerisinde bulunmuştur.

AİHM, başvuranların, AİHS ihlali tespitiyle yeterli şekilde tazmin edilemeyen manevi zarara uğradıklarını değerlendirmektedir. Hakkaniyet temelinde değerlendirme yapan AİHM, bu başlık altında, birinci başvurana 2.500 Euro ve ikinci başvurana 1.400 Euro ödenmesine karar verir.

B. Mahkeme Masrafları

Başvuranlar, ayrıca, mahkeme masrafları için 5.000 Euro talep etmişlerdir.

Hükümet, ancak gerçekten yapılan harcamaların ödenebileceğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, bütün mahkeme masraflarının başvuranlar veya temsilcileri tarafından belgelenmesi gerektiğini ve yaklaşık rakamların veya listelerin harcamaları kanıtlamak için ilgili ve gerekli belgeler olarak değerlendirilemeyeceğini ileri sürmüştür.

AIHM, bir avukat tarafından temsil edilen başvuranların adli yardım haklarının olmadığını kaydeder. AIHM, hakkaniyet temelinde karar vererek ve içtihadında ortaya konan kriterleri gözönünde tutarak, mahkeme masraflarına karşılık başvuranlara, ortaklaşa, 1.500 Euro ödenmesine karar vermeyi makul değerlendirebilir.

C. Gecikme faizi

AIHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE, AIHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuranların polis nezaretinde tutuldukları süreye ve aynı zamanda birinci başvuranın tutuksuz yargılanma başvurusunun incelenmesinde yetkililerin gösterdiği gecikmeye ilişkin AIHS'nin 5 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca olan şikayetlerin kabuledilebilir ve başvurunun kalanının kabuledilmez olduğuna;
2. AIHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğine;
3. AIHS'nin 5 § 4. maddesinin ihlal edildiğine;
4. a) Sorumlu Devlet'in, başvuranlara, aşağıdaki miktarları, AIHS'nin 44 § 2. maddesine göre kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme günündeki kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na dönüştürmek ve başvuranların Türkiye'deki banka hesabına yatırmak üzere ödemesine:
 - (i) Birinci başvurana 2.500 Euro (iki bin beş yüz Euro) manevi tazminat;
 - (ii) İkinci başvurana 1.400 Euro (bin dört yüz Euro) manevi tazminat;
 - (iii) Başvuranlara ortaklaşa 1.500 (bin beş yüz Euro) Euro mahkeme masrafları;
 - (iv) yukarıdaki miktarlara tabi olabilecek her türlü vergi;b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
5. Başvuranların adil tazmin talebinin kalanının reddine

KARAR VERİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 11 Nisan 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Yazı İşleri Müdürü

J.-P. COSTA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

BEKİR ÖZDEMİR/Türkiye Davası*

Başvuru No: 23321/02
Strazburg
25 Nisan 2006

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1937 doğumlu olup Şanlıurfa'da ikamet etmektedir.

27 Mart 1999 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (İdare) başvuranın Şanlıurfa İli Birecik İlçesi Keskince Köyünde bulunan taşınmazını kamulaştırmıştır. İdarenin bilirkişi heyeti sözkonusu arsa bedelini 1.505.160.000 T.L. olarak belirlemiştir (yaklaşık 3.838 Euro). Bu miktar başvurana kamulaştırma tarihinde ödenmiştir.

Ödenen miktarı yetersiz bulan başvuran bedel artırımını istemiyle 5 Nisan 1999 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 27 Mayıs 1999 tarihli kararıyla İdarenin başvurana 29 Nisan 1999 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte 1.133.985.000 T.L. (yaklaşık 2.705 Euro) ek bedel ödemesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay 15 Kasım 1999 tarihinde bu kararı onamıştır.

15 Kasım 2001 tarihinde İdare başvurana ek istimlak bedeli olarak 2.734.740.294 T.L. (yaklaşık 2.026 Euro) ödemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

1. EK 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

Başvuran, Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetkililerin ödediği ek bedelin yetersiz olmasından şikayetçi olmakta, bu konuda AİHS'nin Ek 1 No'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

Hükümet öncelikle AİHS'nin 35. maddesi uyarınca altı ay kuralına uyulmadığından AİHM'yi başvuruyu reddetmeye davet etmektedir. Sözkonusu sürenin ilk günü Yargıtay'ın ilk derece mahkemesi kararını onadığı tarih olan 15 Kasım 1999 tarihidir. Oysa başvuran 13 Mayıs 2002 tarihinde, yani nihai karar tarihinden yaklaşık altı ay sonra AİHM'ye başvurmuştur.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran itiraz etmektedir.

Mevcut davada, AİHM değerlendirmeye alınacak tarihin kamulaştırmayı yapan İdare tarafından tutarın tamamının ödendiği yani 15 Kasım 2001 tarihi olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle 13 Mayıs 2002 tarihinde AİHM'ye başvurarak başvuran AİHS'nin 35. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmiştir.

Bu nedenle Hükümet'in itirazı reddedilmelidir.

Hükümet ikinci olarak, başvuranın Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi ile tanınan başvuru yolunu kullanmadığını belirtmektedir. Gecikme faizleriyle karşılanan zararın dışında bir zarara uğranıldığı ortaya konulması koşuluyla, ek istimlak bedelinin geç ödenmesi nedeniyle meydana geldiği iddia edilen zararların tazmini, bu hüküm çerçevesinde mümkün olabilirdi.

AİHM, *Aka-Türkiye* (adıgeçen karar, s. 2678-2679, §§ 34-37) davasında bu davadakine benzer bir itirazı reddettiğini hatırlatmaktadır. AİHM bu kararından ayrılmasını gerektirecek bir neden görmemekte ve bu nedenle Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki içtihatları (Bkz. özellikle sözü edilen *Akkuş* kararı) ve elindeki mevcut unsurlar ışığında başvurunun esastan incelenmesi gerektiğine itibar etmektedir. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır.

B. Esas Hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda benzer şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların Ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını dile getirmektedir (Bkz. sözü edilen *Akkuş* kararı, s. 1317, § 31, ve *Aka* kararı, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan idare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvurana, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Söz konusu davanın toplam fiili süresine eklenen bu gecikme, AİHM'yi, başvuranın toplum yararının gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. AİHS'İNİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

Başvuran, kamulaştırmanın yapıldığı 1999 yılında başlayan ve 2001 yılı Kasım ayında ek istimlak bedelinin ödenmesi ile son bulan hukuki yargılama sürecinin AİHS'nin 6§1 maddesini ihlal ettiğinden şikayetçi olmaktadır.

AİHM söz konusu şikayetin AİHS'nin 35§3 maddesine göre açıkça dayanaktan yoksun ilan edilemeyeceğine kanaat getirmiştir. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır. I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında ulaşılan sonuç dikkate alındığında, AİHM şikayetin ayrıca Sözleşme'nin 6§1 maddesi açısından incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

III. AİHS'İNİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

AİHS'nin 41. maddesinde yer alan unsurlar.

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran 4.000 Euro tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca rakam belirtmeksizin manevi tazminat talebinde bulunmaktadır.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır. Ayrıca, AİHM'den bu konuda bir tazminat ödenmesine karar verdiği takdirde, bu durumun hiçbir şekilde haksız bir zenginliğe sebep olmaması hususunu dikkate almasını istemektedir.

AİHM, *Akkuş* (adıgeçen karar, s. 1311, §§ 35-36 ve 39) kararında benimsenen hesaplama yöntemini gözönünde bulundurarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, başvurana maddi tazminat olarak 500 Euro (beş yüz) ödenmesine karar vermiştir.

Manevi tazminat konusunda ise, AİHM olayların mevcut koşulları ışığında ihlal kararının başlı başına bir tazmin olacağını ifade etmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AİHM nezdinde yaptığı masraf ve harcamalar için 2.000 (iki bin) Euro tazminat talebinde bulunmaktadır. Herhangi bir belge sunmamaktadır.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM masraf ve harcamalar konusunda, AİHS'nin 41. maddesi alanında, gerçekliği, zorunluluğu ortaya konulan ve makul miktarlarda olan masraf ve harcamaların geri ödenebileceğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Nikolava-Bulgaristan* [Gc9, no:31195/96, § 79, CEDH 1999-II).

Başvuranın talebi belgelendirilmemiş ve rakam belirtilmemiş olsa da, başvuranın AİHM nezdinde temsil edilmek üzere bir takım masraflarda bulunmuş olabileceği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak AİHM ilgili kişiye tüm masraflarla birlikte 500 Euro ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmiştir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabul edilebilir* olduğuna;
2. AİHS'ye Ek 1 no'lu Protokolünün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6§1 maddesine yönelik yapılan şikayetin incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. İhlal kararının tespitinin manevi tazmin için yeterli *olacağına*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana maddi tazminat için 500 Euro (beş yüz), masraf ve harcamalar için 500 Euro (beş yüz) *ödenmesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 25 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ÇERKEZ KAÇAR/Türkiye Davası*

Başvuru No: 23323/02

Strazburg

25 Nisan 2006

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1938 doğumlu olup Şanlıurfa'da ikamet etmektedir.

27 Mart 1999 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (İdare) başvuranın Şanlıurfa İli Birecik İlçesi Keskince Köyünde bulunan taşınmazını kamulaştırmıştır. İdarenin bilirkişi heyeti sözkonusu arsa bedelini 8.042.460.000 T.L. olarak belirlemiştir (yaklaşık 20.510 Euro). Bu miktar başvurana kamulaştırma tarihinde ödenmiştir.

Ödenen miktarı yetersiz bulan başvuran bedel artırımını istemiyle 5 Nisan 1999 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 30 Haziran 1999 tarihli kararıyla İdarenin başvurana 29 Nisan 1999 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte 8.785.512.500 T.L. (yaklaşık 20.552 Euro) ek bedel ödemesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay 13 Aralık 1999 tarihinde bu kararı onamıştır.

15 Kasım 2001 tarihinde İdare başvurana ek istimlak bedeli olarak 21.288.941.179 T.L. (yaklaşık 15.778 Euro) ödemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

1. EK 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

Başvuran, Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetkililerin ödediği ek bedelin yetersiz olmasından şikayetçi olmakta, bu konuda AİHS'nin Ek 1 No'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

Hükümet öncelikle AİHS'nin 35. maddesi uyarınca altı ay kuralına uyulmadığından AİHM'yi başvuruyu reddetmeye davet etmektedir. Sözkonusu sürenin ilk günü Yargıtay'ın ilk derece mahkemesi kararını onadığı tarih olan 13 Kasım 1999 tarihidir. Oysa başvuran 13 Mayıs 2002 tarihinde, yani nihai karar tarihinden yaklaşık altı ay sonra AİHM'ye başvurmuştur.

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran itiraz etmektedir.

Mevcut davada, AİHM değerlendirmeye alınacak tarihin kamulaştırmayı yapan İdare tarafından tutarın tamamının ödendiği yani 15 Kasım 2001 tarihi olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle 13 Mayıs 2002 tarihinde AİHM'ye başvurarak başvuran AİHS'nin 35. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmiştir.

Bu nedenle Hükümet'in itirazı reddedilmelidir.

Hükümet ikinci olarak, başvuranın Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi ile tanınan başvuru yolunu kullanmadığını belirtmektedir. Gecikme faizleriyle karşılanan zararın dışında bir zarara uğranıldığı ortaya konulması koşuluyla, ek istimlak bedelinin geç ödenmesi nedeniyle meydana geldiği iddia edilen zararların tazmini, bu hüküm çerçevesinde mümkün olabilirdi.

AİHM, *Aka-Türkiye* (adıgeçen karar, s. 2678-2679, §§ 34-37) davasında bu davadakine benzer bir itirazı reddettiğini hatırlatmaktadır. AİHM bu karardan ayrılmasını gerektirecek bir neden görmemekte ve bu nedenle Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki içtihatları (Bkz. özellikle sözü edilen *Akkuş* kararı) ve elindeki mevcut unsurlar ışığında başvurunun esastan incelenmesi gerektiği görüşündedir. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır.

B. Esas Hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda benzer şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların Ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını dile getirmektedir (Bkz. sözü edilen *Akkuş* kararı, s. 1317, § 31, ve *Aka* kararı, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan idare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvurana, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Söz konusu davanın toplam fiili süresine eklenen bu gecikme, AİHM'yi, başvuranın toplum yararının gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

Başvuran, kamulaştırmanın yapıldığı 1999 yılında başlayan ve 2001 yılı Kasım ayında ek istimlak bedelinin ödenmesi ile son bulan hukuki yargılama sürecinin AİHS'nin 6§1 maddesini ihlal ettiğinden şikayetçi olmaktadır.

AİHM söz konusu şikayetin AİHS'nin 35§3 maddesine göre açıkça dayanaktan yoksun ilan edilemeyeceğine kanaat getirmiştir. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır. I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında ulaşılan sonuç dikkate alındığında, AİHM şikayetin ayrıca Sözleşme'nin 6§1 maddesi açısından incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

I - III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA AİHS'nin 41. maddesinde yer alan unsurlar.

II - A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran 19.860 Euro (on dokuz bin sekiz yüz altmış) tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca rakam belirtmeksizin manevi tazminat talebinde bulunmaktadır.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır. Ayrıca, AİHM'den bu konuda bir tazminat ödenmesine karar verdiği takdirde, bu durumun hiçbir şekilde haksız bir zenginliğe sebep olmaması hususunu dikkate almasını istemektedir.

AİHM, *Akkuş* (adı geçen karar, s. 1311, §§ 35-36 ve 39) kararında benimsenen hesaplama yöntemini göz önünde bulundurarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, başvurana maddi tazminat olarak 2.500 Euro (iki bin beş yüz) ödenmesine karar vermiştir.

Manevi tazminat konusunda ise, AİHM olayların mevcut koşulları ışığında ihlal kararının başlı başına bir tazmin olacağını ifade etmektedir.

III - B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AİHM nezdinde yaptığı masraf ve harcamalar için 2.000 Euro (iki bin) tazminat talebinde bulunmaktadır. Herhangi bir belge sunmamaktadır.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM masraf ve harcamalar konusunda, AİHS'nin 41. maddesi alanında, gerçekliği, zorunluluğu ortaya konulan ve makul miktarlarda olan masraf ve harcamaların geri ödenebileceğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Nikolava-Bulgaristan* [Gc9, no:31195/96, § 79, CEDH 1999-II).

Başvuranın talebi belgelendirilmemiş ve rakam belirtilmemiş olsa da, başvuranın AİHM nezdinde temsil edilmek üzere bir takım masraflarda bulunmuş olabileceği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak AİHM ilgili kişiye tüm masraflarla birlikte 500 Euro ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmiştir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabul edilebilir* olduğuna;
 2. AİHS'ye Ek 1 no'lu Protokolünün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
 3. AİHS'nin 6§1 maddesine yönelik yapılan şikayetin incelenmesine *gerek olmadığına*;
 4. İhlal kararının tespitinin manevi tazmin için yeterli *olacağına*;
 5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana maddi tazminat için 2.500 Euro (iki bin beş yüz), masraf ve harcamalar için 500 Euro (beş yüz) *ödenmesine*;
 - b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
 6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;
- karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 25 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ERÇIKDI VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No. 52782/99
Strazburg
11 Nisan 2006

OLAYLAR

I.DAVA OLAYLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1959, 1965, 1972, 1959 ve 1972 doğumludur ve Aydın'da ikamet etmektedir. Başvuranlar, olayların meydana geldiği tarihte Emeğin Partisi'nin Nazilli

ilçe yöneticileri idi. 31 Temmuz 1997 tarihinde, İzmir Sulh Ceza Mahkemesi, bir broşüre el konulması talimatını vermiştir. 1 Eylül 1997 tarihinde, bu broşür, Emeğin Partisi'nin Nazilli İlçe Merkezi tarafından dağıtılmıştır. 1 Ekim 1997 tarihinde, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, başvuruları, ırk ve bölge ayrımı yapmak suretiyle kin ve düşmanlığa teşvikle suçlayan bir iddianame hazırlamış ve Türk Ceza Kanunu'nun 312 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca yargılanarak mahkûm edilmelerini talep etmiştir. 17 Mart 1998 tarihinde, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuruları mahkûm etmiştir. Bülent Çamoğlu, bir yıl dokuz ay on altı gün hapis ve 1.576.566 TL para cezasına mahkûm edilmiştir. Diğer başvurular, bir yıl sekiz ay hapis ve 1.433.333 TL para cezasına çarptırılmışlardır. Gülşen Çamoğlu ve Ali Kazan'ın cezaları, sabıka kayıtları olmadığından ertelenmiştir. 6 Nisan 1999 tarihinde, Yargıtay, birinci derece mahkemesinin kararını onamıştır.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, kendilerini yargılayarak mahkûm eden İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri yargıç bulunduğundan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanmadıklarını ileri sürerek şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı görüşünün kendilerine tebliğ edilmediğini, dolayısıyla bunun, kendilerinin karşı argümanlar ortaya koymalarına imkan vermediğini öne sürmüşlerdir. AİHS'nin 6. maddesine atıfta bulunmuşlardır, bu maddenin ilgili bölümlerine göre:

“Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının ..., hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

A. Kabuledilebilirlik

Hükümet, AİHS'nin 35. maddesi çerçevesinde, başvuruların İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikâyetlerinin iç hukuk yollarının tüketilmemesinden ve altı ay kuralına uyulmamasından dolayı reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, başvuruların bu şikâyetlerini yerel mahkemelere götürmediklerini ifade etmiştir. Ayrıca, başvuruların başvurularını AİHM'ye Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını verdiği tarihten itibaren altı ay içinde yapmış olmaları gerektiğini belirtmiştir.

AİHM, Hükümet'in benzer ön itirazlarını halihazırda inceleyerek reddettiğini tekrarlar (bkz. *Vural – Türkiye*, no. 56007/00, § 22, 21 Aralık 2004, *Çolak – Türkiye* (no. 1), no. 52898(99), §§ 24-27, 15 Temmuz 2004, ve *Özdemir – Türkiye*, no. 59659/00, § 26, 6 Şubat 2003). AİHM bu davada, yukarıda anılan davalardaki tespitlerinden sapmayı gerektirecek hiçbir özel durum görmemektedir. Yukarıda anlatılanlar bağlamında, AİHM, Hükümet'in bu başlık altındaki ön itirazını reddeder.

Yerleşik içtihadı ışığında (diğerlerinin yanı sıra, bkz. *Çıraklar – Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VII) ve kendisine sunulan belgeleri dikkate alarak, AİHM, başvuruların şikâyetlerinin, belirlenmesi, esasların incelenmesine bağlı olan, AİHS kapsamında karmaşık hukuki ve olgusal hususlar ortaya koyduğu kanısındadır. Dolayısıyla, AİHM, AİHS'nin 35. maddesi kapsamında başvurunun bu kısmının temelsiz olmadığı sonucuna varmıştır. Kabuledilmez olduğunun ilanı için başka hiçbir sebep belirlenmemiştir.

B. Esaslar

I.Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı

AİHM, bu davadakine benzer konular ortaya koyan pek çok dava incelemiş ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Özel*, §§ 33-34 ve *Özdemir*, §§ 35-36).

Bu davayla ilgili olarak, AİHM, Hükümet'in farklı bir sonuca varılmasına sebep olacak herhangi bir kanıt ya da argüman sunmadığı kanısındadır. "Milli güvenlik"le ilgili suçlara ilişkin olarak Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan başvuruların, bünyesinde askeri hakim bulunan bir heyet tarafından yargılanmaya ilişkin olarak endişeli olmuş olmalarının anlaşılabilir olduğu kanısındadır. Bu bağlamda, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin, davanın niteliğiyle ilgili olmayan mülahazalardan gereksiz bir biçimde etkilenmiş olabileceğinden endişe etmiş olabilirlerdi. Sonuç olarak, başvuruların mahkemenin bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile ilgili şüpheleri objektif olarak haklı görülebilir (bkz. *İncal – Türkiye*, 9 Haziran 1998 kararı, *Reports* 1998-IV, s. 1568, § 72, *in fine*).

Sonuç olarak, AİHM, başvuruları yargılayıp mahkûm eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin, AİHS'nin 6 § 1. maddesi bağlamında bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı kanısındadır. Buna göre, sözkonusu madde ihlal edilmiştir.

2.Yargılamanın adilliği

Başvuruların bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkının ihlal edilmesine ilişkin tespitini dikkate alarak, AİHM, yerel mahkemelerdeki yargılamanın adilliğine ilişkin AİHS'nin 6. maddesi kapsamında yapılan diğer şikâyetleri incelemenin gerekli olmadığı kanısındadır (bkz. diğerlerinin yanı sıra, yukarıda anılan *İncal*, § 74 ve *Ükünç ve Güneş – Türkiye*, no. 42775/98, § 26, 18 Aralık 2003).

II.AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A.Tazminat

Mustafa Erçikdi, Bülent Çamoğlu ve Mehmet Kaya toplam 46.000 Euro maddi tazminat talep etmiştir. Başvurular, toplam 25.000 Euro manevi tazminat talep etmişlerdir.

Hükümet, başvuruların taleplerine ilişkin görüş bildirmemiştir.

Mustafa Erçikdi, Bülent Çamoğlu ve Mehmet Kaya'nın maruz kaldığı iddia edilen maddi zarara ilişkin olarak, AİHM, başvuruların iddialarını destekleyici herhangi bir belge veya makbuz ortaya koymadıklarını not eder. Dolayısıyla, AİHM, bu talebi reddeder.

AİHM, 6. maddenin ihlal edildiği tespitinin, bu bağlamda başvuruların maruz kaldığı manevi zarar için tek başına yeterli tazmin teşkil ettiği kanısındadır (bkz. yukarıda anılan *İncal*, s. 1575, § 82 ve yukarıda anılan *Çıraklar*, § 45).

B. Mahkeme masrafları

Başvurular, AİHM'deki masraflar için 3.000 Euro talep etmiştir. Taleplerini desteklemek için herhangi bir makbuz veya belge sunmamışlardır.

Hükümet herhangi bir görüş bildirmemiştir.

AİHM içtihadına göre, bir başvuran, gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktar açısından makul olduğu ortaya konduğu sürece masrafların ödenmesine hak kazanır. Bu davada, elindeki bilgi ve yukarıdaki ölçütleri dikkate alarak, AİHM, AİHM'deki yargılama masrafları için 1.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C.Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna,
2. İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayetle ilgili olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine,
3. Başvuranın, AİHS'nin 6. maddesi kapsamındaki diğer şikayetini incelemenin gerekli olmadığına,
4. Bir ihlal tespitinin, başvuranların maruz kaldığı her türlü manevi zarar için tek başına adil tazmin teşkil ettiğine,
- 5.(a) Sorumlu Devlet'in başvuranlara AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden yeni Türk Lirası'na çevrilerek mahkeme masrafları için 1.000 (bin Euro) ve uygulanabilecek her türlü vergiyi ödemesine,
- (b) yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 11 Nisan 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Michael O'BOYLE
Yazı İşleri Müdürü

Nicolas BRATZA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MUSTAFA TÜRKOĞLU/Türkiye*

Başvuru No. 58922/00
Strazburg
8 Ağustos 2006

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, bir Türk vatandaşı olan Mustafa Türkoğlu tarafından, 23 Mayıs 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 58922/00) kaynaklanmaktadır.

Başvuran, Ankara Barosu'na bağlı avukat Z. Aşçıoğlu tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

Başvuran 1978 doğumludur ve Van'da ikamet etmektedir.

16 Ocak 1993 tarihinde, başvuran, bir otelin inşaat alanında çalışırken yaralanmıştır.

A. Marmaris Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki işlemler

18 Mayıs 1994 tarihinde, Marmaris Asliye Ceza Mahkemesi ("ceza mahkemesi") Cumhuriyet Başsavcısı, işveren ve ustabaşı olan A.B. ve A.T. hakkında bir iddianame sunmuştur.

28 Haziran 1995 tarihinde, başvuran, Ceza Mahkemesi'ne bir dilekçe sunmuş ve müdahil şikayetçi olarak işlemlere müdahale etme talebinde bulunmuştur. Ceza Mahkemesi talebini kabul etmiştir.

11 Mart 1996 ve 25 Kasım 1996 tarihlerinde, Ceza Mahkemesi tarafından görevlendirilen uzmanlar raporlarını sunmuşlardır. Raporlarında, A.B. ve E.C.'nin kazadan sırasıyla %25 ve %75 oranında sorumlu olduklarını ifade etmişlerdir.

25 Kasım 1996 ve 25 Mayıs 1999 tarihleri arasında, Ceza Mahkemesi muhtelif makamlar tarafından sunulan belgeleri incelemiştir.

25 Mayıs 1999 tarihinde, Ceza Mahkemesi, Ceza Kanunu'nun 459 § 2. maddesi uyarınca, başvuranın yaralanmasıyla sonuçlanan kazayı önlemek yönünde gerekli önlemleri almadıkları gerekçesiyle işveren ve ustabaşını mahkum etmiştir. Ceza Mahkemesi, onları üç ay hapis cezasına mahkum etmiştir. Bu ceza para cezasına çevrilmiştir. Böylece, E.T., 375.000 Türk Lirası (yaklaşık 1 Euro) ve A.B., 123.333 Türk Lirası (yaklaşık 0.28 Euro) para cezasına çarptırılmıştır. Karar 6 Temmuz 1999 tarihinde kesinleşmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

B. Marmaris Asliye Hukuk Mahkemesi'ndeki işlemler

12 Nisan 1995 tarihinde, başvuran, Marmaris Asliye Hukuk Mahkemesi'nde ("ilk derece mahkemesi") inşaat şirketi hakkında tazminat davası açmıştır.

21 Kasım 1995 tarihinde, başvuran, ilk derece mahkemesinden, Ceza Mahkemesi'nde işveren ve ustabaşı hakkında devam etmekte olan cezai işlemlerin sonucunu beklemesini talep etmiştir. Mahkeme, cezai işlemlerdeki dava dosyasını istemiştir.

8 Ekim 1996 tarihinde, ilk derece mahkemesi, cezai işlemlerin sonucunu bekleme kararı almıştır.

26 Şubat 1998 tarihinde, başvuran, ilk derece mahkemesinde inşaat şirketi ve inşaatın gerçekleştiği otel hakkında ek tazminat davası açmıştır.

Belirli olmayan bir tarihte, ilk derece mahkemesi iki davayı birleştirmiştir.

Bu esnada, 6 Temmuz 1999 tarihinde kesinleşen bir karar ile Ceza Mahkemesi, işveren ve ustabaşını mahkum etmiştir.

12 Nisan 1995 ve 18 Ekim 2001 tarihleri arasında, ilk derece mahkemesi, yirmi dört duruşma düzenlemiştir. Bu süre zarfında, mahkeme, başvuran hakkında sağlık raporları ve çeşitli idari makamlardan belgeler talep etmiştir. Mahkeme uzman raporlarını incelemiş ve iki tanığın ifadelerini dinlemiştir.

18 Ekim 2001 tarihinde, ilk derece mahkemesi, başvurana belirli bir miktar tazminat ödenmesine karar vermiştir.

27 Aralık 2001 tarihinde, davalı taraf, ilk derece mahkemesinin kararına karşı Yargıtay'a başvurmuştur.

25 Mart 2003 tarihinde, Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını bozmuş ve davaya iş mahkemelerinin bakması gerektiği kararını vermiştir.

14 Ekim 2003 tarihinde, Yargıtay, davalı tarafın düzeltme talebini reddetmiştir.

20 Ocak 2004 tarihinde, ilk derece mahkemesi, İş Mahkemesi sıfatıyla, Yargıtay'ın kararına uymuş ve başvurana tazminat artı yasal oranda faiz ödenmesine karar vermiştir.

26 Ocak 2004 tarihinde, davalı taraf, Yargıtay'a başvurmuştur.

20 Mayıs 2004 tarihinde, davalı tarafın temyiz başvurusu, posta ücretlerini ödememiş olması gerekçesiyle reddedilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, hukuk mahkemesindeki işlemlerin süresinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6 § 1. maddesinde öngörülen "makul süre" şartıyla uyuşmamış olduğundan şikayetçi olmuştur. Söz konusu madde şöyledir:

"Herkes, ... medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, ... konusunda karar verecek olan, ... [bir] mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, ... görülmesini istemek hakkına sahiptir."

Hükümet bu iddiaya itiraz etmiştir.

A. Kabul edilebilirlik

Hükümet, AİHM'den, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 35 § 3. maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmesi şartına ve altı ay kuralına uymadığı gerekçesiyle başvuruyu kabul edilmez bulmasını talep etmiştir. Hükümet, AİHM'ye başvuru yapıldığı sırada ulusal mahkemelerde tazminat davasının sürmekte olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, AİHS kurumlarının yerleşik içtihadı uyarınca, işlemlerin süresine ilişkin şikayetlerin söz konusu işlemlerin kesinleşmesinden önce kendisine sunulabileceğini yinelemektedir (bkz. *Todorov – Bulgaristan*, no. 39832/98, 6 Kasım 2003). Dolayısıyla, Hükümet'in itirazı reddedilmelidir.

AİHM, AİHS'nin 35 § 3. maddesi anlamı dahilinde başvurunun temelsiz olmadığını kaydetmiştir. Ayrıca, başka açılardan da kabul edilmez olmadığını kaydetmiştir. Dolayısıyla, kabul edilebilir olduğuna karar verilmelidir.

B. Esaslar

AİHM, dikkate alınacak sürecin 12 Nisan 1995 tarihinde başladığını ve Yargıtay'ın temyiz talebini reddettiği tarih olan 20 Mayıs 2004 tarihinde sona erdiğini kaydetmektedir. İşlemler, davayı iki kere inceleyen üç yargı kademesinde dokuz yıl bir aydan fazla sürmüştür.

Hükümet, ilk derece mahkemesinde yer alan ikinci duruşma sırasında, başvuranın, ceza mahkemesinde devam etmekte olan ceza davasının sonucunu beklemek maksadıyla tazminat davasının durdurulması talebinde bulunduğunu ileri sürmüştür. 8 Ekim 1996 tarihinde, ilk derece mahkemesi işlemleri durdurmuştur.

Ayrıca, Hükümet'in görüşüne göre, dava karmaşık bir niteliktedir. Hükümet, bu bağlamda, 20 Mayıs 2004 tarihine kadar ilk derece mahkemesinin yirmi dört duruşma düzenlemiş, iki tanığın ifadelerini dinlemiş ve idari makamlardan bazı belgeler talep etmiş olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, uzman raporlarını ve başvuranın sağlık raporlarını incelemiştir.

Başvuran, ilk derece mahkemesinin, altı yıl altı ay süreyle ceza davasının sonucunu beklemesine gerek olmadığını iddia etmiştir.

AİHM, işlemlerin süresinin makuliyetinin, dava olayları ışığında ve davanın karmaşıklığı, başvuranın ve ilgili makamların tutumu ve tartışmada başvuran için neyin tehlikede olduğu kriterlerine atfen değerlendirilmesi gerektiğini yinelemektedir (bkz., diğerlerinin yanı sıra, *Yalman ve Diğerleri – Türkiye*, no. 36110/97, 3 Haziran 2004).

AİHM, bu davadaki konu ile benzer konular ortaya koyan davalarda sıklıkla AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Frydlender – Fransa* [BD], no. 30979/96).

AİHM, başvurana ödenecek tazminat miktarının belirlenmesi olan dava konusunun karmaşık olmadığını değerlendirmiştir.

Başvuranın tutumu hususunda, AİHM, başvuranın, örneğin davanın durdurulmasını talep ederek, işlemlerin gecikmesinde bir derece etkili olmuş olabileceğini ancak bunun işlemlerin toplam süresini haklı çıkaramayacağını gözlemlemiştir.

Yetkililerin tutumu hususunda ise, AİHM, başvuranın talebi üzerine ilk derece mahkemesinin ceza davasının sonucunu beklemek amacıyla tazminat davasını altı yıl altı ay süreyle durdurduğunu kaydetmiştir. Ceza Mahkemesi, kendisine 11 Mart 1996 ve 25 Kasım 1996 tarihlerinde sunulan uzman raporlarına dayanarak, kararını 25 Mayıs 1999 tarihinde vermiştir. Sözkonusu cezai işlemler 6 Temmuz 1999 tarihinde kesinleşmiştir.

Ancak, ilk derece mahkemesi, tazminat miktarını belirlemek amacıyla 18 Ekim 2001 tarihine kadar beklemiştir. AİHM, Hükümet'in, 6 Temmuz 1999 ve 18 Ekim 2001 tarihleri arasında ilk derece mahkemesinin bir işlemde bulunmamasına herhangi bir açıklama getirmediğini kaydetmiştir. Ceza Mahkemesi'nin 25 Mayıs 1999 tarihli kararında da doğruladığı gibi başvuranın uğradığı zarardan işveren ve ustabaşı olan A.B. ve E.T. sorumlu olduklarına göre, hukuk davasını iki yıl üç aydan daha fazla bir süreliğine ertelemek için bir neden yoktur. Her halükarda, Türk yasaları uyarınca, ilk derece mahkemesi, ceza mahkemelerinin kararlarına bağlı değildir ve bu nedenle, ilk derece mahkemesinin, ceza davasının sonucunu beklemek amacıyla işlemleri bu kadar uzun bir süreliğine durdurmasına gerek yoktur.

Ayrıca, Yargıtay'daki işlemler yaklaşık bir yıl dokuz ay sürmüştür. AİHM, Yargıtay'ın, yargılama yetkisi uyuşmazlığı konusunda karar vermesinin on aydan fazla sürdüğünü gözlemlemektedir. İlk derece mahkemesinin davaya İş Mahkemesi sıfatıyla bakmaması gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. AİHM, bu sürenin de haddinden fazla olduğunu ve sorumlusunun yerel makamlar olduğunu değerlendirmiştir.

AİHM, bu bağlamda, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin Sözleşmeciler Devletlere, yasal sistemlerini, mahkemelerinin bu sistemin gereklerine uyabileceği şekilde düzenlemeleri görevini yüklediğini yinelemiştir. Bu gereklere, davanın makul süre içinde görülmesi yükümlülüğü de dahildir (bkz., diğer kararların yanı sıra, *Pélissier ve Sassi – Fransa* [BD], no. 25444/94).

AİHM, bu konuya ilişkin içtihadını göz önünde tutarak, sözkonusu davada, işlemlerin süresinin haddinden fazla olduğunu ve “makul süre” şartına uymadığını değerlendirmiştir. Dolayısıyla, 6 § 1. madde ihlal edilmiştir.

II. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesi şöyledir:

“ Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, 20.000 Euro maddi tazminat talep etmiştir. İlk derece mahkemesi tarafından ödenmesine karar verilen tazminatın 2004 yılından daha önceki bir tarihte ödenmiş olduğu takdirde enflasyondan doğan maddi zarara uğramamış olacağını iddia etmiştir.

Hükümet bu talebe itiraz etmiştir. Başvuran tarafından talep edilen miktarın haddinden fazla olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, tespit edilen ihlal ve iddia edilen maddi tazminat arasında herhangi bir sebep sonuç ilişkisi görmemektedir. Dolayısıyla, bu başlık altında tazminat ödenmemesine karar vermiştir.

Başvuran, aynı zamanda, toplam 30.000 Euro manevi tazminat talep etmiştir.

Hükümet başvuran tarafından talep edilen miktarın haddinden fazla olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, başvuranın, işlemlerin süresi dolayısıyla, sıkıntı ve sinir gibi manevi zarara, maruz kalmış olduğunu kabul eder ki bu tek başına ihlal tespitiyle yeterli şekilde telafi edilemez. Dava olaylarını ve içtihadını gözönünde bulunduran AİHM, başvurana, bu başlık altında, 3.500 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran, AİHM’de yaptığı mahkeme masraflarını gösteren herhangi bir makbuz veya fatura sunmamıştır. Uygun miktarın belirlenmesini AİHM’nin takdirine bırakmıştır.

Hükümet, ancak zorunlu olarak ve gerçekten yapılan mahkeme masraflarının ödenebileceğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, başvuranın ve temsilcisinin, mahkeme masraflarını gösteren belgeler sunmadıklarını belirtmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak, zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, sahip olduğu bilgileri ve yukarıdaki kriterleri gözönünde tutan AİHM, AİHM’deki işlemler karşılığında 500 Euro tazminat ödenmesine karar vermeyi makul değerlendirmiştir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS’nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;

3. (a) Sorumlu Devlet'in, başvurana, aşağıdaki miktarları, AIHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme günündeki kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na dönüştürmek üzere ödemesine:

(i) 3.500 Euro (üç bin beş yüz Euro) manevi tazminat;

(ii) 500 Euro (beş yüz Euro) mahkeme masrafları;

(iii) yukarıdaki miktarlara tabi olabilecek her türlü vergi;

(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalanının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 8 Ağustos 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

T.L. EARLY
Yazı İşleri Müdürü

Nicolas BRATZA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

BALTACI/Türkiye Davası*

Başvuru No: 495/02

Strazburg

18 Temmuz 2006

OLAYLAR

1972 doğumlu başvuran Gaziantep'te ikamet etmektedir.

N.S. adında bir kişinin başvuran aleyhinde terörist eylemlere katıldığı ve PKK'ya yardım ve yataklık ettiği yönündeki beyanlarının ardından adı geçen 16 Ekim 1992 tarihinde Batman Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polisler tarafından yakalanarak gözaltına alınmıştır. Aynı gün düzenlenen tutuklama tutanağına başvuran imza atmıştır.

Başvuran 12 Kasım 1992 tarihinde Batman Cumhuriyet Başsavcısı karşısına çıkarılmıştır.

Aynı gün Batman Sulh Ceza Mahkemesi yetkili hakimi karşısına çıkarılan başvuran hakkında tutuklu yargılanma kararı verilmiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcısı hazırlamış olduğu iddianamede aralarında başvuranın da yer aldığı dokuz kişiyi TCK'nın 125. ve 168 § 2. maddelerinde öngörülen suçlar kapsamında Devletin bölünmez bütünlüğünü yıkmaya çalışmak ve silahlı bir çetenin mensubu olmak suçları ile itham etmiştir.

5 Mart 1993 yılında DGM’de yapılan duruşmada dinlenen başvuran, hakkında yapılan bütün suçlamaları ve polise verdiği ifadeyi reddetmiştir. Mahkeme, kanıtların durumunu ve suçun niteliğini dikkate alarak başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemesi 17 Haziran 1999 tarihinde dek gerçekleştirdiği kırk yedi duruşmada başvuranın tutuklu yargılanmasının devamına karar vermiştir.

DGM, 17 Haziran 1999 tarihinde almış olduğu karar ile TCK’nın 125. maddesinin uygulanmasına istinaden başvurunu müebbet ağır hapis cezasına çevrilen ölüm cezasına çarptırmıştır.

31 Ocak 2000 tarihinde Yargıtay, 17 Haziran 1999 tarihli kararı bozmuştur.

Devlet Güvenlik Mahkemesi 20 Mart 2000 tarihinde ilk duruşmasını gerçekleştirmiş, 20 Mart 2000 ve 6 Kasım 2001 tarihleri arasında yapılan on bir duruşmanın yedisinde başvuran bulunmamıştır.

6 Kasım 2001 tarihinde DGM, TCK’nın 125. maddesi gereğince başvurunu yeniden müebbet ağır hapis cezasına çarptırmıştır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yargıtay 24 Haziran 2002 tarihinde savunma hakkında riayet edilmediği gerekçesiyle 6 Kasım 2001 tarihli kararı bozmuştur.

DGM, 5 Kasım 2002 ve 27 Nisan 2004 tarihleri arasında on bir duruşma düzenlemiş, pişmanlık yasasından yararlanan diğer sanıkların taleplerini dinlemiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesindeki dava süreci halen devam etmektedir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’İNİN 5 Ş 3. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran tutulu bulundurma halinin uzunluğundan şikayetçi olmakta, AİHS’nin 5 § 3. maddesine atıfta bulunmaktadır.

AİHM, AİHS’nin 35 § 3. maddesi uyarınca bu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığı ve esastan incelenmesi gerektiği tespitini yapmaktadır. Bunun dışında başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi yer almamaktadır.

Hükümet, iç hukuk mahkemelerinin başvuranın tutulu bulundurma kararını gerekçelendirdiklerini savunmaktadır. Devlet Güvenlik Mahkemesi, yürütülen soruşturmalardan ve kanıtların durumundan serbest bırakılma taleplerini reddetmenin yerinde olduğuna kanaat getirmiştir. Bu noktada başvuranın tutukluluk halinin gerekli olduğu sonucu çıkmaktadır, mahkeme bu yöndeki talepleri geri çevirmiştir.

Başvuran bu savlara karşı çıkmaktadır.

AİHS’nin 5 § 3. maddesinin son kısmında öngörülen son sürenin «tutuklunun ilk derece mercii tarafından esasa dayalı olarak itham edilmesi» olduğunu hatırlatmaktadır (Bkz. Wemhoff-Almanya kararı, 27 Haziran 1968 ve Labita-İtalya kararı no: 26772/95).

Mevcut halde, başvuranın tutulu bulundurulma halinin ilk dönemi 16 Ekim 1992 tarihinde başlamakta ve mahkum edildiği 17 Haziran 1999 tarihinde son bulmaktadır. Bu dönem altı yıl sekiz aydan fazla bir süredir. Bu tarihten sonra, başvuran «yetkili bir mahkeme tarafından mahkum edilmesinin ardından» yetkili bir hukuk merci karşısına çıkarılma durumu olmadan tutulu bulunmaktaydı (Bkz. I.A.-Fransa kararı, 23 Eylül 1998).

31 Ocak 2000 tarihinden yani Yargıtay’ın 17 Haziran 1999 tarihli kararı bozmasından itibaren dava yeniden incelenmek üzere Devlet Güvenlik Mahkemesi’ne gönderilmiş ve AİHS’nin 5 § 1 c) maddesi uyarınca tutuklu bulundurmanın ikinci dönemi başlamıştır. Bu

süre başvuranın 6 Kasım 2001 tarihinde TCK'nın 125. maddesinin uygulanmasına istinaden müebbet hapis cezasına çarptırılması ile son bulmuştur. İkinci dönem yaklaşık olarak bir yıl dokuz aydır. AİHM bununla birlikte, 6 Kasım 2001 tarihinde başvuranın hali hazırda dokuz yıldan fazla bir zamandır tutuklu olduğunu not etmektedir.

Daha sonra, 24 Haziran 2002 tarihinden Yargıtay'ın 6 Kasım 2001 tarihli kararı bir kez daha bozmasından ve Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne yeniden incelenmek üzere göndermesinden itibaren AİHS'nin 5 § 1 c) maddesi uyarınca tutukluluğun üçüncü dönemi başlamıştır. Her daim devam eden bu süre dört yıldan fazladır. Toplamda başvuran yaklaşık on iki yıl beş ay tutulu kalmıştır.

Mahkeme ayrıca böyle bir durumda ulusal makamlara gözaltı süresinin makul süre sınırlarının aşılmasını gözetmek düşüğünün altını çizmektedir. Bu amaçla, olayların bütününe incelemek ve masumiyet karanesi, bireysel haklara saygı ilkesine yönelik istisna uyarınca kamu menfaatini meşru kılan zorunluluğun varlığını bertaraf etmek ve alınan kararlarda serbest bırakılma taleplerini reddeden kararları dikkate almak gerekir. Özellikle mevcut kararlarda yer alan gerekçelere, ilgili tarafından yapılan başvurularda itilafa mahal vermeyen olaylara dayalı olarak AİHM, AİHS'nin 5 § 3 maddesine yönelik bir ihlalin olup olmadığını tespit etmek durumundadır (Bkz. Assenov ve diğerleri-Bulgaristan kararı, 28 Ekim 1998).

Bu bağlamda, bir suç işlediği gerekçesiyle tutuklanan kişiye yönelik makul şüphelerin devamlılığının *sine qua non* olmazsa olmaz koşulu tutukluluk kuralına uygunluktur, fakat kimi kez bu yeterli olmamaktadır; AİHM, iç hukuk mercilerinin hürriyet hakkından yoksun bırakmaya devam etme gerekçelerinin meşru sayılıp sayılmayacağını ortaya koymak durumundadır. Bunların «gerekli» ve «yeterli» olduğu takdirde, ulusal makamların yargı süreci boyunca yeterli ihtimamı gösterip göstermediklerinin ayrıca belirlenmesi gerekmektedir (Bkz. diğerleri arasında, Ali Hıdır Polat-Türkiye kararı, no: 61446/00, 5 Nisan 2005).

Bu çerçevede ele alındığında, Devlet Güvenlik Mahkemesi dava dosyasında yer alan unsurlar ışığında her duruşmada düzenli olarak «isnat edilen suçun niteliği», «kanıtların durumu», «dava dosyasının içeriği» gibi benzer ifadeleri yineleyerek başvuranın serbest bırakılma taleplerini reddetmiş ve tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. DGM, iki defa gerekçe göstermeksizin tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

Fakat «delillerin durumu» şayet suçluluğun varlığını, derecesinin ağırlığını ortaya koymaya yetiyor ve olayların nedenlerini genel olarak açıklamaya yetiyor ise AİHM'nin gözünde dikkate alınacak husus budur, öte yandan tüm bunlar başvuranın bu kadar uzun bir süre tutulu bulundurulmasını meşru kılmamaktadır (sözü edilen Ali Hıdır Polat kararı).

Bu koşullar dahilinde, özellikle başvuranın uzun süreli tutulu bulundurulmasında, AİHM, AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargı süresinin uzunluğu ile «makul süre» ilkesine riayet edilmediğini ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

AİHM, AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca bu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığı tespitini yapmaktadır. Ayrıca, hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi yer almamaktadır.

Hükümet, olayların koşulları göz önünde bulundurulduğunda yargı sürecinin makul olmadığını söylemeyeceğini savunmaktadır. Davanın karmaşık yapısının ve başvurana isnat edilen suçların niteliğinin altını çizen Hükümet, sözkonusu sürecin uzun ve meşakkatli soruşturmaları zorunlu kıldığını ifade etmektedir. Üstelik, tamamlayıcı iddianamenin ardından

başka soruşturmaların yürütülmesi zorunlu olmuştur. Son olarak iç hukuk mercilerine yüklenebilecek hiçbir pasif tutum veya ihmalkârlık sözkonusu değildir.

Başvuran bu sava karşı çıkmaktadır.

AİHM, kaydedilecek dönemin başvuranın yakalandığı 16 Ekim 1992 tarihinde başladığını not etmektedir. Halen devam eden dava, dört kez ele alınan, on üç yıl sekiz aydan bu yana iki dereceli yargıda sürmektedir.

Yargı sürecinin makul süresi dava koşullarını takiben ve AİHM içtihatlarında yer alan kıstaslar ışığında, özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkililerin tutumu ile değerlendirilir (Bkz. diğerleri arasında, Pelissier ve Sassi-Fransa kararı, no: 25444/94).

AİHM, adaletin en kısa zamanda tecelli etmesi için yetkili mahkemelerden davaya özel bir imtina göstermelerinin gerekli olduğu bir durumda başvuranın bütün yargı süreci boyunca tutulu bulunduğu tespitini yapmaktadır (Bkz. Kalachnikov-Rusya no: 47095/99, § 132 ve son olarak Temel ve Taşkın-Türkiye kararı, no: 40159/98, 30 Haziran 2005).

AİHM, daha önce de benzer sorunları ortaya koyan birçok davanın incelendiğini ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını belirtmektedir.

Mahkemeye sunulan bütün delillerin incelenmesinin ardından, AİHM Hükümetin mevcut başvurunun seyrini farklı sonlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığına itibar etmektedir. Bu konudaki yerleşik içtihadı dikkate alındığında, AİHM sözkonusu yargı sürecinin aşırı ve «makul süre» koşuluna uymadığı sonucuna varmıştır.

Bu nedenle, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran 57.380 YTL. [yaklaşık 29.500 Euro] maddi ve 50.000 YTL. manevi [yaklaşık 25.600 Euro] tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara itirazda bulunmuştur.

AİHM, tespit edilen ihlal ile öne sürülen maddi zarar arasında illiyet bağı bulunmadığından bu isteği reddetmiştir.

AİHM, başvuranın uzun tutukluluk ve yargı sürecinin uzunluğu nedeniyle manevi zarara uğradığını kabul ederek ve hakkaniyete uygun olarak başvurana 13.000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, iç hukukta ve AİHM önünde yapmış olduğu harcamalar için 10.027 YTL. [yaklaşık 5.100 Euro] talep etmektedir.

Hükümet bu miktara karşı çıkmaktadır.

AİHM, hakkaniyete uygun olarak yargı giderleri için başvurana 1.500 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmının *kabuledilebilir* olduğuna;

2. AİHS'nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve miktarlara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana manevi zarar olarak 13.000 (on üç bin) Euro, masraf ve harcamalar için 1.500 (bin beş yüz) Euro *ödemesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddesine uygun olarak 18 Temmuz 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

AVCI (CABAT) VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No. 77191/01
Strazburg
16 Ocak 2007

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, dört Türk vatandaşları Cennet Avcı (Cabat), Fadime Çelik (Kılıç), Derya Binay, Gülşen Arslan ve Tamiş Akpınar'ın ("başvuranlar"), 25 Ekim 2001 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurudur (başvuru no. 77191/01).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1969, 1976, 1982, 1981 ve 1959 doğumludur. İlk üç başvuran Ankara'da, dördüncü başvuran İstanbul'da ve beşinci başvuran Aydın'da yaşamaktadır.

28 Nisan 2001'de Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi polis memurları, başvuranlar Gülşen Arslan, Fadime Çelik ve Derya Binay'ı evlerinde yakalamıştır.

29 Nisan 2001'de Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün isteği üzerine Ankara DGM Cumhuriyet Savcısı, başvuranların gözaltında tutulmalarının 11 Mayıs 2001'e kadar uzatılması konusunda mutabık olmuştur.

1 Mayıs 2001'de Ankara DGM hakimi, başvuranların gözaltında tutulma sürelerinin 3 gün daha uzatılması konusunda mutabık olmuştur.

4 Mayıs 2001'de başvuranlar önce Cumhuriyet Savcısı, sonra tutuklu olarak yargılanmalarına karar veren Ankara DGM soruşturma sulh hakimi huzuruna çıkarılmıştır.

9 Temmuz 2002'de başvuranların tutuksuz olarak yargılanmalarına karar verilmiştir. 11 Kasım 2002'de mahkeme, başvuranların beraatine karar vermiştir.

HUKUK

Başvuranlar, AİHS'nin ilgili kısımları aşağıda kaydedilen 5 §§ 1., 3. ve 5. maddelerinin ihlal edildiği hususunda şikayette bulunmuştur:

“1. Herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı vardır. Aşağıda belirtilen haller ve yasada belirlenen yollar dışında hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

...
* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.
3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır; kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir.

...
5. Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutulu kalma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır.”

I. KABULEDİLEBİLİRLİK

A. Hükümet'in ilk itirazları

Hükümet, iç hukuk yolları tüketilmemiş olduğu için başvurunun reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Yürürlükte olan CMK'nın 128. maddesi uyarınca başvuranların, polis tarafından gözaltında tutuldukları sürenin uzunluğuna itiraz etme hakkına sahip olduklarını iddia etmişlerdir. Ayrıca, 2845 no.lu Kanun'un 13 § 2. maddesi uyarınca hakim'in gözaltı süresinin üç gün daha uzatılmasına ilişkin kararına itiraz etme haklarının da bulunduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, birçok davada Hükümet'in ilk itirazlarını incelediğini ve reddettiğini hatırlatmaktadır (bkz. *Öcalan*, §§ 66-71, ve *Daş/Türkiye*, no. 74411/01, §§ 20-23, 8 Kasım 2005). AİHM, sözkonusu davada daha önceki başvurularda varmış olduğu sonuçlardan farklı bir sonuca varmasına neden olacak özel bir durum olmadığı kanısındadır.

Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, Hükümet'in ilk itirazlarını reddetmektedir.

B. Diğer kabuledilebilirlik gerekçeleri

Başvuranlar, 5 § 1. madde uyarınca polis tarafından gözaltında tutulmalarının “kanunlarca öngörülen usullere uygun” olmadığı hususunda şikayette bulunmuştur. AİHM, sözkonusu zamandaki ilgili iç hukukun, DGMlerin yetki alanları içerisindeki suçlara ilişkin

olarak yakalanan herhangi bir kimsenin, en geç 48 saat içerisinde veya birden fazla kişiler tarafından işlenen suçların durumunda 15 gün içerisinde hakim önüne çıkarılması gerektiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla sözkonusu gözaltına alınma, Türk kanunlarına uygundur.

Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, başvuruların 5 § 1. madde bağlamındaki şikayetinin, temelden yoksun olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır.

AİHM, diğer şikayetlerin AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında açıkça temelden yoksun olmadığını belirtmektedir. Ayrıca kabul edilmez oldukları sonucuna varmak için gerekçe bulunmamaktadır. Bu nedenle, kabuledilebilir olduklarına karar verilmelidir.

II. AİHS'NİN 5 § 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Hükümet, polis tarafından gerçekleştirilen gözaltı süresinin, ilgili tarihte yürürlükte olan yasalar ile uyumlu olduğunu ileri sürmüştür. İlgili hukukun, o zamandan bu yana AİHM içtihatı ile uyumlu olarak düzenlendiğini gözönüne alındığında başvuruların iddialarının temelleri bulunmamaktadır.

AİHM, başvuruların polis tarafından altı gün süreyle gözaltında tutulduklarını belirtmektedir. *Brogan ve Diğerleri/İngiltere* davasında adli kontrol olmaksızın dört gün altı saat süren gözaltı süresinin, toplumu bütün olarak teröristlere karşı amacına sahip olsa bile AİHS'nin 5 § 3. maddesi bağlamındaki zaman kısıtlamalarının dışına çıktığı kararını vermiş olduğunu yinelemektedir (29 Kasım 1988 tarihli karar, A Serisi no. 145 B, sayfa 33-34, § 62).

Bu davada da kabul edildiği gibi terörist suçların soruşturulması, yetkili makamların belirli problemlerle karşı karşıya kalmasına neden olsa dahi AİHM başvuruları, adli müdahale olmaksızın altı gün süreyle gözaltında tutmanın gerekli olduğunu kabul edememektedir.

Dolayısıyla AİHS'nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 5 § 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvurular AİHS'nin 5 § 5. maddesi uyarınca AİHS'nin 5. maddesinin ihlal edildiği iddiaları karşısında tazminat hakkına sahip olmadıkları hususunda şikayette bulunmuştur.

Hükümet, kanuna aykırı olarak gözaltına alma durumlarında bir tazminat talebinin, Mahkeme'nin 466 no.lu Kanun uyarınca kanuna aykırı olarak yakalanan veya gözaltına alınan kişilere ödenebilecek tazminata ilişkin nihai kararını müteakiben sunulabileceğini belirtmiştir. Ancak, başvuruların polis tarafından gözaltında tutulmalarının, sözkonusu tarihte yürürlükte olan yerel hukuka uygun olması nedeniyle bu başlık altındaki iddiaları asılsızdır.

AİHM, ancak kanuna aykırı olarak özgürlükten mahrum bırakılma nedeni ile 466 no.lu Kanun uyarınca tazminat davası açılabilirliğini belirtmektedir. Başvuruların polis tarafından gözaltında tutulmalarının yerel hukuka uygun olduğunu gözlemlemektedir. Sonuç olarak, başvurular 466 no.lu Kanun hükümleri uyarınca tazminat alma hakkına sahip değildir (bkz. *Sakık ve Diğerleri*, § 60).

Bu nedenle AİHM AİHS'nin 5 § 5. maddesinin ihlal edilmiş olduğu kanısına varmaktadır.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi aşağıda kaydedilmiştir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuranlar manevi zarar için 5,000 Euro (beş bin Euro) tazminat talep etmiştir.

Hükümet, başvuranların talep ettiği meblağa itiraz etmiştir.

İçtihatını gözönünde bulunduran ve adil temellere dayanarak değerlendirmede bulunan AİHM, herbir başvurana manevi zarar için 1,000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

İlk başvuran AİHM huzurunda yapılan mahkeme masrafları için 3,500 Euro talep ederken diğer dört başvuran toplam 2,300 Euro talep etmiştir. Başvuranlar taleplerini desteklemek için İstanbul Barosu'nun 2006 yılı için tavsiye ettiği asgari ücret listesini sunmuştur.

Hükümet, taleplere itiraz etmiştir.

Sunulan bilgileri ve esaslara ilişkin içtihatını gözönünde bulunduran AİHM, ilk başvurana AİHM huzurundaki işlemlerde yapılan masraflar için 1,000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir. Diğer başvuranlara mahkeme masrafları için toplam 1,000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERLE, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Polis tarafından gözaltında tutulması süresinin uzunluğuna ve AİHS'nin 5. maddesinin ihlal edildiği iddiasına karşılık tazminat alma hakkına ilişkin şikayetin kabuledilebilir ve başvurunun kalan kısmının kabuledilmez olduğuna;

2. AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğine;

3. AİHS'nin 5 § 5. maddesinin ihlal edildiğine;

4. (a) sorumlu Devletin başvurana, kararın AİHS'nin 44 § 2. maddesine göre kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, kararın verildiği tarihte uygulanan oran üzerinden yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere, aşağıda kaydedilen miktarları ödemesi gerektiğine:

- (i) Herbir başvurana manevi tazminat için 1000 Euro (bin Euro),
- (ii) İlk başvurana mahkeme masrafları için 1,000 Euro (bin Euro);
- (iii) Diğer dört başvurana toplam olarak mahkeme masrafları için 1,000 Euro (bin Euro);
- (iv) Yukarıdaki miktarlara uygulanabilecek her tür vergi;

(b) Yukarıda kaydedilmiş olan üç aylık sürenin bitiminden ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz

oranına göre yukarıda belirtilen miktarlarda ödenecek basit faizi ödemekle yükümlü olduğuna karar vermiş,

5. Başvuranların adil tazmin taleplerinin kalan kısmını reddetmiştir.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 16 Temmuz 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğler

Kamu İhale Kurumundan:

KAMU İHALE TEBLİĞİ (TEBLİĞ NO: 2008/1)

MADDE 1 – 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Eşik Değerler ve Parasal Limitlerin Güncellenmesi” başlıklı 67 nci maddesinde, “Bu Kanunda belirtilen eşik değerler ve parasal limitler bir önceki yılın Toptan Eşya Fiyat Endeksi esas alınarak Kamu İhale Kurumu tarafından güncellenir ve her yıl 1 Şubat tarihinden geçerli olmak üzere aynı tarihe kadar Resmi Gazetede ilan edilir. Ancak güncellemede bir milyon Türk Lirasının altındaki tutarlar dikkate alınmaz...” hükmü yer almaktadır.

4734 sayılı Kanunda yer alan eşik değerler ve parasal limitler, Kamu İhale Kurumu tarafından Kanunun yukarıda belirtilen hükmü çerçevesinde, 2007 yılı Toptan Eşya Fiyat Endeksi esas alınarak güncellenmiş olup 1 Şubat 2008 tarihinden geçerli olmak üzere uygulanacak limitler anılan Kanunun ilgili maddeleri bazında aşağıda belirtilmiştir.

Buna göre;

1- “İstisnalar” başlıklı 3 üncü maddenin;

(g) bendinde belirtilen 4.428.537,- YTL. (Dörtmilyon dördüyüzyirmisekizbin beşyüzotuzyediyeni Türk Lirası), **4.691.592 - YTL (Dörtmilyon altıyüzdoksanbirbin beşyüzdoksaniki Yeni Türk Lirası),**

2- “Eşik Değerler” başlıklı 8. maddenin;

(a) bendinde belirtilen 529.411,- YTL. (Beşyüzyirmidokuzbin dörtyüzonbir Yeni Türk Lirası), **560.858,- YTL. (Beşyüzaltmışbin sekizyüzzellisekiz Yeni Türk Lirası),**

(b) bendinde belirtilen 882.352,- YTL. (Sekizyüzseksenikibin üçyüzelliiki Yeni Türk Lirası), **934.763,- YTL. (Doküzyüzotuzdörtbin yediyüzaltmışüç Yeni Türk Lirası),**

(c) bendinde belirtilen 19.411.781,- YTL. (Ondokuzmilyon dörtyüzonbirbin yediyüzseksenbir Yeni Türk Lirası), **20.564.840,- YTL. (Yirmimilyon beşyüzaltmışdörtbin sekizyüzkırk Yeni Türk Lirası),**

3- “İhale İlan Süreleri ve Kuralları” başlıklı 13 üncü maddenin (b) bendinin;

(1) nolu bendinde belirtilen 57.761,- YTL. (Elliyedibin yediyüzaltmışbir Yeni Türk Lirası), **61.192,- YTL. (Altmışbirbin yüzdoksaniki Yeni Türk Lirası),** 115.524,- YTL. (Yüzonbeşbin beşyüzyirmidört Yeni Türk Lirası), **122.386,- YTL. (Yüzyirmiikibin üçyüzseksenaltı Yeni Türk Lirası),**

(2) nolu bendinde belirtilen 57.761,- YTL. ile 115.524,- YTL. (Elliyedibin yediyüzaltmışbir Yeni Türk Lirası) ile (Yüzonbeşbin beşyüzyirmidört Yeni Türk Lirası); **61.192,- YTL ile 122.386,- YTL. (Altmışbirbin yüzdoksaniki Yeni Türk Lirası) ile**

(Yüzyirmiikibin üçyüzseksenaltı Yeni Türk Lirası), 115.524,- YTL. ile 962.723,- YTL. (Yüzonbeşbin beşyüzyirmidört Yeni Türk Lirası) ile (Dokuzyüzaltmışikibin yediyüzyirmiüç Yeni Türk Lirası); 122.386,- YTL. ile 1.019.908,- YTL. (Yüzyirmiikibin üçyüzseksenaltı Yeni Türk Lirası) ile (Birmilyon ondokuzbin dokuzyüzsekiz Yeni Türk Lirası),

(3) nolu bendinde belirtilen 115.524,- YTL. (Yüzonbeşbin beşyüzyirmidört Yeni Türk Lirası), 122.386,- YTL. (Yüzyirmiikibin üçyüzseksenaltıYeni Türk Lirası), 962.723,- YTL (Dokuzyüzaltmışikibin yediyüzyirmiüç Yeni Türk Lirası), 1.019.908,- YTL. (Birmilyon ondokuzbin doküzyüzsekiz Yeni Türk Lirası),

4- “Pazarlık Usulü” başlıklı 21 inci maddenin;

(f) bendinde belirtilen 96.268,- YTL. (Doksanaltıbin ikiyüzaltmışsekiz Yeni Türk Lirası), 101.986,- YTL. (Yüzbirbin dokuzyüzseksenaltı Yeni Türk Lirası),

5- “Doğrudan Temin” başlıklı 22 nci maddenin;

(d) bendinde belirtilen 28.880,- YTL. (Yirmisekizbin sekizyüzseksen Yeni Türk Lirası), 30.595,- YTL. (Otuzbin beşyüzdoksanbeş Yeni Türk Lirası), 9.624,- YTL. (Dokuzbin altıyüzyirmidört Yeni Türk Lirası), 10.195,- YTL. (Onbin yüzdoksanbeş Yeni Türk Lirası),

6- “İhale sonucunun ilanı” başlıklı 47 nci maddenin;

Birinci fıkrasında belirtilen 1.925.451,- YTL. (Birmilyon dokuzyüzyirmibeşbin dörtyüzellibir Yeni Türk Lirası), 2.039.822,- YTL (ikimilyon otuzdokuzbin sekizyüzyirmiiki Yeni Türk Lirası), YTL. 3.850.903,- (Üçmilyon sekizyüzellibin dokuzyüzüç Yeni Türk Lirası), 4.079.646,- YTL. (Dörtmilyon yetmişdokuzbin altıyüzkırkaltı Yeni Türk Lirası),

7- “Kamu İhale Kurumu” başlıklı 53 üncü maddenin (j) fıkrasının;

(1) nolu bendinde belirtilen 192.542,- YTL. (Yüzdoksanikibin beşyüzkırkiki Yeni Türk Lirası), 203.978,- YTL. (İkiyüzüçbin dokuzyüzyetmişsekiz Yeni Türk Lirası),

(2) nolu bendinde belirtilen 285,- YTL. (İkiyüzseksenbeş Yeni Türk Lirası), 301,- YTL. (Üçyüzbir Yeni Türk Lirası),

8- “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar” başlıklı 62 nci maddenin;

(h) bendinde belirtilen 115.525,- YTL. (Yüzonbeşbin beşyüzyirmibeş Yeni Türk Lirası), 122.387,- YTL. (Yüzyirmiikibin üçyüzseksenyedi Yeni Türk Lirası),

olarak güncellenmiştir.

1 Şubat 2008 tarihinden itibaren geçerli olacak yukarıda belirtilen Eşik Değerler ve Parasal Limitlere ilişkin, bir önceki dönem ile karşılaştırmalı değerler, ayrıca tablo halinde ekte yer almaktadır.

MADDE 2 – Bütçe türleri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile yeniden düzenlenen idarelerin, 4734 sayılı kanunun 8 inci maddesi kapsamındaki uygulamalarını 5018 sayılı kanun ile belirlenen bütçe türlerini esas alarak devam etmeleri gerekmektedir.

MADDE 3 – Bu Tebliğ 1/2/2008 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Tebliğ hükümlerini Kamu İhale Kurumu Başkanı yürütür.

EK: 1 Tablo

EK

4734 SAYILI KANUNDA GEÇEN EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLERİN BİR ÖNCEKİ DÖNEM İLE KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLERİNE İLİŞKİN TABLO

01.02.2007 – 31.01.2008 DÖNEMİ DEĞERİ	01.02.2008 – 31.01.2009 DÖNEMİ DEĞERİ
EŞİK DEĞERLER	EŞİK DEĞERLER

MADDE 8	
YTL.	YTL.
529.411,00	560.858,00
882.352,00	934.763,00
19.411.781,00	20.564.840,00
PARASAL LİMİTLER	
MADDE 3 (g)	
YTL.	YTL.
4.428.537,00	4.691.592,00
MADDE 13(b)	
57.761,00	61.192,00
115.524,00	122.386,00
962.723,00	1.019.908,00
MADDE 21 (f)	
96.268,00	101.986,00
MADDE 22(d)	
9.624,00	10.195,00
28.880,00	30.595,00
MADDE 47	
1.925.451,00	2.039.822,00
3.850.903,00	4.079.646,00
MADDE 53(j) 1-2	
192.542,00	203.978,00
285,00	301,00
MADDE 62(h)	
115.525,00	122.387,00

[R.G. 22 Ocak 2008 – 26764]

 [İçindekilere dön](#)

Tarım ve Köyşleri Bakanlığında:

TÜRK GIDA KODEKSİ TUZ TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2007/53)

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; gıda olarak tüketime uygun olan işlenmiş tuzun tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretim, hazırlama, işleme, muhafaza, depolama, taşıma ve pazarlamasını sağlamak üzere bu ürünlerin özelliklerini belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, ambalajlı olarak insan tüketimine sunulan işlenmiş tuzu kapsar. Özel beslenme amaçlı üretilen tuzları, sodyumu azaltılmış potasyum vb. içeren tuzları kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 16/11/1997 tarihli ve 23172 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'ne göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) İşlenmiş tuz: Ana maddesi sodyum klorür olan ve insan tüketimine uygun nitelikte üretilen ürün olup, tüketim amacına göre dörde ayrılır;

1) Sofra tuzu: Doğrudan tüketiciye sunulan, ince öğütülmüş, iyotla zenginleştirilmiş, rafine edilmiş veya edilmemiş tuzu,

2) Gıda sanayi tuzu: Gıda sanayinde kullanılan, doğrudan tüketiciye sunulmayan, iyotlu veya iyotsuz olarak üretilen tuzu,

3) İri salamura tuzu: Doğrudan tüketiciye sunulan, özellikle evlerde konserve, turşu, salamura ve benzeri ürünlerin yapımında gıda muhafaza amaçlı olarak kullanılan, iyot içermeyen tuzu,

4) Sofrada öğütme tuz: Tüketici tarafından sofrada öğütülmek üzere tüketiciye sunulan, kristal halde bulunan, iyot ilave edilmeyen tuzu ifade eder.

b) Yabancı madde: Tuz tanecikleri dışında gözle görülebilir her türlü organik ve inorganik maddelerdir.

Ürün özellikleri

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünlerin özellikleri aşağıda verilmiştir.

a) Tuz beyaz renkte olmalı ve yabancı madde içermemelidir.

b) Rafine edilerek veya yıkanarak temizlenmemiş tuz, işlenmiş tuz olarak piyasaya sunulamaz.

c) Bu Tebliğde geçen tuzlarda rutubet miktarı kütlece en çok % 0.5 olmalıdır.

ç) Bu Tebliğde geçen tuzlarda Sodyum klorür miktarı; kuru maddede en az % 98 olmalıdır.

d) Bu Tebliğde geçen tuzlarda asitte çözünmeyen madde miktarı, kütlece en çok % 0.5 olmalıdır.

e) Bu Tebliğde geçen tuzlarda suda çözünmeyen madde miktarı, kütlece en çok % 0.5 olmalıdır.

f) Sofra tuzu;

1) Homojen olmalı, tane büyüklüğü; göz açıklığı μ 1000 m'lik elekten tamamı, μ 210 m'lik elekten ise en çok % 20'lik kısmı geçecek büyüklükte olmalıdır.

2) Sofra tuzuna 25-40 mg/kg oranında potasyum iyodat katılması zorunludur. İyot için belirlenmiş üst limit + 3 mg/kg farklılık gösterebilir.

3) İyot tüketmemesi gereken kişiler için iyotsuz tuz üretimi yapılabilir.

g) Gıda sanayi tuzu;

1) İyot eklenmesi zorunlu değildir.

2) İyot eklenmesi durumunda sofraya tuzu için belirlenen ürün özellikleri sağlanmalıdır.

3) Gıda sanayi tuzu, perakende satış yerlerinde doğrudan tüketiciye sunulamaz; ancak, üretim yerleri ve gıda toptancılarında satışa sunulabilir.

ğ) İri salamura tuzu; tane büyüklüğü, göz açıklığı en az 6000 m'lik elekten tamamı, 2000 m'lik elekten ise en çok %10'luk kısmı geçecek büyüklükte olan işlenmiş tuzdur.

h) µSofrada öğütme tuzu; tane büyüklüğü, göz açıklığı en az 4000 m'lik µelekten tamamı, 1000 m'lik elekten ise en çok %10'luk kısmı geçecek büyüklükte olan işlenmiş tuzdur.

Katkı maddeleri

MADDE 6 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünlerde kullanılacak katkı maddeleri, 22/12/2003 tarihli ve 25324 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Renklandırıcılar ve Tatlandırıcılar Dışındaki Gıda Katkı Maddeleri Tebliği’ne uygun olmalıdır.

Bulaşanlar

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler, 23/9/2002 tarihli ve 24885 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi - Gıda Maddelerinde Belirli Bulaşanların Maksimum Seviyelerinin Belirlenmesi Hakkında Tebliğ’de yer alan hükümlere uygun olmalıdır.

Hijyen

MADDE 8 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği’nin Gıda Hijyeni bölümünde yer alan genel kurallara ve 2/9/2001 tarihli ve 24511 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi - Mikrobiyolojik Kriterler Tebliği’ne uygun olarak üretilmelidir.

Ambalajlama ve etiketleme-işaretleme

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler; Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği’nin Ambalajlama-Etiketleme ve İşaretleme Bölümü’nde ve 25/8/2002 tarihli ve 24857 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme ve Beslenme Yönünden Etiketleme Kuralları Tebliği’nde yer alan hükümlere uygun olarak üretilmelidir. Bu Tebliğe ilave olarak aşağıdaki bilgiler de etikette bulunmalıdır:

a) İyotlu tuzda, Ek-1’de yer alan sembol kolay görünen boyutta ve ürün adı ile aynı yüzde bulunmalıdır.

b) İyot ilave edilen tuzun etiketinde son tüketim tarihi belirtilmelidir.

c) İyot ilave edilen tuzda iyot kaybını engelleyecek ambalaj materyali kullanılmalıdır.

ç) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerde ürünün işleme tekniği etiket üzerinde yer almalıdır.

d) Sofra tuzunda;

1) Ürün adı "iyotlu sofrata tuzu" olarak belirtilmelidir.

2) Etiketinde kullanım bilgisi olarak "serin, kuru ve ışıksız ortamda ağzı kapalı olarak muhafaza edilmelidir" ifadesi yer almalıdır.

3) Net ambalaj miktarları 3000 g’ı geçmemelidir.

4) İyot tüketmemesi gereken kişiler için üretilen iyotsuz sofrata tuzunda ambalaj büyüklüğü 250 g’ı geçemez. Etiket üzerinde, ambalajla kontrast teşkil edecek renkte ürün adı olarak "iyotsuz sofrata tuzu" ifadesi yer almalıdır.

f) Gıda sanayi tuzunda;

1) Etiket üzerinde "Gıda sanayi için üretilmiştir." ifadesi ürün adıyla birlikte ve ambalajla kontrast teşkil edecek renkte yer almalıdır.

2) İyot ilave edilip edilmediği etiket üzerinde belirtilmelidir. İyot ilave edilen gıda sanayi tuzlarında "iyotlu gıda sanayi tuzu" ifadesi yer almalıdır.

3) Net ambalaj miktarı en az 10 kg olmalıdır.

g) İri salamurata tuzu için ambalaj büyüklüğü en az 1500 g olmalıdır.

ğ) Sofrada öğütme tuzun etiketi üzerinde ambalajla kontrast oluşturacak şekilde "iyot ilave edilmemiştir." ifadesi yer almalıdır.

h) Sofrada öğütme tuzu için ambalaj büyüklüğü 500 g’ı geçmemelidir.

Taşıma ve depolama

MADDE 10 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanmasında Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği’nin Taşıma ve Depolama bölümündeki kurallara uyulmalıdır.

Numune alma ve analiz metotları

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerden numune alınmasında Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Numune Alma ve Analiz Metotları bölümündeki kurallara uyulmalıdır. Numune uluslararası kabul görmüş metotlara göre analiz edilmelidir.

Tescil ve denetim

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten ve satan işyerleri; tescil ve izin, ithalat işlemleri, kontrol ve denetim sırasında bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır. Bu hükümlere uymayan işyerleri hakkında 27/5/2004 tarihli 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre yasal işlem yapılır.

Denetim

MADDE 13 – (1) Bu Tebliğde yer alan hükümlerin uygulanması ile ilgili denetim, 5179 sayılı Kanun'a göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 14 – (1) 13/1/2005 tarihli ve 25699 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Gıda Kodeksi-Sofra ve Gıda Sanayii Tuzu Tebliği (Tebliğ No: 2004/44) yürürlükten kaldırılmıştır.

Uyum zorunluluğu

GEÇİCİ MADDE – (1) Halen faaliyet gösteren ve bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten ve satan işyerleri bir yıl içerisinde bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

Ek-1

[R.G. 23 Ocak 2008 – 26765]

 İçindekilere dön

Tarım ve Köyişleri Bakanlığından:

TÜRK GIDA KODEKSİ YUMURTA VE YUMURTA ÜRÜNLERİ TEBLİĞİ

(TEBLİĞ NO: 2007/54)

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı sağlıklı yumurtacı tavuklardan elde edilmiş yumurta ve tekniğine uygun, hijyenik şekilde üretilmiş yumurta ürünlerinin, paketlenmesi, muhafazası, depolanması, taşınması ve pazarlanmasını sağlamak üzere bu ürünlerin özelliklerini belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, evcil tavuktan (*Gallus gallus var. domesticus*) elde edilen yumurta ve yumurta ürünlerini kapsar. Diğer kanatlı hayvanlara ait yumurta ve yumurta ürünleri ile kuluçkalanmış ve pişmiş yumurtalar bu Tebliğ kapsamında değildir.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 16/11/1997 tarihli ve 23172 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği’ne göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) A sınıfı yumurta: *Gallus gallus var. domesticus* cinsi tavuklardan elde edilen ve doğrudan insan tüketimine sunulan kabuklu yumurtayı,

b) B sınıfı yumurta: *Gallus gallus var. domesticus* cinsi tavuklardan elde edilen, A sınıfı yumurtanın özelliklerini karşılayamayan ve yumurta ürünlerinin hazırlanmasına uygun kabuklu yumurtayı,

c) Çatlak yumurta: Yumurta kabuğunun sert kısmının hasar gördüğü, ancak kabuk altı zarının bütünlüğünün bozulmadığı ve oluşan hasarın çıplak gözle görülebildiği yumurtayı,

ç) Ekstra taze yumurta: Paketlendiği tarihte hava boşluğu 4 mm veya daha düşük olan, raf ömrü üretim tarihinden itibaren dokuz günü geçmeyen A sınıfı yumurtayı,

d) İşletme numarası: Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bilgisayar destekli veri tabanına kaydedilirken kanatlı işletmelerine Bakanlık il/ilçe müdürlükleri tarafından verilen, iki haneli ülke kodu ve iki haneli il trafik kodunun ardından gelen işletmeye özgü 10 rakamlı bir sayı ile birlikte toplam 14 haneden oluşan numarayı,

e) Kırık yumurta: Yumurta kabuğunun sert kısmının ve kabuk altı zarının bütünlüğünün bozulduğu yumurtayı,

f) Kuluçkalık yumurta: Cıvciv üretimi amacı ile elde edilen yumurtayı,

g) Kuluçkalanmış yumurta: Kuluçka makinesine konmuş kuluçkalık yumurtayı,

ğ) Kümes numarası: Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bilgisayar destekli veri tabanına kaydedilirken kanatlı işletmelerinde bulunan her bir kümesteki sürülere Bakanlık il/ilçe müdürlükleri tarafından verilen 1, 2, 3, ... gibi sıra numarasını,

h) Pastörizasyon: Yumurtadaki, *Salmonella* başta olmak üzere patojen mikroorganizmaların vejetatif formlarının tamamını yok etmek amacıyla uygulanan, ürünün üretim teknolojisine uygun yeterli bir sıcaklık-zaman kombinasyonu ile gerçekleştirilen işlemi,

ı) Temiz yumurta: Kabuk yüzeyinde hiçbir yabancı madde içermeyen yumurtayı,

i) Yabancı madde: Doğal olarak yumurtanın yapısında yer almayan iç ve dış kaynaklı, organik ve inorganik maddeleri; yumurta içinde bulunabilecek kan lekeleri, kanlı oluşumlar, et benekleri ve embriyonal oluşumları,

j) Yumurta: *Gallus gallus var. domesticus* cinsi tavuklardan elde edilen ve doğrudan insan tüketimine sunulan veya yumurta ürünlerinin hazırlanmasına uygun kabuklu yumurtayı,

k) Yumurta akı: Yumurta kabuğu ve yumurta sarısı arasında bulunan saydam maddeyi,

l) Yumurta kabuğu: Yumurta içeriğini dıştan çevreleyen, dıştan içe doğru kütikula, kalsiyum tabakası ve çift katlı kabuk altı zarından oluşan yapıyı,

m) Yumurta sarısı: Yumurtanın ortasında bulunan, vitelin zarı ile çevrilmiş sarı renkli maddeyi,

n) Yumurta ürünleri: Kabuğundan ayrılmış tüm yumurta, yumurta sarısı, yumurta akı veya karışımlarından elde edilen, diğer gıda maddeleri ile de kombine edilebilen; tekniğine uygun şekilde üretilmiş, en az %50 oranında yumurta içeren sıvı, konsantre edilmiş, kurutulmuş, dondurulmuş, koagüle edilmiş, kristalize ve benzeri ürünleri, ifade eder.

Hammadde, işlem ve ürün özellikleri

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünlerin genel özellikleri aşağıda verilmiştir:

a) Yumurtalar sağlıklı hayvanlardan elde edilmiş olacaktır.
b) Yumurtalar ve yumurta ürünleri kendine has tat, koku ve renkte olacaktır.
c) Doğal renk ve kokusunu kaybetmiş, çürümüş, kokuşmuş, yumurtalar ile kuluçka işlemi uygulanmış yumurtalar doğrudan tüketime sunulamaz ve gıda sanayinde de kullanılamaz.

ç) Yumurta ürünlerinin üretiminde kullanılacak yumurtaların kabukları yapısal gelişimini tam olarak tamamlamış olur ve kırık içermez.

d) Kırık yumurtalar yumurta ürünlerinin üretimi de dâhil olmak üzere, gıda maddelerinin üretiminde kullanılamaz.

e) Çatlak yumurtalar üretildikleri çiftlikten ve paketleme merkezinden doğrudan yumurtaların işlenecekleri işletmeye getirilmesi ve işletmeye alındıktan sonra bekletilmemesi koşuluyla yumurta ürünlerinin üretimi de dâhil olmak üzere gıda maddelerinin üretiminde kullanılabilir.

f) Yumurtalar, temiz ve kuru olmadıkça kırılmaz.

g) Yumurta kırma işlemi, yumurta ürünlerinin üretimindeki diğer işlemlerden ayrı bir yerde, kontaminasyonu en aza indirecek şekilde yapılır. Çatlak yumurtalar mümkün olduğunca çabuk işlenir.

ğ) Bu Tebliğ kapsamındaki yumurta ürünlerinin yanı sıra diğer kanatlı hayvanlara ait yumurta ürünlerinin de üretildiği işletmelerde, farklı kanatlı türlerine ait yumurtalar birlikte işlenmez. Farklı bir türe ait yumurtaların işlenmesine başlanmadan önce tüm ekipmanlar temizlenir ve dezenfekte edilir.

h) Yumurtaların içeriği santrifüj ile ya da ezilerek alınmamalı, ayrıca boş yumurta kabuklarında kalan yumurta akı kalıntılarının ayrılması için santrifüj kullanılmamalıdır.

ı) Kırılan yumurtalar, mikrobiyolojik riskleri elimine etmek veya kabul edilebilir bir seviyeye indirmek için mümkün olduğunca hızlı bir şekilde işleme tabi tutulur. Yetersiz işlem gören bir parti, eğer yeni bir işlemle insan tüketimi için uygun hale getirilebilecekse, aynı işletmede tekrar işleme alınabilir. İnsan tüketimi için uygun olmadığı tespit edilen ürünler, insan tüketimine sunulamaz ve bunu sağlamak için denatüre edilir.

i) Kuru veya kristalize albümin üretiminde kullanılacak olan yumurta akı, sonradan ısıtılma işlemi tabi tutulacağından önceden ısıtılma işlemi uygulanmasına gerek yoktur.

j) Yumurta içeriği yumurtaların kırılmasından sonra hemen işlenmeyecekse, dondurularak ya da +4 °C'den yüksek olmayan bir sıcaklıkta muhafaza edilir. +4 °C'de tutulması durumunda, ürüne işlenmeden önceki muhafaza süresi 48 saati aşamaz. Ancak bu şartların yerine getirilmesi, yumurta akındaki şekerin ayrılması işlemi hemen gerçekleştirilecekse, şekeri ayrılan ürünler için zorunlu değildir.

k) Oda sıcaklığında tutulan stabilize edilmemiş ve işlemi devam edecek olan ara ürünler +4°C'yi geçmeyecek şekilde soğutulur. Dondurulacak ürünler ise işleme basamakları tamamlandıktan sonra hemen dondurulur.

l) Modifiye edilmemiş yumurta ürünlerinde, kuru maddedeki 3 OH–butirik asit miktarı 10 mg/kg'ı aşamaz.

m) Yumurta ürünlerinin üretiminde kullanılacak olan hammaddenin kuru maddesindeki laktik asit miktarı 1000 mg/kg'ı aşamaz. Fermente ürünlerde bu değer fermantasyon işleminden önce kaydedilen değer olacaktır.

n) Yumurta ürünlerindeki yumurta kabuğu ve zar kalıntısı ile diğer partiküllerin toplam miktarı 100 mg/kg'ı aşamaz.

o) İşlenmemiş yumurta ürünlerini işlemek veya işlenmiş yumurta ürünlerini daha ileri düzeyde işlemek için kullanılan herhangi bir ısıtma işlem yöntemi; işleme tabi tutulan ürünün tamamını belirlenen bir süre içinde belirlenen sıcaklığa yükseltmeli, işlem sırasında ürünün kontamine olmasını önlemelidir.

ö) Yumurta ürünlerinin üretimi sırasında uygulanan ısıtma işleminin istenen amaca ulaşmasını sağlamak için, sıcaklık, basınç, mikrobiyolojik özellikler gibi temel parametreler düzenli olarak kontrol edilir.

p) Yumurta ürünlerinin üretimi sırasında kullanılan ısıtma işlem yöntemi uluslararası kabul görmüş standartlara uygun olmalıdır.

r) Pastörize yumurta ürünleri alfa amilaz testine negatif reaksiyon vermelidir.

s) Yumurtalar özelliklerine göre A sınıfı ve B sınıfı olmak üzere ikiye ayrılır.

(2) A sınıfı yumurtaların özellikleri aşağıda verilmiştir:

a) A sınıfı yumurtaların özellikleri Ek-1'e uygun olacaktır.

b) A sınıfı yumurtalar yıkanarak veya başka bir yöntemle temizlenemez ve yağlama işlemine tabi tutulamaz.

c) A sınıfı yumurtalar ağırlıklarına göre sınıflandırılır ve ağırlık sınıfları Ek-2'ye uygun olur.

(3) B sınıfı yumurtalar gıda sanayinde kullanılır.

(4) Ek-1'de yer alan özelliklerini kaybetmiş olan A sınıfı yumurtalar B sınıfına alınabilir.

Katkı maddeleri

MADDE 6 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerde kullanılan katkı maddeleri, 25/8/2002 tarihli ve 24857 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıdalarda Kullanılan Renklendiriciler Tebliği 21/9/2006 tarihli ve 26296 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıda Maddelerinde Kullanılan Tatlandırıcılar Tebliği ve 25324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Renklendiriciler ve Tatlandırıcılar Dışındaki Gıda Katkı Maddeleri Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olacaktır.

Aroma maddeleri

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan yumurta ürünlerinde kullanılan aroma maddeleri, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıda Aroma Maddeleri Bölümü'ne uygun olacaktır.

Bulaşanlar

MADDE 8 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerdeki bulaşanların miktarları, 23/9/2002 tarihli ve 24885 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıda Maddelerinde Belirli Bulaşanların Maksimum Seviyelerinin Belirlenmesi Hakkında Tebliğ'e uygun olacaktır.

Pestisitler

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerdeki pestisit kalıntı düzeyleri, 11/1/2005 tarihli ve 25697 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıdalarda Maksimum Bitki Koruma Ürünleri Kalıntı Limitleri Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olacaktır.

Veteriner ilaçları kalıntı düzeyleri

MADDE 10 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerdeki veteriner ilaçları kalıntı düzeyleri, 28/4/2002 tarihli ve 24739 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Hayvansal Kökenli Gıdalarda Veteriner İlaçları Maksimum Kalıntı Limitleri Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olacaktır.

Hijyen

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünler, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıda Hijyeni Bölümü ile 2/9/2001 tarihli ve 24511 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Mikrobiyolojik Kriterler Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olacaktır.

(2) Yumurta ürünlerinin mikrobiyolojik özellikleri Ek-3'e uygun olacaktır.

İşyeri özellikleri

MADDE 12 – (1) Yumurta ürünlerinin üretimi için kurulan, tasarlanan ve donatılan işletmelerde aşağıdaki işlemler birbirinden ayrı bölümlerde gerçekleştirilir.

a) Kirli yumurtaların yıkanması, dezenfekte edilmesi ve kurutulması,

b) Yumurtaların kırılması, muhteviyatlarının toplanması ve kabuklarının ve zarlarının uzaklaştırılması,

c) Bu maddenin (a) ve (b) bentlerinde bahsedilenler dışındaki işlemler.

Ambalajlama, etiketleme ve işaretleme

MADDE 13 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünler; Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Ambalajlama ve Etiketleme-İşaretleme Bölümü ile 25/8/2002 tarihli ve 24857 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme ve Beslenme Yönünden Etiketleme Kuralları Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olacaktır. Bu kurallara ek olarak;

a) A sınıfı yumurtalarda işletme ve kümes numarası, kolayca görülebilir, okunaklı ve en az 2 mm yükseklikte olacak şekilde yumurta kabuğu üzerine damgalanır.

b) A sınıfı yumurtaların ağırlık ve özellik sınıfları etikette, ürün adı ile aynı yüzde belirtilir. Özellik sınıfı belirtilirken "A sınıfı" ifadesi veya "A" harfi kullanılır. A sınıfı yumurtaların ağırlık sınıflarını simgeleyen harfler en az 2 mm yükseklikte olmak ve çevresinde en az 12 mm çapında bir çember bulunmak koşulu ile yumurta kabuğu üzerine de damgalanabilir.

c) A sınıfı yumurtaların ağırlık sınıfları, Ek-2'de verilen harflerle veya bunlara karşılık gelen ifadelerle veya her ikisiyle belirtilir. Ayrıca ilgili ağırlıklar da verilebilir. Ek-2'de verilen ağırlık sınıfları farklı renk, sembol, ticari marka veya başka bir gösterim şekliyle alt sınıflara bölünemez.

ç) A sınıfı yumurtaların etiketinde son tüketim tarihi ".....tarihine kadar tüketilmelidir." veya ".....tarihinden önce tüketilmelidir." ifadeleri kullanılarak yazılır. Yumurtaların etiketinde üretim tarihi de yazılabilir.

d) A sınıfı yumurtalar yumurtlama tarihinden itibaren 21 gün içinde tüketiciye ulaştırılır. A sınıfı yumurtaların son tüketim tarihi, yumurtlama tarihinden itibaren 28 günden fazla olamaz. Eğer yumurtlama tarihi farklı olan yumurtalar aynı paket içinde satışı sunuluyorsa, son tüketim tarihi belirlenirken ilk yumurtlama tarihi dikkate alınır.

e) Paketlendiği tarihte hava boşluğu 4 mm veya daha düşük olan A sınıfı yumurtalar yumurtlama tarihinden itibaren dokuzuncu güne kadar "ekstra taze" olarak tanımlanabilir. Bu ifade kullanıldığında " tarihine kadar ekstra taze" şeklinde belirtilir ve "....." yerine yumurtlama tarihinden sonraki dokuzuncu günün tarihi yazılır. Ayrıca "ekstra taze" olarak nitelendirilen yumurtaların etiketi üzerinde yumurtlama tarihi yer alır.

f) B sınıfı yumurtaların ambalajı üzerinde "B sınıfı" ifadesi veya "B" harfi yer alır. B sınıfı yumurtaların sınıfını simgeleyen harf, yüksekliği en az 5 mm olmak ve çevresinde en az 12 mm çapında bir çember bulunmak koşulu ile yumurta üzerine damgalanabilir.

g) B sınıfı yumurtaların ambalajı üzerine son kullanım tarihi ile birlikte paketleme tarihi de yazılır.

ğ) B sınıfı yumurtaların ambalajı üzerinde, en az 2 cm yükseklikte büyük harflerle "GIDA SANAYİ İÇİNDİR" yazısı yer alır.

h) Yumurtaların üretim tarihi yumurtlama tarihiyle aynı olur.

ı) Yumurta ambalajının üzerinde net olarak görülebilecek biçimde "Satın aldıktan sonra buzdolabında/soğukta muhafaza ediniz" ifadesi yer alır.

i) Yumurtalar ambalajsız olarak mübadele konusu yapılamaz.

j) Yumurtaların dağıtım ambalajlarının üzerinde aşağıdaki bilgiler de yer alır:

1) Üreticinin ve paketleyicinin adı ve adresi

2) İşletme numarası

3) Üretim izni tarihi ve sayısı

4) Yumurtaların sayısı ve/veya ağırlığı

5) Üretim tarihi veya periyodu

6) Sevkıyat tarihi

k) Başka bir gıdanın üretiminde bileşen olarak kullanılmak üzere sevk edilen yumurta ürünlerinin etiketi üzerinde, ürünün depolanması gereken sıcaklık ve bu sıcaklıkta tutulabileceği süre yer alır.

Taşıma ve depolama

MADDE 14 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin taşınması ve depolanması sırasında Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıdaların Taşınması ve Depolanması Bölümü'ndeki kurallara uyulur. Bu kurallara ek olarak;

a) Yumurtalar üretildikleri işletmelerde, toplanma işleminden hemen sonra depolarda violler içinde muhafaza edilir.

b) A sınıfı yumurtalar (+5) – (+12)°C sıcaklıklarda muhafaza edilir ve taşınır. Ancak 24 saatten fazla olmamak üzere sevkıyat sırasında veya 72 saatten fazla olmamak üzere perakendecide +5°C'nin altındaki bir sıcaklıkta tutulabilir.

c) B sınıfı yumurtalar (+5) – (+12)°C'de ve % 70 – 85 bağıl nem içeren depolarda muhafaza edilir ve belirtilen sıcaklıklarda taşınır.

ç) Yumurta ürünlerinin depolama sıcaklıkları aşağıdaki dereceleri aşamaz:

<u>Ürün Tipi</u>	<u>Depolama Sıcaklığı</u>
Derin dondurulmuş ürünler	- 18 °C
Dondurulmuş ürünler	- 12 °C
Soğutulmuş ürünler	+ 4 °C
Pastörize ürünler	+ 4 °C
Kurutulmuş ürünler (yumurta akı hariç)	+ 15 °C

d) Yumurtalar üretildiği yerde ve tüketiciye ulaştırılana kadarki tüm aşamalarda temiz ve kuru yerlerde ve yabancı kokulardan arı biçimde depolanır; darbelerden, doğrudan güneş ışığından ve büyük sıcaklık dalgalanmalarından korunur.

Numune alma ve analiz yöntemleri

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerden Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Numune Alma ve Analiz Metotları Bölümü'nde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınır ve uluslararası kabul görmüş analiz metotları uygulanır.

Tescil ve denetim

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten ve satan işyerleri; tescil ve izin, ithalat işlemleri, kontrol ve denetim sırasında bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır. Bu hükümlere uymayan işyerleri hakkında 5/6/2004 tarihli ve 25483 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yasal işlem yapılır.

Denetim

MADDE 17 – (1) Bu Tebliğde yer alan hükümlerin uygulanması ile ilgili denetim 5/6/2004 tarihli ve 25483 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'a göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Avrupa Birliği'ne uyum

MADDE 18 – (1) Bu Tebliğ, 1028/2006/EC sayılı Yumurtaların Pazarlama Standartlarına İlişkin Konsey Tüzüğü ve 557/2007/EC sayılı Yumurtaların Pazarlama Standartlarına İlişkin 1028/2006/EC sayılı Konsey Tüzüğü'nün Uygulama Esaslarına Dair Komisyon Tüzüğü dikkate alınarak Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde hazırlanmıştır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 19 – (1) Bu Tebliğ ile 27/3/2000 tarihli ve 24002 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Yumurta ve Yumurta Ürünleri Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Uyum zorunluluğu

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Halen faaliyet gösteren ve bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten ve satan işyerleri, bu Tebliğin 13 üncü maddesinin (a) bendinde yer alan hükme bir yıl içerisinde, diğer hükümlerine ise üç ay içerisinde uymak zorundadır.

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Tebliği Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

Ek-1

A Sınıfı Yumurtaların Özellikleri

- 1) Yumurta kabuğu; normal, temiz ve hasarsız olur.
- 2) Hava boşluğu; "ekstra taze" olarak satışa sunulan yumurtalarda 4 mm, diğerlerinde 6 mm'den yüksek olamaz ve sabit olur.
- 3) Yumurta akı; berrak, saydam ve jel kıvamında olur, yabancı madde içermez.
- 4) Yumurta sarısı; ışık muayenesinde merkezde yuvarlak gölge şeklinde görülür, yumurtanın döndürülerek hareket ettirilmesinde merkezden belirgin şekilde ayrılmaz ve yabancı madde içermez.
- 5) Yumurta içeriğinde gözle görülebilir embriyo bulunmaz.
- 6) Yabancı koku içermez.

Ek-2

A Sınıfı Yumurtaların Ağırlık Sınıfları

Ağırlık Sınıfı	Ağırlık
XL – Çok Büyük	≥ 73 g
L - Büyük	63 – 72 g
M - Orta	53 – 62 g
S - Küçük	≤ 52 g

Ek-3

Yumurta Ürünleri İçin Mikrobiyolojik Kriterler

	n	c	m	M
<i>Salmonella</i>	5	0	25 gramda bulunmamalıdır.	
<i>Enterobacteriaceae</i>	5	2	10 kob/g - mL	1×10^2 kob/g - mL

n : Numune sayısı

c : Mikroorganizma sayısı "m" ile "M" arasında bulunabilecek maksimum numune sayısı

m : Tüm numunelerde bulunabilecek maksimum mikroorganizma sayısı

M : "c" sayıda numunede bulunabilecek maksimum mikroorganizma sayısı

[R.G. 23 Ocak 2008 – 26765]

— • —

 İçindekilere dön

İlânlar

Adalet Bakanlığından :

MÜNHAL NOTERLİKLER

2004 yılı tahmini gayrisafı gelirleri 150.000,- YTL olan, aşağıda ihdas bölgeleri ve isimleri yazılı bulunan muhdes ikinci sınıf noterlikler münhaldir.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince Birinci sınıf ve ikinci sınıf noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

1- Bartın Üçüncü Noterliği'nin; Hacı Mehmet Camii Sokak ile Su Terazisi Sokak ve Karakaş Caddesinin keşiştiği noktadan başlayarak Piryamcılar Caddesinin Topçu Konağı Caddesi ile keşiştiği noktaya kadar olan bölümünde ve Caddenin bu bölümüne açılan cadde ve sokakların ilk 50 metre derinliklerinde, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

2- Batman Dördüncü Noterliği'nin; Cumhuriyet Meydanı, Mehmet Sincar Caddesi, Selehaddini Eyyubi Caddesi ve 726. Sokakla çevrelenen "çarşı" diye adlandırılan bölgede ve bu cadde ve sokakların her iki yakasında, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

3- Gölcük Dördüncü Noterliği'nin Atatürk Bulvarının Karadeniz Caddesi ile keşiştiği yerden, Fatih Caddesi ile keşiştiği yere kadarki kısmının güney tarafında ve bu tarafa açılan cadde ve sokakların ilk 150 metre derinliklerinde, ayrıca Atatürk Bulvarı, Fatih Caddesi, Preveze Caddesi ve Donanma Caddesinin birleşmesiyle oluşan alanda ve bu caddelerin birleşimde belirtilen kısımlarının her iki yakasında, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

4- Kars Üçüncü Noterliği'nin; Ordu Caddesi ve Gazi Ahmet Muhtarpaşa Caddelerinin Şehit Yusufbey Caddesi ile keşiştiği yerden Halitpaşa Caddesi ile keşiştiği yere kadar, Faikbey Caddesi ve Karadağ Caddesinin Polis Merkezinden başlayarak Atatürk Caddesi ile keşiştiği yere kadar ve Halitpaşa Caddesinin Ordu Caddesi ile Atatürk Caddesi arasında kalan kısımlarında, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

5-Niğe Dördüncü Noterliği'nin; İstasyon Caddesi, Paşakapı Caddesi, Ayhan Şahenk Bulvarı ve 23 Nisan Havacılar Sokağının çevrelediği alan sınırları içerisinde, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

İlan olunur.

— • —

MÜNHAL NOTERLİKLER

2005 yılı tahmini gayrisafı gelirleri 150.000,-YTL olan, aşağıda ihdas bölgeleri ve isimleri yazılı bulunan muhdes ikinci sınıf noterlikler münhaldir.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince birinci sınıf ve ikinci sınıf noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

1- Burhaniye İkinci Noterliği'nin; Kuvayi Milliye Bulvarı, Yılmaz Akpınar Bulvarını takiben Saip Hoca Bulvarı, Hürriyet Caddesi, Eski Hükümet Caddesi ile çevrili ilanda kalan bulvarı cadde ve sokaklar ile adı geçen bulvar ve caddelerin bu alanı sınırlayan bölümleri üzerlerinde, diğer noterlikle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

2- Edirne Altıncı Noterliği'nin; Atatürk Bulvarının (E-5 Karayolu) İstasyon Caddesi ile kesiştiği yerden başlayarak Kadı Bedrettin Camisinin bitişiğindeki Kadı Bedrettin Sokak ve Camiin karşısındaki Elekçiler Sokak ile kesiştiği yere kadar bulvar üzerinde ve bulvarın bu bölümüne açılan cadde ve sokakların ilk 50 metre derinliklerinde, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

3- Isparta Altıncı Noterliği'nin; Adnan Menderes Bulvarı, 144, Cadde ve Aksu Caddesinin kesiştiği kavşak (Demirköprü) başlangıç noktası kabul edilerek, batıya doğru çay boyunca devam eden 122. Caddenin (Cavit Mavilioğlu Caddesi) her iki tarafı dahil, aynı caddenin 119. Caddeyle kesiştiği noktadan kuzeybatı istikametinde devam eden 119. Caddenin 1413 No'lu (Damgacı Sokak) ve 1415 No'lu (Şakir Sokakla) kesişen noktalardan ileri geçmemek şartıyla caddenin her iki tarafı ve ilaveten başlangıç noktası olarak kabul edilen Demirköprüden kuzeybatı istikametindeki Aksu Caddesinden devamla, caddenin, 114, Cadde ile kesiştiği noktadan kuzeydoğuya İstasyon Caddesini takiben, İstasyon Caddesinin Doğan Kımıllı Cadesi ile kesiştiği noktadan güneydoğu istikametine dönmek suretiyle ve yine Doğan Kımıllı Caddesinden devamla 105. Caddenin 134. Caddeye kesiştiği noktadan batıya doğru Çay boyunu takiben başlangıç noktasına kadar olan, yani Kepeci, Karaağaç ve Sermet Mahallelerinin bulunduğu bölgenin tamamı ile yukarıda sözü edilen caddelerin her iki tarafı dahil olmak suretiyle, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

4- Marmaris Beşinci Noterliği'nin; Vergi Dairesi ve Adliyenin bulunduğu kavşaktan başlamak üzere Kemal Elgin Bulvarının İsmet Kamil Öner Caddesi ile kesiştiği köşeye kadar (Gima), buradan İsmet Kamil Öner Caddesinin Yunus Nadi Caddesinin kesiştiği köşeye kadar olan kısmı ve buradan Yunus Nadi Caddesinin Adliye Kavşağına kadar olan kısmında ve bu adanın içinde kalan sokaklarda ayrıca Adliye Kavşağından içmelere doğru Kenan Evren Bulvarı üzerinde Çamlık Sokakla kesiştiği kısmı üzerinde, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

5- Tokat Beşinci Noterliği'nin; Kuzeyde Hocaahmet Mahallesi sınırından başlayarak Ardala Sokak ve Gazi Osman Paşa Bulvarının her iki yanındaki tek sıra binalar dahil olmak üzere Soğukpınar Mahallesi'nin Kuzey sınırı, sınır kabul edilerek, bu sınırın güneyinde bulunan Akdeğirmen, Devegörmez, Topçubağı, Mahmutpaşa, K. Beydağı, B.Beybağı, Kemer ve Geyraz Mahallelerini kapsayacak sınırlar içinde, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

6- Van Yedinci Noterliği'nin; 2 Nisan Caddesi üzerinde olmak kaydıyla, Zübeyde Hanım Caddesinin 2 Nisan Caddesi ile kesiştiği yerden İpek Yolu Caddesine doğru Kedi Kavşağına kadar olan kısımda, diğer noterliklerle rekabet ortamı yaratmayacak uygun bir yerde,

İlan olunur.

[R.G. 23 Ocak 2008 – 26765]

— • —